

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 633. Usque Ad Annum 726

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1760

VD18 90117840

Liber XXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66082](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66082)

HISTORIA ECCLESIASTICA.

LIBER XXXIX.

S. MARTINUS PAPA.
CONSTANS IMPERATOR. RODUALDUS
REX LONGOBARDORUM.

§. I.

*S. Martinus Papa persecutionem
patitur.*

Sanctus Martinus Papa brevi postea **Sæculum VII**
gravem sibi Imperatorem Constan- **A. C. 653.**
tem sensit. Priusquam Constanti-
nopoli, quid in Concilio Lateranensi a-
ctum, rescirent, Imperator Olympium,
Cubiculariorum Præfectum, in Italiam
cum Exarchi potestate misit, additis man-
datis, ut omnes Episcopos, & Fundorum
Domi-

Sæculum VII Dominos, Typo subscribere compelleret,
 A.C. 653. in quibus dicit: *Si ab exercitu Italico
 impetrare potes, ut imperata faciat, jube
 Martinum comprehendere, qui hic Constan-*
tinopoli Legatus antea versatus est. Si
obstant milites, acquiesce, donec Provin-
ciam in potestate tua habeas. Tum copiis
Romanis & Ravennatensibus mitigatis,
quod jubemus, exequere.

Anast. in
 Mart.

Olympius Romam perveniens, Patri-
 bus in Concilio Lateranensi congregatis,
 opera militum, quos adduxerat, Schisma
 in Ecclesia excitare conatus est. Cum
 vero id efficere irrito labore tentasset,
 quia vis non proderat, ad fraudes con-
 versus est. Papam in Ecclesia S. Mariæ
 Majoris Communionem sibi porrigentem
 ab armigero suo percuti mandavit, quod
 eo faciliore negotio fieri potuisset, quia
 Papa in Ecclesiam descendebat, singulis
 in sua statione Communionem propina-
 turus, ut supra meminimus. Sed armi-
 ger postmodum jurato affirmavit, cœci-
 tate derepente illapsa se Papam, Exar-
 cho Communionem præbentem, non
 vidisse. Exarchus Papam sub Dei Tu-
 tela esse videns, exhibitis mandatis, quæ
 acceperat, in gratiam cum eo rediit, &
 cum exercitu, in Siciliam navigavit, con-
 tra Saracenos, qui Insulam occupave-
 rant, pugnaturus; infauftis avibus, quip-
 pe copiæ Romanæ dissipatæ sunt, & post
 non

Sup. Lib.
 XXXVI.
 §. 19.

non adeo longum temporis spatium Ex-Sæculum VII
archus ex morbo occubuit. A. C. 653.

Misit Imperator Successorem Theodorum, cognomento Calliopam, & alterum e numero Cubiculariorum, itidem Theodorum nomine, & cognomento Pellurum, deditque in mandatis, ut Papam Græcorum raperent, quem Hæresis arguebat, quia damnasset Typum. Præterea S. Martinus in*fidia*.

incusabatur, quod Sanctam Virginem non honoraret tanquam Matrem Dei, id ex calumnia præcedente sequebatur, nam Monothelitæ sicut & Eutychiani Catholicis Hæresin Nestorianam objiciebant. Item Papa læsæ Reipublicæ reus dicebatur, quod litteras & pecunias Saracenis misisset. Papa ab amicis monitus, insidias sibi parari, cum Clericis suis in Ecclesiam Lateranensem se receperat, quando Calliopa Exarchus, Theodorus Cubicularius cum exercitu Ravennatensi Romam pervenerunt, die Sabbati decimo quinto Junii anno 653. S. Pontifex, qui morbo non levi jam a mense Octobri premebatur, misit quosdam ex Clericis suis, Exarchum excepturos. Ille venientes in Palatio in conspectum admisit ratus, Papam cum ipsis adesse. Sed videns, quod non venisset Papa, dixit clericorum præcipuis: *Volebamus eum adorare; cras vero, cum sit Dies Dominica, veniemus, & salutabimus;*

Mart. ep. 14. to. 6. Conc. p. 63.

Ep. 15.

Hist. Eccles. Tom. IX. M mus;

Sæculum VII *mus; hodie enim non potuimus.* Hic vi-
 A. C. 653. demus voces: *adorare & salutare*, nul-
 lo discrimine adhiberi, & alias jam diu
 Imperator adorari dicebatur. (*)

*L. un. Cod.
 Theod. de
 præpos.
 Sacr. cubi.
 Et ibi Go-
 thof.*

Altera die, quæ erat Dominica, deci-
 ma sexta Junii, Missa in eadem Ecclesia
 Lateranensi celebrata est, cumque Ex-
 archus populi multitudinem timeret,
 misit, qui nunciarent Pontifici suis ver-
 bis: *Ex itinere fatigatus hodie ad te ire
 non possum, sed crastina certissime veniam,
 Et tuam Sanctitatem adorabo.* Die Lu-
 næ mane misso Chartulario suo & qui-
 busdam aliis, qui proficiscentem comita-
 ti fuerant, renunciari iussit Papæ: *Ar-
 ma in expedito habes, Et comportata sa-
 xa, viri quoque armati intus sunt, quibus
 te tuearis.* Voluit Papa, ut totam Do-
 mum Episcopalem explorarent, & ipsi
 testes essent, an arma vel saxa recondi-
 ta essent. Et ubi redierunt, dixit: *Hac
 ferme ratione semper nobiscum egistis;
 nempe mendaciis Et calumniis impetimur.
 Tunc quoque quando Olympius venit, non
 nulli*

(*) Hier erhellet, wie abgeschmackt die Be-
 schuldigung einiger Protestanten sey, wenn sie die-
 sen Ausdruck, dessen sich die Kirche bisweilen ge-
 braucht, die Verehrung des heiligen Creuzes an-
 zudeuten, durchaus für eine Abgötterey wollen
 verstanden haben.

nulli mentiebantur, satis virium ad eum Sæculum VII
A. C. 653.
vi repellendum mihi suppetere.

§. II.

Papa Roma abstrahitur.

Hoc responso accepto ad Exarchum reversi sunt. Ecce vero, media horæ parte necdum elapsa, Chartularius denuo adest cum militibus. Papa gravi affectus ægritudine in lectulo suo ad portam Ecclesiæ decumbebat; intrant milites scutis, gladiis, hastis armati, & intensos arcus tenentes. Confractis Ecclesiæ cereis pavementum sternunt, ingenti fragore, quem arma quassata geminabant. Tunc Calliopa Presbyteris & Diaconis Imperatoris mandatum exhibuit, quo Martinum Papam tanquam indignum & intrusum deponere, & postquam alium Episcopum in ejus Sedem ordinassent, Constantinopolim mittere jubebantur. Statim Papa ex Basilica Epist. 14. exiit, Clero clamante, Exarcho & Theodoro Cubiculario audientibus, *Anathema illi, quicumque dixerit, vel crediderit, Martinum Papam vel unicum in Fide apicem mutasse, & quicumque in Fide Catholica usque ad mortem non perseveraverit!* Calliopa, ut se coram adstantibus purgaret, dixit: *Non datur alia fides quam vestra, ipse ego aliam non teneo.*

Sæculum VII

A. C. 653.

Ep. 15. p. 65.

Papa abstrahitur.

Itaque Pontifex non reluctans se ipsum tradidit ad Imperatorem deducendum, nec aliquos ex Clericis sibi acclamantes, ne se dederet, audire voluit, dicens; malle se decies mori, quam causam dare vel unius hominis sanguinem fundendi. Id solum ab Exarcho petiit:

Permitte, ut Clerici, quos elegero, mecum proficiscantur. Calliopa respondit:

Omnes eant, quotquot voluerint, nemini vim facimus. Episcoporum aliqui exclamarunt: *Cum ipso vivemus, aut cum ipso moriemur.* Tum Calliopa ad Papam:

Veni nobiscum ad Palatium. Illo igitur ivit eodem die, altero autem, qui erat dies Martis decimus octavus Junii ad Papam convenerunt omnes Clerici, cum pluribus aliis, qui se ad navigandum expedierant, jamque sarcinas lembis intulerant. Sed nocte sequente hora circiter sexta, id est, media nocte, Papa e Palatio abstrahitur, omnes, qui eum comitaturi erant, includuntur, & res variae iter facienti necessariae auferuntur. Præter sex servulos juvenes & unum vas, unde biberet, nihil Pontifici relictum.

Ita Roma excedere compellitur, statimque clausæ Urbis portæ, ne saltem aliqui amicorum sequi possent. Papa lembo impositus secunda Tiberi Portum Romanum devehitur, quo hora diei quarta, feria quarta, decimo tertio Cal. Julii, id

id est, die Mercurii decimo nono Junii, Sæculum VII
 hora decima matutina pervenit. Eodem A.C. 653.
 die qui eum deducebant, inde profecti
 Misenum primo Julii appulerunt. Unde
 postea in Calabriam & in multas Insu-
 las delati trium mensium spatium exege-
 runt. Tandem in Insula Naxo expositi,
 ibidem per annum commorati sunt. Hoc
 toto itinere Summo Pontifici, quamvis
 profluvio, quod eum quiescere nunquam
 sinebat, & incredibili ciborum fastidio
 laboraret, nullum levaminis genus con-
 cessum, nisi quod in Naxo Insula bis ter-
 ve balneo uti, & in quadam urbis domo
 divertere licuerit. Extra hanc Insulam
 nunquam e navi, quæ ei carceris loco
 fuit, descendere datum est, etiamsi cu-
 stodes ejus, quotiescunque occasio fave-
 ret, ad littora demitterentur, ut fatiga-
 ta pelagi erroribus corpora reficerent.
 Interim Romæ jussu Imperatoris Euge-
 nius Papa constituitur. Erat is patria
 Romanus, Rufiniani filius, a puero Cle-
 ricis adscriptus. Nono Sept. anno 655. *Anast. in Eugen.*
 demum electus est, & annis ferme tri-
 bus sedit. (*) *v. Coint. an. 658. n. 9.*

§. III.

Ecclesie in Anglia.

Eodem anno 653. obiit Honorius Archi-
 M 3 epis-

(*) Id factum ad evitanda majora mala;
 præsertim ne Imperator Hæreticum intruderet.

Æculum VII
A. C. 653.
episcopus Cantuariensis ultimo die Sept.,
cujus memoriam Ecclesia eodem die ce-
lebrat. Hanc Sedem tenuerat annis
novendecim, & postquam Cathedra E-
piscopalis octodecim mensibus vacasset,
Beda III.
hist. c. 20. electus est Deusdedit, inter Episcopos
Cantuariæ numero sextus. Tum ab I-
thamaro Episcopo Rosensi 16. Martii an-
no 655. ordinatus, illi Ecclesiæ annis no-
vem, mensibus quatuor, & diebus duo-
Mart. Rom.
30. Sept. bus præfuit. Is ex Gente Saxonum Oc-
cidentalium ortum trahebat, cum Archi-
episcopi quinque Antecessores ejus ex-
teri, &, ut pronum est conjicere, Itali
fuisent.

† *Mediterra-*
nei. Illo tempore *Middel-Angli*, † seu qui
Provincias in medio Insulæ positas inco-
lebant, conversi sunt ad Fidem sub Prin-
cipe Penda, quem Parens ipsi cognomi-
nis adhuc juvenem huic Nationi Præfe-
ctum dederat. Penda ad Osuinum Re-
gem delatus, cum filiæ ejus amore ca-
ptus rogaret, ut se Generum acciperet,
id ea conditione obtinuit, si cum tota
Gente sua Christiana Sacra susciperet.
In Fide deinde instructus, Resurrectionis
& Immortalitatis spe concepta, edixit,
Christianum se futurum, etiamsi sibi Re-
gia Princeps non traderetur; cujus pro-
positi Auctor ei cum primis fuit Alfridus,
Regis Osuini filius, qui Penda sororem
duxerat. Ergo Penda a Finano Episco-
po

po Lindisfarnensi, S. Aidani Successore, ^{Sæculum VI°}
 cum omnibus Procëribus, militibus & A. C. 653.
 familiaribus, qui eum secuti fuerant, Ba-
 ptismum accepit. Ad Sacram Cæremo-
 niam celebrandam locum elegerant Ar-
 cem regiam prope vastissimi circuitus
 murum olim a Romanis extructum. Tan-
 dem lætissimus Penda, deducens secum
 tres Presbyteros Anglos & unum Scotum,
 id est, Hibernum, qui subditos suos Fi-
 dem edocerent, & baptizarent, rever-
 sus est.

Hiscæ quatuor Presbyteris cum Prin-
 cipe advenientibus se adeo dociles præ-
 buere Incolæ, ut quotidie multi tam de
 prima Nobilitate, quam de plebe, abje-
 cto Deorum cultu ad fontem Baptismi
 convolarent, nec Penda Principis pater
 Nationi suæ Merciorum Evangelium
 prædicari prohibebat, sed magis eos, qui
 Jesu Christi Fide suscepta, opera ab illa
 præcepta non faciebant, contemnebat di-
 cens; miseros esse homines, & Deo suo,
 in quem crederent, rebelles.

Osuinus uni tantum parti Regionis
 Nordhumbrorum imperans, S. Rege Os-
 wino occiso, quam parricidio sustulit vi-
 gesimo die Aug. anno 651. totam sibi
 subjecit. S. Aidano Episcopo Lindisfar-
 nensi inde duodecim post dies, ultimo e-
 jusdem mensis, quo Ecclesia ejus memo-
 riam colit, ad superos translato, successit

*Beda III.
 hist. 14. &
 Epith.*

*Sup. Lib.
 XXXVIII.
 §. 19. 27.*

Sæculum VII Finanus, qui in Insula Lindisfarnensi Ec-
 A. C. 653. clesiam Cathedralem non ex lapidibus
 sed ex ligno, Hibernorum modo, con-
Mart. Rom. struxit, tectumque ex cannis imposuit.
 31. *Aug.* Rex Osuinus, crimen expiaturus, Mona-
Beda III. sterium deinde fundavit in illo loco, in
hist. c. 25. quo Oswinum a Sicario percuti mandave-
 Res Ecclesiæ rat, & hodie *Gilling* nominatur, prope
 in Anglia. Rigodanum, præcepitque, ut Monachi
 quotidie pro animabus duorum Regum,
 interfecti & interfectoris orarent.

Ceterum Osuinus magno tamen ze-
 lo Fidem propagavit; nam postquam ad
 conversionem *Middel-Anglorum* pluri-
 mum contulisset, elapsis duobus annis
Bed. III. c. 24 etiam Mercios ad Fidem perduxit. Im-
 patientissime ferebat fastum Regis Pen-
 dæ, qui fratre ejus interempto, Regio-
 nem quoque depopulabatur, & consilium
 cepisse videbatur totam Nationem exter-
 minandi. Postquam igitur dona maxi-
 ma ei obtulisset, ut pacem emeret, &
 ille oblata respueret, juravit Deo, se u-
 nius anni filiolum Deo consecraturum,
 & agros duodecim ad ædificanda Mona-
 steria daturum. His votis adstrictus &
 paucis copiis cinctus movit in Pendam,
 militum numero saltem tricesies superio-
 rem. Nihilominus, rem prodigio simi-
 lem! profligato Infidelium exercitu in-
 signem reportavit victoriam, decimo no-
 no Nov. anno Regni sui decimo tertio,

Jesu

Jesu Christi 655. cæsus est Penda, & Regnum Nordhumbriæ non solum ab atrocissimis hostibus liberatum, sed etiam ampla admodum Merciorum Provincia, quam Osuinus in suam potestatem redegit, auctum est. Ipse voti damnatus, quæ promiserat, bona fide adimplevit. Agros duodecim dedit, in quibus singulis coloni decem cum suis familiis, id est, universim Coloni centum & viginti laborabant. Filia Regis S. Hildæ Abbatis-
 sæ curæ commissa, atque in dotem donavit Rex fundum decem colonorum in loco, qui *Strenesbal* dicebatur, ibique fundavit Monasterium & Ecclesiam S. Petri, suum, Reginaeque Uxoris, multorumque aliorum Principum sepulchrum futurum. Duo erant Monasteria juncta, virorum unum, & alterum fœminarum, atque ex primo multi Presbyteri & Episcopi Sanctitate clari prodierunt.

Rex Osuinus parta victoria ad conversionem Merciorum, sibi jam subditorum animum adjecit. Primus eorum Episcopus fuit Diuna, unus ex quatuor illis Presbyteris quos Princeps Penda eo deduxerat, a Finano Episcopo Lindisfarnensi Episcopus *Middelanglorum* & Merciorum ordinatus; ita nempe ob penuriam Episcoporum unus duobus populis dabatur.

c. 21.

M 5

Præ

Sæculum VII

A. C. 653.

6. 22.

Sup. Lib.

XXXVII.

S. 17.

Præterea idem Rex Osuinus plurimum contulit ad conversionem Saxonum Orientalium, Londini, illius Regionis Metropoli habitantium, qui olim ejecto S. Mellito Episcopo suo susceptæ Fidei renunciaverant. Nunc Regem habebant Sigebertum Osuini Regis amicum, ad quem cum sæpe in Nordhumbriam diverteret, ab eo ad damnandam Idololatriam impellebatur. Osuinus dicere solebat ad Hospitem: *Non possumus utique Deum facere ex lapide vel ligno, ex quo vasa cubicularia ad usum vitæ quotidianum facimus, & residua in ignem conjicimus; sed hominem rationis capacem credere decet, Deum esse incomprehensibilem, omnipotentem, æternum, qui omnes homines aliquando judicaturus sit, illisque qui ejus voluntati obedierint, præmia æterna largiturus.* His argumentis permotus Saxoniarum Orientalis Rex Sigebertus a Finano Episcopo in Domo Regis ad murum supra dictum baptizatur. Ad sua rediturus rogavit Osuinum Regem, ut sibi Doctores idoneos daret, qui Gentem suam converterent, & baptizarent. Osuinus delegatis in *Middelangliam* viris, Presbyterum, cui nomen Cedde, & alterum Presbyterum inde accersitos misit in Saxoniam Orientalem, Fidem prædicaturos. Cedde, postquam totam illam Regionem peragrasset,

agraffet, magna Ecclesia fundata, in pa- Sæculum VII
 triam rediens ad Finanum Episcopum A. C. 653.
 Lindisfarnensem se contulit, qui eum,
 comperto, quod plurimi in Saxonia O-
 rientali Fidem suscepissent, duobus aliis
 Episcopis assistentibus, illius Regionis E-
 piscopum ordinavit.

§. IV.

*S. Cedde Episcopus Saxonum Orien-
 talium.*

Cedde jam Episcopus in Saxoniam O-
 rientalem reversus, & majore quam
 antea Auctoritate valens, diversis in lo-
 cis Ecclesias fundavit, Presbyteros &
 Diaconos in prædicando & baptizando
 Adjuutores ordinavit. Imo Talaburgi ad
 Tamisim multos congregavit, quos insti-
 tuebat ad vitæ Monasticæ rigorem, quan-
 tum novelli Christiani ferre poterant.
 Cum quemdam Regi sanguinis propin-
 quitate conjunctum, quod contraxisset
 illicitas nuptias, vir Sanctus excommu-
 nicasset, prohibuissetque, ne ullus homi-
 num illius ædes intraret, aut cum illo
 manducaret, nihilominus Rex Sigeber-
 tus ab excommunicato invitatus ad men-
 sam accessit. Ecce vero de convivio re-
 deunti obvius fit Sanctus Episcopus. Rex
 territus ex equo in terram defilit, ejus
 pedibus advolvitur, veniam rogat. E-
 piscopus,

Sæculum VII episcopus, qui & ipse equo vehebatur, de-
A. C. 653. scendit, & zelo impellente, virga, quam
 manu tenebat, Regem tangens, Auctorita-
 te Episcopali dixit: *Quia tibi temperare
 noluisti, quin in domum hujus perditu bo-
 minis intrares, in ea morieris.* Vera
 prædixisse Episcopum eventus docuit,
 nam vir ille ejusque frater Regem, quem
 sanguine attingebant, occiderunt, &
 quærentibus, cur tetrum facinus perpe-
 trassent, causam aliam edicere non po-
 tuerunt, quam se ægerrime tulisse, quod
 Rex ad ignoscendum inimicis suis facil-
 limus fuisset. Nempe Rex piissimus ve-
 niam petentibus, secundum Evangelii
 præceptum, promptissime concedebat.

Bed. III. hist.
c. 23.

Quamvis Cedde Episcopatum Saxo-
 niæ Orientalis suscepisset, non nunquam
 tamen Nordhumbriam patriam suam re-
 visebat, ut Fideles ad constantiam ex-
 hortaretur. Edilvardus Regis Osualdi
 filius, qui in Provincia Deira appellata
 imperabat, apud se habebat Episcopi fra-
 trem, nomine Celinum, Presbyterum,
 qui eum, & Familiam Regiam erudiebat,
 atque Sacramenta præbebat. Unde
 cum Episcopi sæpe ad fratrem invisentis
 virtutes miraretur, ipsum sponte exci-
 tavit, ut a se fundos peteret ad ædifican-
 dum Monasterium, quo Rex veniens,
 verbum Dei audiret, oraret, & ubi mor-
 tui sepelirentur; eos enim precibus Mo-
 nacho-

Monachorum plurimum adjuvari posse credebat. Episcopus, quodam loco inter remotos & asperos montes delecto, licentiam a Rege petiit toto Quadragesimæ appropinquantis tempore ibi in oratione perseverandi, quo spatio quotidie exceptis Dominicis usque ad vesperam jejunus sustinebat, tumque parvam panis partem, unum ovum, & lac aqua dilutum sumebat.

Inde dispicimus in illa Regione non fuisse prohibitum, lactaria, & etiam ova in Quadragesima comedere. Hoc apud Monachos, a quibus S. Episcopus educatus, in more positum erat, ut locum, ubi Monasterium vel Ecclesia ædificanda esset, precibus & jejuniis consecrarent. Cum decem dies usque ad Pascha superessent, Rex, revocato Episcopo, fratrem ejus Cymbellum Presbyterum rogavit, ut illius loci consecrationem absolveret. Erant enim quatuor fratres, Cedde, Cymbellus, Celinus & Ceadda, quorum primus & ultimus Episcopatu eminuerunt. Ita fundatum est Monasterium Lestintonense secundum Regulam Monasterii Lindisfarnensis, in quo Cedde Episcopus a puero fuerat. Monasterio Lestintonensi post se fratrem suum Ceaddam Abbatem dedit.

Sæculum VII
A. C. 653.

Sæculum VII
A. C. 654.

§. V.

S. Martinus Constantinopoli.

Interim S. Martinus in Insula Naxo verfabatur, quo Episcopi & Fideles sæpissime & largiter ad sublevandam ejus inopiam necessaria mittebant; sed ea illico custodes ipso præsentem diripiebant, convicia in Pontificem ingerentes. Imo illos quoque, qui opem ferebant, verbis insectabantur, & afficiebant verberibus, dicentes: *Quisquis hunc Virum amat, hostis est Reipublicæ.* S. Papam vero multo magis Benefactorum suorum injuria quam podagra ceteræque suæ infirmitates & ærumnæ affligebant. Naxo relicta, cum Abydum attigissent, Ductores Constantinopolim miserunt, qui nunciarent, advenisse Martinum, Hæreticum, Dei hostem, & perduellem, qui totum Imperium ad seditionem excitaret. Tandem S. Martinus Constantinopolim appulsus, decimo septimo die Sept. anno 654. in portu & in lectulo suo jacens relictus est a mane usque ad horam quartam vespertinam, omnium hominum oculis expositus, multis & infima plebe & etiam paganis petulanter accedentibus, & verba contumeliosa ingerentibus. Tandem sole ad occasum vergente adest Scriba nomine Sangolevus, aliquot satellitibus stipatus. Papa e scapha lecticæ im-

*Comment.
Æc. to. 6.
Conc. p. 66.*

impositus in carcerem, qui *Prandearia* di-
 cebatur, mittitur, prohibente Sangole-
 vo, ne ullus suorum, quis captivus esset,
 in civitate vulgaret. Itaque Papa, ne-
 mine prorsus ad alloquium admisso, in
 hoc carcere diebus nonaginta tribus,
 nempe tribus mensibus, id est, a decimo
 septimo Sept. usque ad decimum quin-
 tum Dec. hærere coactus est.

Sæculum VII
 A. C. 654.

Verisimile est, S. Martinum ex isto
 carcere duas illas Epistolas ad Theodo-
 rum dedisse. In prima calumnias, qui-
 bus impetebatur, diluit, tum testimonio,
 quod Clerici Romani de Fide sua, præ-
 sente Calliopa Exarcho, reddiderant,
 tum propria confessione, velle se eam
 usque ad mortem tueri. Inde subjun-
 git: *Nunquam Saracenis misi pecunias,
 vel litteras, vel illud, quod comminiscun-
 tur, Scriptum, ut indicarem, quid ab ipsis
 credendum. Pauca tantum dedi piis qui-
 busdam Dei famulis, qui ad colligendas
 elemosynas veniebant, nec sane ea Sara-
 cenis destinabantur. Quod spectat ad
 Gloriosam Virginem Mariam Matrem
 Dei; falsum contra me dixerunt testi-
 monium, quippe illi Anathema dico tam
 in hac vita, quam in altera, quicumque
 eam super omnes Creaturas, excepto Fi-
 lio ejus Domino Nostro, non honorat.*

Epist. 14. to.
 6. Conc. p. 63.
 Sup. n. 2.

In altera Epistola modum refert, quo
 ex Urbe Roma abstractus fuerit, atque
 Callio-

Ep. 15.
 Sup. n. 2.

ver-
 s. sæ-
 ejus
 ed ea
 bant,
 Imo
 verbis
 ibus,
 mat,
 mul-
 jura
 mita-
 reli-
 tores
 ncia-
 cum,
 omum
 Tan-
 a ap-
 anne
 cens
 quar-
 m o-
 be &
 bus,
 ibus.
 adest
 atel-
 ticæ
 mpo-

Sæculum VII Calliopam Exarchum exhibuisse Manda-
A. C. 654. tum Imperatoris, quo præcipiebat, ut

alius pro se Papa eligeretur. Qua de
 re dicit: *Istud buc usque nunquam factum*
est, nec unquam futurum spero, (*) sed
Sup. Lib. XXXVIII. absente Episcopo Archidiaconus, Archi-
§. 20. presbyter, & Primicerius ejus locum te-

p. 65.

nent. Enarratis omnibus, quæ in itine-
 re tulerat, sub finem addit: *Quadra-*
ginta septem dies effluxerunt, ex quo li-
centiam lavandi nec aqua calida nec fri-
gida obtinere potui. Corpus mihi est de-
fatigatum, & frigore adstrictum. Nam
profluvium usque in hanc diem nec terra
nec mari quiescere me permisit, omnes ar-
tus languent, & cum subit cupido alimen-
ti, deest tale, quod stomachum fovere, &
firmare posset, illud vero, quod mihi præ-
betur, nauseam creat. Spero in Deo, qui
omnia videt, & credo, Optimum Numen,
postquam me ex hac misera vita evocave-
rit, peccata eorum requisiturum, qui me
persequuntur, ut ad Pœnitentiam addu-
cat.

§. VI.

S. Martinus interrogatur.

Die Veneris, 15. Dec. anno 654. S. Mar-
 tinus

(*) In his verbis magna vis inest ad deci-
 dendam Quæstionem; an Eugenius ante S. Mar-
 tini obitum Legitimus Pontifex fuerit. Sed,
 interdum Necessitas non habet Legem.

tinus Papa e carcere suo eductus in Do- Sæculum VII
 mo Bucoleonis Sacellarii id est ærario A C. 654.
 præfecti sistitur, quo ut totus Senatus con-
 veniret, pridie mandatum fuerat. Cum Commem.
 S. Martinus in sella perferretur, nam na- p. 68.
 vigatio & carcer corporis infirmitatem
 auxerant, Præfectus eum adhuc multis
 vestigiis remotum surgere iussit, & stan-
 tem ibi permanere. Tum ministris di-
 centibus, infirmum firmo vestigio consi-
 stere non posse, Præfectus ira ardens
 præcepit, ut ex utroque latere ab adstan-
 tibus sustineretur; quod factum est.

Præfectus profatus est in hunc mo-
 dum: *Edic miser! quid mali Imperator*
tibi fecit? An quidquam rerum tuarum
tibi rapuit? An vi adhibita te oppres-
sit? Papa nihil respondente, Præfectus
 voce ad Auctoritatis speciem composi-
 ta: *Non respondes? illico Accusatores*
tui aderunt. Statimque intrare jubentur
 viri numero viginti, plerique milites,
 immaniter feroces. Aliqui cum Olym-
 pio Exarcho fuerant, & præter alios An-
 dreas illius Notarius.

Papa, cum hos ingredientes conspi-
 ceret, subridens dixit: *Suntne hi testes?*
hæc vestri Iudicii forma est? Tum ut
 super Evangelia jurare iussi sunt, dixit
 ad Magistratus: *Rogo vos in Nomine*
Domini! ne homines istos ad jurandum
compellatis. Dicant sine juramento quod

Hist. Ecclesiast. Lib. IX.

N 20-

Sæculum VII *voluerint, & vos facite, quod lubet. Cur*
A. C. 654. *animas suas perjurio perdant?*

Primus Accusatorum erat Dorotheus, Patricius ex Cilicia, qui de Papa loquens addito juramento dixit: *Si quinques decies mori posset, toties jure merito capite plecteretur vir iste, totius Occidentis pernicies. Amicus Olympii fuit, atque Imperatoris & Reipublicæ infensissimus hostis.* Alius quoque ex testibus dixit, *Papam cum Olympio conjurasse, & juramentum a militibus exegisse.* Papa interrogatus, an hæc ita essent, respondit: *Si verum audire vultis, dicam. Quando scriptus fuit Typus, & ab Imperatore Romam missus . . .* Hic loquentem turbavit Troilus Prætor clamando: *Ne nobis de Fide verba facias, nam de crimine læsæ Majestatis quæstio est. Omnes Christiani & Orthodoxi sumus, tam nos quam Romani. Utinam verum diceres!* inquit Papa, *verumtamen in terribili Judicii die hac super re contra vos Testimonium dicam.*

Troilus iram non tenens dixit: *Quando sciebas, Olympium, illud hominis monstrum, contra Imperatorem diva moliri, quare non prohibuisti nefas? Quare consensisti?* Papa respondit: *Edic, Domine Troile! quando Georgius, qui Monachus fuit, & deinde Magistratum obtinuit, ex castris huc venit, & quod*

non

non ignoras, fecit, ubi tunc eras tu, & Sæculum VII
 qui jam tecum sunt? Non solum non ob- A.C. 654.
 stitistis, sed perorantem audivistis, &
 ille, quoscunque lubuit, e Palatio ejecit.
 Et quando Valentinus Purpuram induit,
 accepto Imperatoris mandato, & cum
 ipso consedit, ubi eratis? Quare non
 prohibuistis? Quare econtra vos omnes
 ad ejus partes transivistis? Ego vero
 quid potuissem objicere Olympio, omnibus
 Italiae viribus succincto? vel a me forte
 Exarchus constitutus est? Sed obtestor S. Niceph.
 vos in Dei omnipotentis nomine, facite hist. p. 20.
 mihi cito, quod decrevistis; Deus enim
 scit, quod magnam mihi mercedem præ-
 paratis. Quis ille Georgius fuerit, de
 quo S. Pontifex, non dispicio, sed Va-
 lentinus erat Dux illius factionis, quæ
 Martinæ Imperatrici adversabatur. Pa-
 pa latine loquebatur, & quæ dicebat, a
 Consule Innocentio Thomæ Filio, na-
 tione Africano, Græce referebantur; at
 Præfectus ærario S. Papæ responsis irri-
 tatus Innocentio dixit: Non est opus, ut
 quæ dicat, nobis interpreteris. Mox ex
 Scriba Sagolevo quæsit, an alii præ-
 terea testes ad fores starent. Hic in-
 quit: Ita Domine, plures adsunt. Ve-
 rum qui huic Cœtui præerant, dixerunt,
 hos sufficere.

Sæculum VII
A. C. 654.

§. VII.

S. Martinus pessime habetur.

Surgens deinde Præfectus in Palatium intravit, quæ acta essent, ad Imperatorem delaturus. Papa e Senatu exire jubetur, qui semper in sella ferebatur, & deponitur in area prope stabula Imperatoris, quo plebs conveniebat, expectans Præfecti ingressum. Summum Pontificem, quod aspectu horrendum! satellites circumdabant, & paulopost in aggerem deferri jussus est, ubi eum Imperator per transfennas cubiculi sui conspicere posset. Ergo Papa in medio aggeris in pedes erigitur, lictoribus eum utrinque sustinentibus, præsentem toto Senatu, & magna plebis turba confluentem. Tunc Præfectus ex Imperatoris cubiculo procedens, & per cuneos populi penetrans ad Papam dixit: *Vides jam, te a Deo manibus nostris traditum? inquam spem Imperatori interitum machinaberis? a Deo recessisti, & Deus recessit a te.* Tum uni satellitum præcipit, ut ejus pallium & calceorum corrigiam scinderet, moxque eum Præfecto Civitatis Constantinopolitanæ tradit his verbis: *Accipe eum, Domine Præfecte! & statim obtruncari jube.* Præcepit etiam circumstantibus, ut eum anathematizarent; sed ne quidem homines viginti

Ana-

Anathema clamarunt, ceteris omnibus demisso præ mœrore vultu discedentibus. Sæculum VII
A. C. 654.

Tunc igitur carnifices Pontificem corripunt, Pallium Sacerdotale detrahunt, omnibus vestibus spoliant, unam tantum ei tunicam sine cingulo relinquentes; sed & hanc duobus lateribus a summa parte usque ad imam lacerant, ita ut nudum corpus conspiceretur. Præterea collum ejus vinculo ferreo inferunt, adnexa catena, & sic, trahente Ergastulario, ex Palatio per mediam Urbem raptatur, ut scirent omnes, esse ad mortem condemnatum. Alius ex satellitibus gladium, quo percutiendus erat, præferbat. Vidisses tamen inter tot opprobria Summo Pontifici vultum ferenum constare, fente & ingemiscente toto populo, pauculis Viro Sancto insultantibus. Ubi ad Prætorium pervenit, catenis oneratur, & in carcerem cum quibusdam grassatoribus conjicitur. Mox post unius ferme horæ spatium transfertur in carcerem, qui Diomedis dicebatur. Tam inhumane vero per scalas raptabatur, ut crura & poplites ejus læderentur, & gradus duri & alti sanguine respergerentur. Expiraturus videbatur exhaustis omnibus viribus, nam carcerem adiens sæpius cecidit in terram sæpius aliorum manibus erectus. Tandem

N 3   scamno

Sæculum VII scamno ligneo imponitur, ut erat, vin-
A. C. 654. culis adstrictus, & frigore pene exsan-
 guis; nam, ut diximus, intolerabilis e-
 rat hyems, & dies decimus quintus Dec.
 agebatur. Porro neminem suorum se-
 cum habebat, nisi unum Clericum ju-
 venem, qui, Pontificem secutus, & pe-
 nes eum stans miserabiliter lamentaba-
 tur.

Duæ scœminæ, quæ carceris claves
 servabant, mater & filia, commiseratio-
 ne commotæ, Sancto Papæ opem ferre
 cupiebant, sed verebantur oculos Erga-
 stularii, cui alligatus erat, credebantque
 statim adfuturos, qui mandatum eum
 interficiendi afferrent. Elapsis aliquot
 horis venit Officialis, qui in platea con-
 sistens evocavit Ergastularium. Ipso de-
 scendente scœminarum altera Papam au-
 fert, in lectum componit, & cœtegit,
 ut calefieret; sed obrigescenti non prius
 quam ad noctem vox rediit. Interim
 Gregorii Evnuchi, qui ex Cubiculario
 Præfectus Urbis Constantinopolitanæ e-
 vaserat, Dapifer, missus a Domino suo,
 quidquam cibi Papæ obtulit, & postquam
 eum compulisset, ut aliquid caperet, di-
 xit: *Speramus in Deo, & credimus, te
 non moriturum.* S. Papa, qui Marty-
 rii coronam exoptabat, audito hoc nun-
 cio indoluit, moxque ei vincula dempta
 sunt.

Altero

Altero die Imperator Paulum Patriarcham extremo morbo laborantem Sæculum VII
A. C. 654.
 invisens, omnia, quæ Papæ illata fuerant, narravit. Ingemuit ille, & versa ad parietem facie dixit: *Heu me! istud quoque damnationem meam graviolem reddit.* Et quærenti Imperatori, cur ita loqueretur, respondit Paulus: *An non rem desendam putas, tam crudeliter habere Episcopum?* Tum vehementissime Imperatorem obtestabatur, ut iis malis, quæ Papa pertulerat, contentus esset. Ita Paulus obiit, postquam Sedem Constantinopolitanam annis tredecim tenuisset. Pirrus tunc Constantinopoli præfens, eam repetere cogitabat; sed multi obstabant, & Libellum Retractationis ab eo Papæ Theodoro oblatum obiciebant, dicentes, quod se ipsum hoc facto indignum Sacerdotio reddiderit, & a Paulo Patriarcha Anathemate percussus fuerit. Sup. Lib.
XXXVIII.
§. 24.
n. 40.

§. VIII.

Papa secundo interrogatur.

Cum Tumultus cresceret Pirri causa, Imperator scire voluit, quid Pirrus Romæ egisset, atque in hunc finem misit Demosthenem, Præfecti ærario ministrum, cum Notario, ut Papam in carcere interrogaret. Hi ingressi ad Papam dixerunt: *Cogita, quam felix fueris,*

Sæculum VII *Et quam miser hodie sis! sed fortuna*
 A.C. 654. *tuaæ faber ipse extitisti.* Papa id solum
 respondit: *In omnibus laudetur Deus!*
 Demosthenes dixit: *Imperator edoceri*
vult, quid hic, Et Romæ in causa Pir-
bi, olim Patriarchæ, actum sit. Cur
Romam iuit? An instinctu alterius, vel
motu proprio hanc profectiõnem susce-
pit? Respondit Papa: *Sponte sua venit.*
 Demosthenes dixit: *Quomodo hunc Li-*
bellum conscripsit, an a quoquam coactus?
 Papa: *Coactus a nemine.* Demosthe-
 nes: *Pirrbus Romam adveniens an a*
Theodoro Papa Antecessore tuo exce-
ptus est tanquam Episcopus? Papa: *Et*
cur non? cum priusquam Pirrbus Romam
venisset, Theodorus ad Paulum liquido
scripserit, male eum fecisse, quod alte-
rius Sedem invasisset. Pirrbus deinde ad
S. Petri pedes accedens, utique benigne
recipi, Et tanquam Episcopus coli debuit.
 Demosthenes: *Id verum est. Sed unde*
sustentabatur? Papa respondit: *Sine o-*
mni dubio a Palatio Patriarchali Roma-
no. Demosthenes: *Qualis panis ei præ-*
bebatur? Papa: *Video, quod Ecclesia*
Romanæ Charitatem non noveris. At
dico tibi, omnibus hominibus, quicumque
illo eunt, Et hospitalitatis officia rogant,
utcunque despiciabiles sint, omnia neces-
saria suppeditari. S. Petrus neminem
rejicit. Hospiti panis candidissimus, Et
vina

vina diversi generis, non solum ei, sed etiam comitibus præbentur. Exinde judica, quo cultu Episcopus, si veniat, sit excipiendus.

Sæculum VII
A. C. 654.

Demosthenes: Relatum est ad nos, quod Pirrbus ad conscribendum hunc Libellum coactus fuerit, injecti fuerint viro compedes, & plurima mala illata. Papa: Nihil tale factum. Habetis Constantinopoli multos viros, tunc temporis Romæ versatos, & scientes, quid ibi actum sit, nisi forte metu verum fateri prohibeantur. Habetis inter alios Platonem Patricium, qui Exarchus tunc fuit, & delegatos ad Pirrbum misit. Sed quid opus est tot interrogationibus? tenetis me, facite mihi, quod lubuerit. Etiam si frustatim corpus meum mutilaveritis, sicut Præfecto præcepistis, cum Ecclesia Constantinopolitana non communico. De Pirrbi Episcopatu deliberatis, toties depositi & anathematizati?

Demosthenes, & qui cum ipso venerant, mirati constantiam Pontificis, omnibus ejus Responsis in charta adnotatis, discesserunt.

§. IX.

S. Martini Papæ Exilium, & obitus.

Itaque S. Martinus Papa in carcere Diomedis

N 5

medis

Sæculum VII medis fuit octoginta quinque diebus, id
A.C. 655. est mensibus ferme tribus. His, si tres
 menses, quibus in priore carcere fuit,
 jungantur, dispicimus, ejusdem captivi-
 tatem per menses ferme sex durasse,
 nempe a decimo septimo Sept. usque ad
 decimum Martii. Tunc vero Sagole-
 vus Notarius venit ad Papam dicens:
*Mandatum mihi est, ut te in domum
 meam transferam, & post biduum, illo,
 quo Præfectus ærario jusserit, mittam.*
 Quæsit Papa, quo deducendus esset.
 Sed istud Sagolevus noluit dicere, nec
 permittere, ut in illo carcere maneret,
 donec in exilium deportaretur. Sub
 vesperam Papa illis, qui apud se erant,
 dixit: *Venite, fratres mei! alter alteri
 valedicamus, nam statim mihi hinc mi-
 grandum erit.* Tum, postquam singuli
 semel bibissent, Pontifex ad quemdam
 ex adstantibus, sibi carissimum, dixit:
Veni, frater mi! da mihi osculum pacis!
 Et illo, cum jam prius amaro esset ani-
 mo, flebiliter exclamante, ceteri quo-
 que in tristes ejulatus proruperunt.
 S. Papa hilari vultu eos intuitus, animi
 imbecillitatem vituperavit, & proxime
 adstantis capiti dextra imposita subridens
 dixit: *Bonus est iste discessus, frater mi!
 & mihi prodest. Cur ergo contristaris?
 imo magis oporteret, hanc sortem mihi
 gratulari.* Ille respondit: *Deum testor!*

JESU

ſu Cbristi Serve! ob maximam, quæ tibi paratur, gloriam lætor; ſed tot aliorum hominum ruina affligor. Ergo cum omnes Pontifici vale ultimum dixiſſent, receſſerunt. Illico adest Notarius, qui eum in ædes ſuas deduxit, & in vulgus ſparſum, Papam in Cheroneſum, locum exilii ſui, deferri.

Verum iſtud erat, nam in Cœna Domini, quæ hoc anno 655. in diem viageſimum Martii incidebat, clam navi impoſitus, poſtquam in diverſa loca diverſiſſet, in Cheroneſum 15. Maji appulit. Id diſpicimus ex ipſius Epistoſa ad aliquem amicorum cariſſimum Conſtanti-nopolim data, in qua etiam dicit: *Hujus Epistoſe lator uno mense ſerius quam nos, Byzantio in Cheroneſum pervenit. Lætus eram de ejus adventu, quod ſperarem, Roma accipere aliqua, mihi ad vitam ſuſtentandam miſſa. Quæſivi ex eo, & audiens, quod nihil attuliſſet, miratus id quidem ſum, ſed Deum laudavi, qui ærumnas noſtras, prout Divinæ ſuæ Voluntati placet, vel auget, vel minuit. Certe maxima eſt in hac Regione fames & annonæ penuria. Panem centies in die nominari audio, ſed nullum video; niſi ex Italia vel Ponto ſubſidium nobis adveniat, abſolute impoſſibile eſt, ut hic vitam ſuſtenteinus, nihil enim annonæ in hoc loco reperiri poteſt. Si igitur inde*
frumen-

Ep. 16.

Sæculum VII
A. C. 655.

Sæculum VII *frumentum, vinum, oleum, vel quid-*
 A. C. 655. *quam aliud nobis advebatur, illud celeri-*
ter, ut poteris, ad nos buc mitte. Non
arbitror, me tam male meritum fuisse
de Sanctis, qui Romæ sunt, aut de Cleri-
cis; cur ergo in me adjuvando tam lenti
sunt? Cur Domini præceptum conte-
mnunt? Si S. Petrus ibi peregrinos &
exteros laute pascit, quid de nobis dicam,
qui ejus Domestici sumus, qui ei saltem
brevi tempore servivimus, & nunc in du-
rissimo exilio, tantisque ærumnis vers-
mur? Aliqua speciatim tibi indicavi,
quæ exinde emi possunt; rogo te, ut illa
ad me mittas, ea, qua soles, diligentia;
omnibus quippe destituor, & frequentis-
simis morbis absumor.

Ep. 7.

Commem.

p. 75.

S. Martinus
in Cherfo-
neso.

In alia Epistola mense Sept. data di-
 cit: *Non solum a toto orbe reliquo divi-*
dimur, sed etiam vita privamur. Hujus
Regionis Indigenæ Gentiles sunt, &
qui aliunde adveniunt, mores humanos de-
discunt. Nulla hic Charitas, & ne qui-
dem commiserationis affectus naturæ in-
ditus, & alias etiam in barbaris menti-
bus reperiri solitus. Nihil habemus, nisi
quod ab exteris advebitur, qui veniunt,
ut scaphas suas sale onerent; & aliud ni-
hil emere potui, quam unum modium fru-
menti quatuor solidis aureis. Miror du-
ritiam illorum, quos olim inter notos re-
cessui, miror, inquam, quod mei usque
 adeo

adeo oblivisci potuerint, ut ne quidem an
 adhuc in vivis degam, scire cupiant. At
 multo magis animi asperitatem in illis
 obstupesco, qui Ecclesiae S. Petri mem-
 bra sunt, qui abjiciunt curam vivi ad
 suam Congregationem pertinentis. Si
 illa Ecclesia pecuniis caret, at, Deo sint
 laudes! non deest frumentum, vinum &
 commeatus ceteri, ita ut nobis auxilium,
 saltem exiguum, praestare potuissent.
 Qua conscientia coram Tribunali Jesu
 Christi comparebimus, homines, omnes ex
 eodem luto facti? Quis timor omnes in-
 vasit, ita ut Dei Praecepta adimplere pro-
 hibebantur? Vel ego hostis totius Ecclesiae,
 praesertim illorum Clericorum fui? Ni-
 bilominus Deum precor per S. Petri Suf-
 fragia, ut eos, & praecipue Pastorem, (*)
 qui bodie praest (scilicet Eugenium Pa-
 pam) in Fide Orthodoxa firmos conser-
 vet. Miserrimum vero hoc corpusculum
 Deo curae erit; nam prope est Dominus; Philip. 4. 6.
 quid me sollicitum teneat? Spero me ejus
 Misericordia hunc cursum brevissime con-
 summaturum.

S. Martinus Papa spe sua frustratus
 non est, quippe in Festo S. Euphemiae,
 decimo sexto mensis Septembris, Indi-
 ctione decima quarta, anno 655. migra-
 vit

(*) Hic S. Papa Martinus Eugenium, Legiti-
 mum Pontificem, agnoscere videtur.

Sæculum VII vit e corpore, (*) cum S. Sedem, ab Or.
A. C. 655. dinatione sua usque ad diem obitus an-

*Anast. in
Mart.*

nis sex, mense uno, & diebus viginti
sex tenuisset. Duabus Ordinationibus
mense Dec. creavit Presbyteros unde-
cim, Diaconos quinque, & alias Episco-
pos triginta tres. Sepultus est in Eccle-
sia Virginis uno stadio a Civitate Cher-
sona, & exinde magna populi multitu-
do ad ejus tumulum confluit. S. Mar-

Ep. Greg. II tinus in Ecclesia Græca inter Confesso-
to. 7. conc. p. 7 res 14. Aprilis, & in Ecclesia Latina in-
Mart. Rom. ter Martyres 12. Nov. honoratur. Ejus
12. Nov. Reliquiæ posteriore tempore Romam
translatæ, & in Ecclesiam diu ante S. Mar-
tino Turonensi dedicatam depositæ di-
cuntur.

§. X.

(*) De Epistola S. Martini ad S. Amandum
in Palatio hæc leguntur: *Scriptit etiam ad Gal-
los & ad Amandum, qui pravos mores Eccle-
siasticorum pertæsus, cum vacationem ab Epis-
copatu per litteras a Martino postulasset; ne-
gavit Martinus, & illum ad reformandam Ec-
clesiasticam Disciplinam admonuit, ut Presby-
teros ac Diaconos graviter peccantes a gradu suo
deponat, quod si respuerint; eos quidem ab-
solvat, sed nunquam gradibus restituat, vel Di-
gnitatibus. Hinc Centuriatorum patet calu-
mnia, ut Novatianæ Hæreseos Sectatorem accu-
santium Martinum, quod dandam veniam la-
psum negaverit pœnitentibus. Non enim veniam
negavit, sed Honorum restitutionem.*

§. X.

Sæculum VI
A. C. 655.*Concilium Toletanum octavum.*

Sub idem tempus Toleti duo Concilia celebrata, quæ octavo & nono loco ponuntur. Octavum in Ecclesia Apostolorum, Rege Recesvinto jubente, anno quinto Regni ejus, æra 691. id est, anno 653. convocatum. Aderat Rex, jussitque legi libellum decimo sexto Dec. ejusdem anni datum, in quo Fidei ejus Confessio continebatur, & Rex quatuor Concilia universalia recipiebat. Tum rogavit Episcopos, ut vim illius juramenti tollerent, quo se tota Natio in Concilio quarto Toletano obstrinxerat, sine spe veniæ illos esse damnandos, qui in Regis vitam vel in Reipublicæ detrimentum conjurassent, quod istud jusjurandum sæpe perjurii causa esset. Tum Optimates in Concilio præsentibus hortatus est, ut in ea, quæ Episcopi facturi erant, consentirent, & sollicitè executioni mandarent.

Episcopi deinde duodecim Canones condiderunt, si Canones dici possunt leges scriptæ stylo tam proluxo & figurato, ut non facile sensus capiatur. In primo Canone legitur eorum Fidei Confessio, id est, Symbolum Nicenum, prout in Missa recitabatur cum additione, & *Filio*, ubi de Processione Spiritus Sancti sermo

tom. 6. Conc.
p. 394.Sup. Lib.
XXXVII.
§. 49.

Sæculum VII sermo est. In secundo Articulo abole-
 A.C. 655. tur obligatio servandi juramentum olim
 contra perduelles editum, & tribuitur
 facultas ipsis ignoscendi. Tertius Ca-
 non contra Simoniam pugnat. Qua-
 tuor sequentes Clericorum incontinen-
 tiam reprimunt, præsertim Subdiacono-
 rum, qui dicebant, licere sibi etiam post
 Ordinationem nuptias inire, & simula-
 tionem illorum, qui obtendentes, quod
 vi adhibita ordinati fuissent, affirma-
 bant, posse se Ordini Ecclesiastico re-
 nunciare, & denuo cum Uxoribus suis
 vivere. His Concilii Patres opponunt
 argumentum a Baptismo, quo accepto
 fidem datam servare tenentur etiam, qui
 inviti, vel nescii, sicut infantes, bap-
 tizati sunt.

*Ep. 187. ad
 Dard. c. 7.
 n. 25. c. 8.*

Quod hic de invitis Baptismum re-
 cipientibus dicitur, intellectu difficile
 videtur, nisi accipiatur de infantibus,
 qui non nunquam, ut S. Augustinus ob-
 servat, vano conatu se baptizantibus re-
 sistunt.

Canones
 Concilii To-
 letani.

Concilium prohibet, ne ordinentur,
 qui non totum Psalterium, cum Canti-
 cis & Hymnis cantari solitis, & Formam
 Baptismi didicerunt.

Qui sine evidenti necessitate in Qua-
 dragesima carnes comederint, deinde
 toto anno carnes non comedant, & in
 Paschate non communicent. Qui sene-
 ctute

c. 9.

ctute vel morbo pressi carnes comedunt, Sæculum VII
 prius ab Episcopo licentiam petant. A.C. 655.
 in Metropoli, id est, Toleti, vel in illo
 loco, ubi Antecessor ejus defunctus fue-
 rit, eligatur, atque Episcopi & Proceres
 Palatii Electioni consentiant. Rex Fi- c. 10.
 dem Catholicam adversus Judæos & Hæ-
 reticos defendat. Subditos suos exa-
 ctionibus non opprimat. Quæcunque
 acquisiverit, ad ejus Successorem trans-
 eant, & Hæredibus suis illa tantum relin-
 quat, quæ possidebat, priusquam ad Re-
 gnum evectus fuisset. Hæc omnia se
 servaturum juret, priusquam Regni pos-
 sessionem capiat. In Causa Judæorum c. 12.
 Decreta Concilii Toletani sub Sisenando
 Rege celebrati (nempe quarti) observen-
 tur. Elapso Bimestri ab hoc Concilio Sup. Lib.
 octavo Judæi conversi ex tota Hispania XXXVII.
 Regi Libellum obtulerunt; in quo pro- §. 48.
 mittebant, se vitam suam ad normam
 priorum Christianorum composituros, an- p. 741.
 tiquas superstitiones abjecturos, se con-
 tumaces flammis vel lapidibus perem-
 pturos, aut illos cum Bonis suis Regis
 arbitrio tradituros.

Huic Concilio subscripserunt Episco-
 pi quinquaginta duo, quos inter quatuor
 primi Metropolitæ erant scilicet, Orun-
 tius Emeritanus, Antonius Hispalensis,
 Eugenius Toletanus, & Potamius Brac-
 carensis. Inter Episcopos famæ cele-

Hist. Eccles. Tom. IX.

O brita-

Sæculum VII britate eminent Tajon Cæsaraugustanus.
A. C. 655. Item Abbates decem, quos inter est S. Ildephonsus, Archipresbyter, Primicerius Toletanus, & tandem decem Episcoporum absentium Vicarii subscripserunt. Tum etiam visuntur apposita Nomina decem Comitum, qui præcipuis in Regia muneribus fungebantur. Ultimo legitur Decretum Concilii in quo de Bonis Regis agitur, & Edictum, quo istud Decretum confirmatur. Inde dispicimus, Episcopos cum Optimatibus in Regiminis Politici partem fuisse vocatos.

§. XI.

Concilium Toletanum nonum.

no. 6. Conc.
p. 451.

Præfat.

6. I.

In Concilio Toletano nono inde post biennium, secundo die Nov. anno Recesvinti septimo, æra 693. id est, anno 655. in Ecclesia S. Virginis celebrato, sexdecim non plures Episcopi adfuerunt, condideruntque Canones septendecim, plerosque ad reprimendos Episcoporum abusus in Administratione Bonorum Ecclesiasticorum admissos; hinc dicunt in exordio, oportere, ut se ipsos primo judicent, & sic Judiciis suis Auctoritatem concilient. Itaque statuunt, ut, si Episcopi aut alii Clerici Bona Ecclesiarum sibi usurpent, illi qui Ecclesias fundarunt, vel locupletarunt, coram Episcopo, vel Metro-

Metropolita, vel Rege Actionem mo-
 veant. Iidem invigilent, ut facta tecta
 ferventur, ne Ecclesiæ aut Monasteria a
 se fundata collabantur. Item, Funda-
 toribus jus competat, Episcopo Presby-
 teros, præsentandi, qui in illis Ecclesiis
 ministrent, & ipsis nolentibus alios non
 ordinent.

Sæculum VII
A. C. 655.

c. 2.

Episcopus, si Monasterium fundet,
 non ultra quinquagesimam partem Bo-
 norum Ecclesiæ suæ ei dare valeat, aut
 centesimam, si fundet Ecclesiam sine Mo-
 nasterio. Si Episcopus modicum habuit
 patrimonium, quæ post susceptum E-
 piscopatam acquisivit, Ecclesiæ sunt.
 Si tantum Bonorum habuit, quantum Ec-
 clesia, vel plura, hæredes defuncti Bo-
 na relicta cum Ecclesia, proportione ser-
 vata, dividant. Episcopus de illis rebus
 decernere possit, quæ ipsius Personæ do-
 nata fuerint, si non decernat, Ecclesiæ
 sunt.

c. 5.

c. 6.

Episcopi vel Presbyteri Hæredita-
 tem, Propinqui ejus non adeant sine Me-
 tropolitæ vel Episcopi consensu. Præ-
 scriptio triginta annorum contra Eccle-
 siam, a die Obitus Episcopi, qui rem a-
 lienavit, non autem a die peractæ alie-
 nationis currat. Episcopus, qui Confra-
 tris sui Exequias celebravit, & Rerum
 Ecclesiæ Commentarium conscribi cura-
 vit, non ultra unam libram auri, si Ec-

c. 7.

c. 8.

c. 9.

IX.
 anus.
 S. Il-
 cerius
 copo-
 runt.
 mina
 n Re-
 no le-
 e Bo-
 istud
 spici-
 as in
 voca-
 post
 o Re-
 anno
 rato,
 runt,
 ecim,
 orum
 n Ec-
 nt in
 o ju-
 atem
 epis-
 rum
 unt,
 vel
 etro-

Sæculum VII clesia sit dives, & dimidiam, si pauper sit,
A.C. 655. accipiat.

- Filii spurii Clericorum ab Episcopo
usque ad Subdiaconum, Servi sint illius
Ecclesiæ in qua patres ministrabant. E-
piscopi Clericis non adscribant Servos
Ecclesiæ, nisi eos prius libertate donave-
rint. Liberti Ecclesiæ cum Personis in-
geniis, id est, libero genere natis, nu-
ptias non contrahant. Si contraxerint,
ambo jure Libertorum habebuntur, &
ex consequenti tam ipsi, quam posteri-
eorum ea Ecclesiæ obsequia reddere te-
neantur, quæ Liberti Patronis suis præ-
stare solebant; nec Bona sua cuiquama-
lii, quam liberis suis aut propinquis, si
ejusdem etiam conditionis sint, relinque-
re possint. Judæi baptizati in Festis præ-
cipuis in Civitatem se conferant, Offi-
cio solemnibus, quod Episcopus celebrat, in-
terfint, ut judicare valeat, an sincera sit
eorum conversio.

Huic Concilio demum 28. Nov. finis
impositus, atque denunciatum, aliud pri-
mo die Dec. anno futuro congregan-
dum.

§. XII.

*Prima Quæstio de S. Maximo
habita.*

Niceph. in Chron. Constantinopoli, defuncto Paulo, Pir-
hus Sedem Patriarchalem eodem
anno

anno 655. denuo occupatam non ultra ^{Sæculum VII}
 quatuor menses & dies viginti tres te- A. C. 655.
 nuit, habuitque Successorem Petrum, il-
 lius Ecclesiæ Presbyterum, qui eam an-
 nis duodecim (*) & septem mensibus re- *vit. Max. n.*
 xit. Ipso sedente S. Maximus raptus, *17. Acta*
 & cum Anastasio Discipulo suo, & alte- *Max. p. 29.*
 ro Anastasio, qui Ecclesiæ Romanæ Apo-
 crisiarius fuerat, Constantinopolim per-
 ductus. Ipso die, quo Constantinopo-
 lim advenerant sub occasum solis, ad-
 sunt duo Officiales, qui Mandatores dice-
 bantur, cum Excubitoribus decem, seu
 militibus Prætorianis, qui nudos, & dis-
 calceatos e navigio abstrahunt, sepa-
 rant, & in diversis ergastulis custo-
 diunt.

Post aliquot dierum spatium in Pa-
 latium ducuntur, S. Maximus in aulam,
 ubi Senatus cum maxima hominum tur-
 ba congregatus erat, ingredi jussus in
 medio sistitur. Tum Sacellarius seu Æ-
 rario Præfectus, ira excitatus ad S. Ma-
 ximum: *Esne tu Christianus?* S. Maxi-
 mus respondit: *per Gratiam Jesu Chri-
 sti Dei nostri sum.* Sacellarius: *Unde
 ergo, si Christianus es, Imperatorem o-
 disti?* S. Maximus: *Unde tu istud scias?*

O 3 nam

(*) Cardinalis Baronius in numero anno-
 rum dissentit, eique Regiminis annos non plures
 quam duos tribuit.

Sæculum VII nam odium est animæ affectio latens, qua
 A. C. 655. tam parum videri potest, ac amor. Sa-
 cellarius: Nemini non ex factis tuis li-
 quet, quod Imperatorem & Rempublicam
 oderis; tu enim & non alius Saracenis
 Ægyptum, Alexandriam, Pentapolim,
 Tripolim & Africam tradidisti. S. Ma-
 ximus: ubi sunt tam atrocis accusatio-
 nis argumenta?

Tunc in medium prodire iussus est
 Joannes, qui Sacellarius, seu thesauro
 Præfectus Petri Numidiæ Prætoris fue-
 rat. Is ad S. Maximum conversus dixit:
*Jam anni viginti duo sunt, ex quo, cum
 Imperatoris avus Petro imperasset, ut
 collecto exercitu in Ægyptum con-
 tenderet, & Saracenos depelleret, datis
 ad te litteris, utpote quem tanquam fi-
 delem Dei famulum colebat, consilium
 petiit, an sibi in hostem istum movendum
 esset. Respondisti; ne faceret, quia Deus
 decrevisset, sub Heraclio Principe &
 stirpe ejus Romano Imperio non faveret.*
 S. Maximus respondit: *Si vera loqueris,
 necesse est te habere Epistolam, quam ad
 me dedit, & responsoriam meam. Utram-
 que exhibe, quod si feceris, legum ri-
 gori me subiciam.* Joannes dixit: *Nul-
 las habeo Epistolas, nec illud scio, an ti-
 bi Petrus scripserit; sed illo tempore ea
 de te in castris omnes narrabant.* S. Maxi-
 mus: *Si totus exercitus hæc de me, cur*

S. Maximi
 Responsio-
 nes,

tu solus me calumniaris? An unquam an-
 tebac me vidisti? Joannes: Nunquam Sæculum VII
A.C. 655.
 alias te vidi. Tum Maximus ad Sena-
 tum conversus ait: *Judicate, an æquum
 sit tales Accusatores, & tales Testes pro-
 ducere? Nam Dominus dicit: In quo e-
 nim Judicio judicaveritis, in eo judi-
 cabimini.* Matth. 7. 2.

Deinde Sergius Magonda prodire jus-
 sus dixit: *Effluxerunt novem anni, ex quo
 Abbas Thomas Roma veniens mihi di-
 xit, se a Papa Theodoro ad Patricium
 Gregorium fuisse missum, ut nunciaret:
 Neminem time; nam Abbas Maximus
 per somnium vidit turbas Angelorum ab
 Oriente & ab Occidente. Qui ab O-
 riente erant, clamabant: Victoriæ Im-
 peratori Constantino! qui ab Occidente:
 Victoriæ Imperatori Gregorio! at cla-
 mores Occidentalium vicerunt. Grego-
 rius ille est, qui cum Africæ præfectus
 fuisset, circa annum 645. ab Imperatore
 defecit. Itaque si exinde novem annos
 numeremus, habemus annum 654. & si
 retrocedendo annos viginti duos ab in-
 cursu Saracenorum computemus, inve-
 niemus annum 632. qui est Abubecri
 secundus. Audito hoc Sergii testimo-
 nio, Sacellarius S. Maximum, ac si jam
 convictus fuisset, affatus clamavit: *Deus
 te hac adduxit, ut comburaris.* S. Ma-
 ximus respondit: *Istud Gregorio adhuc**

O 4 vivo

Sæculum VII A. C. 655. *vivo mihi obijciendum fuisset.* Tum, ut ostenderet, quam absurdi essent Accusatores sui, quod testes mortuos nominarent, qui loqui non possent, dixit: *Æquum esset, ut primus Accusator ad producendum in Judicio Patricium Petrum compelleretur, & iste secundus ad producendum Abbatem Thomam, cujus esset Papam Theodorum producere, & tunc omnibus presentibus, ad Petrum Patricium dicerem: An tu mihi scripsisti, vel ego tibi, quod Sacellarius dicit? Et si id affirmaret, tunc pœna dignus forem. Pari modo Papam compellarem: Edic, Domine! an ego tibi aliquando somnia mea narravi? & si id affirmaret, ipse reus esset, quod somnio fidem habuisset, non vero ego, quod quædam in somnio oblata vidissem, cum somnia in nostra potestate non sint.* Tunc ad S. Maximum Troilus: *Jocaris, Domine Abba! an nescis ubi sis, & quibus loquaris?* Respondit: *Non jocos, sed pudet, me in ea tempora fuisse reservatum, quibus toleranda sint indigna ludibria.* Epiphanius Patricius dixit: *Cur non videat, si quæ obijciuntur, falsa sunt?* Magnus Sacellarius ira commotus ad S. Maximum: *Nempe omnes mentiuntur, tu solus verax es.* S. Maximus inter lacrymas respondit: *In vestra potestate est, Deo ita permittente, mihi vitam vel mortem dare;*

dare; si vero hi veritatem loquuntur, af- Sæculum VII
A. C. 655.
firmandum erit; Satanam verum Deum
esse, meque indignum, qui adventum Crea-
toris Nostri & Judicis videam, si un-
quam tale somnium narravi, aut si us-
que in banc horam de tali somnio aliquis
sermo ad aures meas pervenit.

§. XIII.

Colloquium cum Gregorio.

Testis tertius nihil præter accusatio-
nem frivolam attulit. Sed quartus,
Gregorius, Photini filius, Imperatori ab
Epistolis, locutus est in hunc modum:
Cum Romæ essem, cubiculum Abbatis Ma-
ximi intravi, & dicenti mihi, quod
Imperator possideat Sacerdotium, Abbas
Anastasius, Discipulus ejus, dixit: Deus
nolit, ut tantus honor ei obtingat. S. Ma-
ximus ad Gregorium: Deum time, Do-
mine Gregori! socius meus in illo collo-
quio nec verbum protulit. Tum in ter-
ram prostratus ad Senatores dixit: Ob-
secro! aures patientes mihi concedite, &
integrum illud colloquium vobis referam.
Arguet me Accusator meus, si mentiar.
Cum Dominus Gregorius Romæ ad me
invisisset, prostravi me in terram, ut fa-
cere adsueveram, & venientem amplexus
sum. Tum postquam consedimus, rogavi
itineris causam. Dixit: Imperator Ec-
clesiarum pacem cupiens mittit S. Petro

O 5 obla-

Sæculum VII oblacionem, & Papæ Epistolam, in qua
A. C. 655. ad concordiam cum Patriarcha Constan-
tinopolitano reducendam hortatur, me-
que hac Legatione honoravit. Respondi:
laudetur Deus! sed qua ratione concordia
reducenda est? Respondisti: per consen-
sum in Typum (nam hic S. Maximus ser-
monem ad Gregorium dirigere cœpit,
& profecutus est) ego autem tibi dixi:
Credo hanc rem esse impossibilem; nun-
quam enim Romani ferent, ut dicta Pa-
trum cum dictis Hæreticorum, & Veri-
tas cum Mendacio supprimantur. Re-
spondisti: Typus non præcipit, ut verba
sancta supprimantur, sed silentium impe-
rat, ut pax reducatur. Dixi ego: Se-
cundum Scripturam, silentium est verbo-
rum suppressio. (*)

Psal. 18. 4.

Dixisti: noli me in spinosas quæstio-
nes conjicere; sufficit mihi Fidei Symbo-
lum. Reposui: Typus destruit Symbo-
lum. Quæsvisti, quo pacto id fieret, &
ego rogavi, ut Symbolum recitares. Et
tu ita exorsus es: Credo in unum Deum
Patrem Omnipotentem, Creatorem Cæli
& Terræ, visibilium omnium & invis-
bilium. Dixi: Siste paululum. Deus
Creator non esset, nisi Voluntatem & O-
perationem Naturalem haberet; Volun-
tate

(*) Non sunt loquelæ, neque sermones, quo-
 rum non audiantur voces eorum. Psalm. 18.

tate enim & non necessitate creavit Cæ-
 lum & Terram. Si specie prudentiæ A. C. 655.
 humanæ Fides cum errore supprimatur,
 istud prudentiæ genus a Deo separat, &
 homines non conjungit. Proxime etiam
 venient ad nos Judæi & dicent: Uniamur,
 & prudenti discretione ex parte nostra
 Circumcisio, & ex parte vestra Baptis-
 mus supprimatur. Idem remedium A-
 riani ætate Constantini Magni datis lit-
 teris proposuerunt: Supprimamus voces,
 Consubstantialis, & Substantia diversus,
 ut uniantur Ecclesiæ! at non consense-
 runt Patres nostri, sed huic paci persecu-
 tionem & mortem prætulērunt, quamvis
 huic remedio Constantinus faveret. Nun-
 quam Imperatorum aliquis Patres eo ad-
 ducere potuit, ut ætatis suæ Hæreticis
 conniverent, adhibendo voces ambiguas,
 sed semper usi sunt vocibus clavis, quæ-
 stioni propriis & congruis, dicentes si-
 ne hæsitatione, Episcoporum esse Ecclesiæ
 Dogmata examinare, & definire.

Dixisti: Ergo, si tibi credimus, om-
 nis Imperator Christianus non simul Sa-
 cerdotium habet? Respondi: non habet.
 Nam Imperator ad Altare non stat, &
 postquam consecratus est panis, non
 eum elevat dicens: Sancta Sanctis. Non
 baptizat, non confirmat cum Chrismate,
 non imponit manus ad ordinandos Episco-
 pos, Presbyteros, & Diaconos, non conse-
 crat

Sæculum VII *crat templa, non gerit Sacerdotii Insi-*
 A. C. 655. *gnia Pallium & Evangelium, sed Coro-*
 Ordo Mel- *nam & Purpuram habet, Imperii notas.*
 chisedech. *Tum mihi objecisti: Quare igitur Scri-*
ptura Melchisedech vocat Regem & Sacer-
dotem? Respondi: Is erat figura illius,
qui cum solus esset verus Rex & Deus om-
nium, pro nostra salute verus Sacerdos
Magnus factus est. Si vero dicas, quem-
quam alium esse Regem & Sacerdotem se-
cundum Ordinem Melchisedech, adde e-
tiam reliqua, esse sine Patre, sine Matre,
sine Genealogia, sine principio, sine fi-
ne, & tunc cognosces, quæ inde sequantur,
nempe fore alium Deum incarnatum, ut
suo Sacerdotio procuret nostram Salu-
tem secundum ordinem Melchisedech &
non secundum ordinem Aaron. Sed cui
bono tot sermones? ad Sanctam Mensam
sub Sacra Oblatione post Episcopos, Pres-
byteros, Diaconos, & omnes Clericos Im-
peratorum memoria fit inter Laicos;
quando dicit Diaconus: & pro Laicis in
Fide defunctis, Constantino, Constante, a-
liisque. Ita Imperatorum viventium post
omnes Clericos mentionem facit. (*)

S. Maximum sermones, quos Romæ
 cum Gregorio miscuerat, in hunc mo-
 dum

(*) Hodie Imperatoris vel Regis statim post
 Summum Pontificem in Canone Missæ mentio
 fit secundum quædam Missalia.

dum referentem, Menas Abbas turba- Sæculum VII
 vit exclamans: *Hæc affirmando Eccle-* A. C. 655.
siam in partes scidisti! S. Maximus re-
 spondit: *Si Ecclesia scinditur verba Scri-*
pturæ & Patrum referendo, quid de illis
sentiendum, qui Patrum Doctrinam sup-
primunt, qua sublata Ecclesia stare non
potest? At Sacellarius ad Exarchi fami-
 liares conversus clamavit: *Dicite Exar-*
cho, meis verbis: Quomodo tibi tempe-
rare potuisti, ut talem hominem in com-
missa tibi Provincia vivere sineres?

Tum S. Maximo exire iussu, Anasta-
 sius ejus Discipulus introducit, quem
 cupiebant compellere ad accusandum
 S. Maximum, quod Pirrhum male habuis-
 set. Anastasius submissa voce respon-
 dit: *Nemo unquam Pirrhum tanto hono-*
re, ac Maximus, coluit. Jubetur voce
 altiore loqui; cumque vocis sonum, mo-
 destiæ Monachorum convenientem, cui
 adsueverat, mutare non posset, præce-
 pit Sacellarius, ut adstantes eum verbe-
 ribus pulsarent. Igitur pugnis contun-
 ditur tam crudelem in modum, ut semi-
 mortuus videretur. Mox ambo in car-
 cerem reduci jubentur; sed Menas Ab-
 bas S. Maximum affatus præsentibus Se-
 natoribus dixit: *Dei vindicta te buc de-*
duxit, ut reciperes pœnam tot malorum,
quæ aliis intulisti, dum cunctos spargen-
do dogmata Origenis pervertere voluisti.
 S. Ma-

Sæculum VII S. Maximus respondit: *Anathema Origeni, Doctrinæ ejus, & omnibus ejusdem Sectatoribus!* Epiphanius Patricius dixit: *Domine Abbas Mena! diluit Maximus hoc Anathematismo objectionem tuam, etiamsi antea Origenista fuisset; hinc istam accusationem non amplius audiam.*

§. XIV.

Collatio cum Troilo & Sergio.

Eodem die sub noctem Troilus Patricius & Sergius Eucratæ Aulæ Cæsareæ Præfectus ad S. Maximum venerunt, & postquam confedissent, & Abbatem quoque sedere jussissent, dixerunt: *Narra nobis, Domine Abba! Colloquia, quæ cum Pirro in Africa & Romæ habuisti, & quo pacto persuadere potueris, ut suam Doctrinam anathematizaret, & tuam amplecteretur.* S. Maximus omnia ordine retulit, quæ meminerat, & adjecit: *Non habeo Doctrinam particularem, sed est Doctrina communis Ecclesiæ Catholicæ.* Tum quæsierunt, quare cum Sede Constantinopolitana non communicaret. *Ideo non communico, inquit, quia Constantinopolitani recipiendo novem Articulos Alexandrinos, Ectesim Sergii, & Typum Indictione sexta promulgatum, quatuor Concilia rejecerunt, & quia novem Articulos recipiendo Ectesim damnarunt, & Ectesim recipiendo, Typum ab-*
roga-

rogarunt. Itaque homines, toties a se ipsis damnati, a Romanis, & a Concilio Indictione octava celebrato depositi, quomodo Sacra Mystera celebrare, & quomodo ad ea Spiritum Sanctum adducere possint?

Sæculum VII
A.C. 655.

Responderunt: Vis dicere: te solum salvandum esse, reliquos vero omnes damnandos. S. Maximus dixit: Neminem condemno, avertat Deus! sed mori malo, quam conscientiae stimulos sentire, quod a vera Fide vel latum unguem discesserim. Dixerunt: Quid autem facies, si Romani ad Fidem Byzantinorum redeant? Ecce enim Apocristarii Romani veri advenerunt. Crastino, die Dominico, cum Patriarcha communicabunt, & omnibus patebit, Romanos a te solo fuisse perversos, cum te absente jam nobis jungentur. Respondit: Hi, qui advenerunt, Sedi Romanæ nullatenus nocere possunt, etiamsi communicarent, quia ad Patriarcham nullas litteras attulerunt, nec adduci possum, ut credam, Romanos cum Byzantinis communicaturos, nisi hi in Jesu Christo duas Voluntates, & duas Operationes confiteantur. Verumtamen si Romani cum istis communicent, quid factururus es? S. Maximus: Spiritus S. per os Apostoli etiam Angelos anathematizat, si evangelizent, præterquam quod evangelizatum est. Hi Legati ab Eugenio Epist. Anast. Papa ad Coral.

Sæculum VII Papa missos fuisse, conjectura est, & o-
A. C. 655. mnino eo adducti sunt, ut consentirent,
 unam voluntatem præter duas (*) esse
 affirmandam.

Troilus & Sergius deinde ex S. Ma-
 ximo quæsierunt: *Estne absolute ne-
 cessarium in Jesu Christo plures Volun-
 tates & plures Operationes confiteri?*
*Necessarium est, respondit, si veram Re-
 ligionem conservare velimus. Nullum
 quippe Ens sine operatione sibi naturali
 existere potest, & Patres clare docent,
 nullam Naturam sine sua Operatione es-
 sentiali cognosci posse. Responderunt:
 Satis dispicimus, rem ita se habere. Sed
 noli offendere Imperatorem, qui Typum
 amore pacis edidit. S. Maximus hæns*
 & in terram prostratus dixit: *Imperator
 non debebat mihi irasci, nam permoveri
 non possum, ut Deum offendam, & dis-
 simulem, quæ Deus affirmari præcepit.*
 Deinde demonstravit, neminem posse JE-
 sum Christum perfectum Deum & ho-
 minem confiteri, nisi duas Voluntates &
 duas Operationes affirmet.

S. Maximus.

Post alia quædam dicta, quæ sibi ad-
 modum placere significarunt, Sergius di-
 xit:

(*) Id capi vix potest, nisi forte quis dicat,
 hos Legatos voluisse affirmare unam Volunta-
 tem Divinam, alteram Humanam; & quia tamen
 unus est volens, unam tertiam ex Divina & Hu-
 mana resultantem.

xit: *Unum est, quo omnes affligimur, nempe, quod multos a Communione hujus Ecclesiae avertas.* S. Maximus respondit: *Estne aliquis, qui affirmet, me prohibuisse, ne cum Ecclesia Constantinopolitana communicet?* Sergius dixit: *Cum tu non communices, satis suades ceteris, non esse communicandum.* S. Maximus: *Conscientiae nostrae fortior vis est, quam cujuscunque periculi metus, vel spes solatii.*

Sæculum VII
A. C. 655.

Quia vero dictum fuerat, Typum a toto Occidente anathematizari, Troilus dixit: *An factum viri eximii sit, de fama Imperatoris detrabere?* S. Maximus: *Ignoscat Deus illis, qui Imperatorem ad edendum Typum impulerunt, illisque, qui consenserunt! Qui sunt illi?* reposuit Troilus, S. Maximus respondit: *Viri Ecclesiastici impulerunt, & Senatores consenserunt, cujus facti probrum recidit in Imperatorem, innocentem, & ab omni Hæresi alienum. Sed jam isto Principem consilio juvate, suadete, ut faciat, quod Avus ejus felicitis memorie fecit.*

Tum narravit, qua ratione Heraclius Ectesim retractasset, quibus auditis, capita moventes, vocem aliquamdiu presserunt, & tandem dixerunt: *Utrinque obstacula occurrunt insuperabilia.* Et tunc quidem comiter data acceptaque salute discesserunt.

Sup. Lib.
XXXVIII.
§. 24.

Hist. Eccles. Tom. IX. P §. XV.

Sæculum VII
A. C. 655.

§. XV.

Quæstio secunda.

Sequente die Sabbati S. Maximus & Anastasius Discipulus ejus iterum in Palatium perducuntur. Prior Anastasius in Triclinium ingredi jubetur, ubi duo Patriarchæ erant, scilicet Petrus Constantinopolitanus, & Macarius Patriarcha Titularis Antiochenus, Constantinopoli residens, & zelosissimus Monothelita. Introducuntur Constantinus & Menas, qui Maximum accusabant, & cogere Anastasium volebant, ut a se dicta confirmaret. At ipse constanter Senatoribus ingessit: *Constantinum in Aulam secretam Palatii introducitis? nec Presbyter est, nec Monachus, sed in spectaculis ludicris Tribunus. Notissimæ sunt in Africa & Romæ pellices, quas alebat, quando venit. Neminem fefellerunt mendacia, quibus infamiae cognitionem hominibus subtrahere satagebat; jam dicebat, esse sorores suas, jam se eas adduxisse, nec cum Ecclesia Constantinopolitana communicarent. Postquam Pecunias belluando consumpserit, & in locum, ubi ignotus sit, pervenerit, eandem haud dubie vita licentiam sectabitur. Quæsierunt ex Anastasio, an Typum anathematizasset. Id se fecisse fassus est, & postquam*

ad alias quasdam quæstiones respondisset, jubetur e Triclinio exire.

Sæculum VII
A. C. 655.

Vocatur S. Maximus, ad quem Troilus: *Abba! edic, quod verum est, & Imperator miserebitur tui. Nam si Causam tuam secundum rigorem justitiæ examinaverimus, & vel unicus Articulus, in quo accuseris, probetur, leges ad mortem te damnant.* Respondit: *Dixi jam, & iterum dico, si vel unicus Articulus verus est, Satanus Deus est.* Sed facite, *Quæstio de S. Maximo.*
quod vobis lubet, fidei Dei Servo nihil nocere potest. Troilus dixit: *An non Typum anathematizasti?* Respondit: *Sæpius tibi fassus sum, quod anathematizaverim.* Troilus: *Typum anathematizasti? ergo Imperatorem anathematizasti.* S. Maximus: *Imperatorem non anathematizavi, sed Scriptum Fidei Catholicæ contrarium.* Troilus: *Ubi hoc scriptum fuit anathematizatum?* S. Maximus: *In Concilio Romano in Ecclesia S. Salvatoris & in Ecclesia Matris Dei.* Tum Præfectus ad eum: *An cum Ecclesia hac communicas, vel non?* Respondit: *Non communico.* Præfectus: *Quare non?* S. Maximus: *Quia Concilia rejecit.* Troilus: *Quomodo ergo in Diptychis recitantur?* S. Maximus: *Quid profit nomina recitare, si Doctrina damnetur?* Troilus: *An, quod dicis demonstrare potes?*

Sæculum VII *tes? S. Maximus: Si loquendi libertatem datis, facillime demonstrabo.*
A. C. 655.

Ad hæc omnes conticuerunt. Tum Sacellarius ad S. Maximum: *Quæ causa est, quod Romanos ames, & Græcos oderis?* Respondit: *Lex Divina vetat, quemquam odisse; amo Romanos, quia eandem Fidem teneo, & Græcos, eandem linguam loquens.* Sacellarius dixit: *Quot annos ætatis numeras?* Respondit: *Septuaginta quinque. Quanto tempore Discipulus tuus tecum est? annis triginta septem.* Hic Clericorum aliquis exclamavit: *Reddidit tibi Deus mala, quæ Beato Pirrbo intulisti.* Cui S. Maximus non respondit. Et duo Patriarchæ toto hujus colloquii tempore nullam vocem ediderunt. Sed cum de Concilio Romano mentio facta est, Demosthenes exclamavit: *Nullum est illud Concilium, quia ille, qui convocavit, depositus fuit!* S. Maximus: *Non fuit depositus, sed persecutionem passus est; quod enim Judicium juxta Leges & Canones celebratum, ut depositus haberi possit? & licet etiam canonicè depositus fuisset, nihilominus ea, quæ circa Fidem secundum Canones definita fuerunt, rata permanent, quia sunt consentanea illis, quæ Theodorus Papa Sanctæ Memoriam scripsit.* Tunc Troilus Patricius dixit: *Abba! nescis, quid dicas; factum infectum fieri nequit.*

§. XVI.

§. XVI.

Sæculum VII
A. C. 655.*Aliud Colloquium.*

His S. Maximus e triclinio discedere jubetur, & in carcerem reducitur. Verum in Die Pentecostes, decimo septimo Maji (ita enim & non decimo octavo legendum est) anno 655. Patriarcha ad S. Maximum misit, qui interrogarent in hunc modum: *Cujus Ecclesiæ, & Communionis es tu? An Byzantinæ, Romanæ, Antiochenæ, Alexandrinæ, Jerusalemitanæ? Ecce! omnes cum Provinciis sibi subjectis in pristinam concordiam redierunt. Ergo tu quoque redi, si Ecclesiæ Catholicæ membrum es; nisi feceris, ea sors forte te manet, quam non speras.* S. Maximus respondit: *Deus Matt. 16. 18. nos docuit, Ecclesiam Catholicam Confessione Fidei Orthodoxæ inniti, cum S. Petrum laudavit, quod eam confessus fuerit. Sed dicite mihi, in qua Confessione omnium Ecclesiarum concordia reducta sit, si bona est Confessio, non dissentiam.* Dixerunt: *Quamvis istud in mandatis non babeamus, nihilominus dicemus tibi, ut nullus tibi supersit tergiversationis prætextus. Confitemur duas Operationes, quia distinctæ sunt Naturæ, & unam Operationem, quia sunt unitæ.* S. Maximus reposuit: *Num dicitis per conjunctionem duarum Naturarum ex dua-*

Sæculum VII *bus Operationibus factam fuisse unam, vel*
A. C. 655. *præter has duas dari aliam? Dixerunt:*

*Non est alia, sed duæ unam constituunt. Ergo, inquit S. Maximus, omnia destrui-
 mus, dum Fidem fingimus, in qua nihil
 solidum est, & talem Deum, qui non ex-
 istit. Nam si ob conjunctionem duas O-
 perationes in unam confundamus, & dein-
 de eandem dividamus ob Naturarum di-
 stinctionem, nec una erit, nec duæ Ope-
 rationes; illa vero Persona, cujus esse de-
 berent, non habebit Operationem, & quod
 inde sequitur, nullam existentiam. Non
 possum hoc confiteri, non istud a Patribus
 didici. De me, ut lubet, decernite, pote-
 statem habetis. Dixerunt: Audi nos,
 tua enim plurimum interest; Imperator
 & Patriarcha ex Mandato Papæ Roma-
 ni (*) statuerunt, nisi obedias, Anathe-
 ma tibi dicere, & quo visum fuerit,
 mortis genere contumacem punire. Re-
 spondit: Quod Deus de me ante omnia
 Sæcula decrevit, perficiatur! S. Maximus
 altero die istud colloquium Anastasio Di-
 scipulo suo perscripsit monens, ut fer-
 ventius oraret, & ceteros, quid actum
 fuisset, edoceret.*

Anastasio Epistolam habemus, quam
 ad Monachos Calaritanos in Sardinia de-
 dit,

(*) Insigne Testimonium, Auctoritati Romani
 Pontificis favens, ex ore Græcorum.

dit, ubi dicit: *Adversarii nostri, Do-* Sæculum VII
A. C. 655.
ctrinam Patrum sequi pertinaciter nolen-
tes, diversis opinionibus agitantur, & p. 45.
postquam affirmarunt, nec unam nec duas
Operationes esse admittendas, jam duas Anastasio
& unam, id est, tres confitentur, quod Epistola.
nec Patres nec Concilia docuerunt, quod
lumini naturali repugnat, & quod nec
veteres nec recentiores Hæretici unquam
in medium attulerunt. Tum ostendit,
quantum hæc Sententia a sana ratione
abhorreat, & subjungit: Consensum a Le-
gatis (*) antiquæ Romæ extorserunt,
jamque ita deceptos ad eum, unde vene-
runt, remittunt (nempe ad Eugenium
Papam) tum Anastasius prosequitur: Cum
igitur Ecclesia Catholica & Apostolica
fere tota periclitetur, rogamus, ut opem
feratis; si aliter juvare nequeatis, ne-
cessarium est, ut iter Romam, quæsito
alio prætextu, suscipiatis, & viris piis
atque constantibus, qui ibi sunt, & ma-
gno vigore veritatem nobiscum defen-
dunt, laborem jungatis. Inter viriles
lacrymas rogabitis, ut Fidem Orthodo-
xam rejecta omni innovatione conservent,
& nihil approbent, nisi quod a Patribus

P 4

&

(*) Notandum, hos Legatos, qui non nomi-
 nantur, nullas teste S. Maximo, ut supra dictum,
 attulisse ad Patriarcham litteras; & ideo re-
 quisita Auctoritate fuisse destitutos.

Sæculum VII & Conciliis definitum fuit. Ita Anastasius sperabat, virtute Promissionis S. Petro factæ, semen Pietatis, ut ipse loquitur, saltem in Ecclesia Romana remanfurum.

p. 42.

p. 40.

Altero die, postquam S. Maximus fuisset interrogatus, Clerici Constantinopolitani congregantur, suadentque Imperatori, ut eum cum Discipulis suis, duobus Anastasis, exilio damnet. Ergo separantur, & in remotissimas a mari Regiones relegantur, ne cui amicorum accessus pateret. Omnes in Thraciam missi, S. Maximus in Arcem Bizyam, Anastasius Apocrisarius Selymbriam, & alter Anastasius in locum, qui dicebatur *Pemberus*, ultimum illius Provinciae angulum, ita ut si pauculos passus ulterius ambulasset, Imperii Romani limites fuisset transgressus. Expulsi sunt annona, vestibus, rebus omnibus ad vitam sustentandam necessariis spoliati.

Petrus Patriarcha Constantinopolitanus pro more ad S. Sedem misit Epistolam suam Synodicam, quæ continebat suæ Fidei Confessionem, sed obscuram, nam Doctrina de duabus Operationibus & duabus Voluntatibus in Jesu Christo dissimulabatur; hinc eam populus & Clerici Romani offensi, cum Papæ redderetur, in Ecclesia S. Mariæ Majoris Sacra facturo, magno tumultu rejecerunt, &

& Eugenium priusquam Missam celebra-
ret, juramentum præstare coegerunt,
nunquam recipiendi hanc Epistolam.

Sæculum VII
A. C. 656.

§. XVII.

Quæstio tertio habita de S. Maximo.

Interim Constantinopoli mittuntur Man-
datarii, scilicet Theodosius Episcopus
Cæsariensis in Bithynia, nomine Patriar-
chæ, & Paulus atque Theodosius Con-
sules nomine Imperatoris, ad habendam
quæstionem de S. Maximo in loco exilii
sui. Hi postquam Bizyam vigesimo quar-
to Aug. Indictione decima quarta anno
656. pervenerunt, præmissis piis sermo-
nibus Theodosius Episcopus ad S. Maxi-
mum dixit: *Imperator & Patriarcha ex
te scire desiderant, quare cum Sede Con-
stantinopolitana non communices.* S. Ma-
ximus respondit: *Habetisne Mandata
scripta Imperatoris vel Patriarchæ?*
Theodosius reposuit: *Non merebamur,
Domine! tibi suspecti esse. Ut sim mi-
serrimus, Episcopi tamen nomen gero,
& bi Domini Senatoria Dignitate emi-
nent. Non venimus, insidias tibi stru-
cturi, quod Deus nolit!* S. Maximus re-
spondit: *Quocumque demum consilio ve-
neritis, liberrime dicam omnia, quæ pe-
titis, quamvis hæc jam prius tam bene
sciatis, ut nec ego ipse melius.*

Act. S. Ma-
ximi. to. 1. p.
44. & to. 6.
Conc. p. 471.
n. 3.

Sæculum VII
A.C. 656.

Nota vobis est nova Doctrina tempore Indictionis sextæ in Cyclo præterito (nempe anno 633.) exorta, quæ Alexandria a novem Cyri Articulis originem duxit, & a Sede Constantinopolitana approbata est. Scitis, quæ deinde a Patriarchis Sergio, Pirrho, & Paulo in suis Conciliis circa Fidem antiquam mutatum fuerit. Hæc est causa, quod cum Ecclesia Constantinopolitana non communicem. Auferantur hæc scandala, & date, ut in via trita Evangelii incedere possim, qualem inveni; incedam, nec mihi Dux nec Monitor opus erit. Ad hæc Theodosius: Quid igitur mali docemus?

S. Maximus respondit: Quia dicitis, unam esse in Jesu Christo Divinitatis & Humanitatis Operationem, Doctrinam Trinitatis & Incarnationis confunditis; nam docent Patres, id quod habet unam Operationem, esse unius Naturæ, & quod nullam Operationem habet, nihil esse. Id illis demonstravit pluribus argumentis, ferme iisdem, quæ in Colloquio cum Pirrho adhibuerat.

*Sup. Lib.
XXXVIII.
§. 42.*

Deinde Theodosius dixit: Quod factum est suadente Discretione, tanquam certo Definitum accipere non debes. S. Maximus: Si Typus, qui vetat ullam Voluntatem vel Operationem Domino Nostro tribuere, non est certa Definitio, cur ergo me probrose Nationibus barba-

ris

vis & infidelibus tradidistis? cur damna-
 ti sumus? cur socii mei, alter Selymbria, Sæculum VII
A. C. 656.
 alter Perberi tabescere coguntur? Theo-
 dosius dixit: Testor Deum, Judicem
 meum, quando editus fuit Typus, dixi,
 & ad buccum dico; male factum, & in
 ruinam multorum! sed prætextus fuit,
 ita lites Catholicorum de Voluntatibus &
 Operationibus sopiri posse. (*) S. Ma-
 ximus: Quis Fidelium recipere possit sub
 moderationis specie Edictum, supprimens
 verba Apostolorum, Prophetarum & Do-
 ctorum, ab ipso Deo missorum, quibus
 dixit: Qui recipit vos, me recipit, & Matt. 10. 40.
 qui vos rejicit, me rejicit? Diabolus
 quoque falsos suos Apostolos, falsos Pro-
 phetas, & falsos Doctores habet, nem-
 pe Hæreticos. Sicut ille, qui veros A-
 postolos recipit, Deum recipit, ita econ-
 tra qui falsos recipit, Diabolum recipit.
 Ergo quio Sanctos unacum Hæreticis re-
 jicit (sit dictis venia, quia veritatem lo-
 quor) Deum unacum Diabolo rejicit.
 Quamobrem cavete, ne sub specie pacis in
 Apostasiam labamur, quæ secundum Apo-
 stolum, Antichristum præcedet. Mentem
 meam vobis sincerissime aperio, Domini
 mei!

(*) Hæc aliquam affinitatem habent cum Edi-
 ctis Regis Franciæ, silentium imperantis utrique
 parti de Bulla Unigenitus litigantium. At in his
 Edictis nihil affirmatur, quod Fidem destruat.

Sæculum VII mei! ut vestri nostrique commiseratio
 A. C. 656. vos moveat. Cumque hæc intima animi
 mei sensa sint, compellere vultis, ut com-
 municem cum Ecclesia, in qua docetur
 contrarium? custodiat me Salvator meus!
 & in genua demissus dixit: Ego vero,
 quidquid mihi feceritis, nunquam move-
 ri me sinam, ut cum illis communicem,
 qui ejusmodi Doctrinam recipiunt.

S. Maximus
 in exilio.

Mandatarii tanta viri constantia con-
 sternati demissis capitibus diu vocem
 prefferunt. Tandem Theodosius Epis-
 copus erectus, & S. Maximum intuens
 dixit: *Vades nos habe pro Imperatore,*
eum, si nobiscum communices, Typum ab-
rogaturum. S. Maximus reposuit: *Ad-*
bucdum multum distamus. Quid dicen-
dum de Doctrina (hic ei sermo erat de
 Ecclési) *unius Voluntatis, quam in suis*
Conciliis Sergius & Pirrbus ad tollen-
dam omnem Operationem confirmarunt?
 Theodosius respondit: *Illud Edictum*
rejectum fuit. S. Maximus: *Ablatum*
est, quod pendebat e muro lapideo, sed
Doctrina cordibus hæret. Recipiatur
Damnatio Canonice in Concilio Romano
pronunciata; tunc corruet paries, qui
nos separat, & non amplius opus erit
exhortationibus, ultro communicabimus.
 Theodosius: *Concilio Romano valor deest,*
sine Mandatis Imperatoris celebrato. S.
 Maximus: *Si Mandata Imperatorum*
 Conci-

IX.

Conciliis Auctoritatem tribuunt, sequi-
 tur, recipienda esse illa Concilia, quæ
 Imperatores contra vocem: Consubstan-
 tialis, celebrari iusserunt, scilicet Ty-
 riense, Antiochenum, Seleuciense, Con-
 stantinopolitanum sub Eudoxio Ariano,
 Niceum in Thracia, Sirmiense, & post
 longum temporis spatium Ephesinum se-
 cundum, cui Dioscorus præfuit; nam
 omnia ista Concilia iubentibus Imperato-
 ribus celebrata fuere, & nihilominus o-
 mnia, quod impia dogmata defendant,
 damnata sunt. Cur non etiam rejicitis
 Concilium, in quo Paulus Sannofatenus
 sub Dionysio Papa & Dionysio Alexan-
 drino depositus fuit, & cui S. Gregorius
 Thaumaturgus præfuit? Nam jussu Im-
 peratoris non fuit convocatum. Ubi est
 ille Canon prohibens, ne Concilia sine
 Mandatis Imperatoris celebrata appro-
 bentur, aut præcipiens, ut ad ipsius Man-
 data convocentur? (*) Scitis, quod Ca-
 nones præcipiant, in qualibet Provincia
 bis in anno Synodos celebrari, & nullam
 de Mandatis Imperatoris mentionem fa-
 ciant. Verum dicis, inquit Theodosius,
 sana Doctrina causa est, cur Concilia ap-
 probentur. Sed edic! an non recipis lit-
 teras

Sæculum VII
 A. C. 656.
 Sup. L. XI.
 §. 48. L. XII.
 §. 10. Lib.
 XIV. §. 15.
 21. 13. Lib.
 XIII. §. 6.
 L. XXVII.
 §. 38.
 L. VIII. §. 1.
 5. Can. Nic.
 Sup. L. XI.
 §. 20.
 n. 13.

(*) Quid ad hæc S. Maximi argumenta Pro-
 testans, affirmans Imperatoris fuisse convocare &
 præesse Concilijs, respondeat?

Sæculum VIIteras Mennæ, ubi unam Voluntatem & A. C. 656. unam Operationem in Jesu Christo docet? S. Maximus: *Avertat Deus! vos rejicitis omnes Doctores, qui a tempore Concilii Calcedonensis extiterunt, & adversus errorem Severi pugnarunt, & ego recipiam Libellum Mennæ, Concilio posterioris, atque Severo, Apollinari, Macedonio, Ario, omnibus Hæreticis aperte faventis, & Concilium damnantis?* Theodosius: *Itane! unicam esse Operationem non admittis?* S. Maximus: *Et quis ex Doctoribus probatis unicam defendit?* Hic Theodosius confictos Textus Julii Papæ, S. Gregorii Thavmaturgi, & S. Athanasii protulit, & recitavit. S. Maximus: *Deum timeamus & cavemus, ne iram ejus in nos provocemus adducendo Textus Hæreticos! nemo ignorat, hos esse Apollinaris. Si alios habes, recita.* Theodosius duos alios exhibuit sub nomine S. Chrysoctomi, quibus perlectis S. Maximus dixit, esse Textus Nestorii. Illico Theodosius vultu ira exardente dixit: *Domine Monache! Satanas tuo ore loquitur.* S. Maximus: *Absit iracundia, Domine!* Simul ei ipsa illa verba in Nestorio ostendit.

Theodosius dixit: *Deus mihi testis est, Frater mi! quod hos Textus a Patriarcha acceperim, & tu dicis, quod alii Apollinaris, alii Nestorii sint.* Deinde pro-

protulit alium S. Cyrilli, qui unam Ope-
 rationem affirmare videbatur; quo lecto Sæculum VII
A. C. 656.

S. Maximus dixit: *Aliqui probant, esse
 Additionem Timothei Eluri. Sed de-
 mus esse S. Cyrilli, & sensum examine-
 mus.* Theodosius: *Id tibi vero non con-
 cedo, recipiendus est tibi Textus, ut so-
 nat. Novas nobis tradis Regulas, inquit
 S. Maximus, si verba Scripturæ & Pa-
 trum examini subicere prohibes.* Tum
 ex ipsa S. Scriptura Theodosium convi-
 cit; necessario esse examinandam, ut
 sensum capere valeamus, & non soli lit-
 teræ cum Judæis inhæreamus.

§. XVIII.

Pactum cum S. Maximo.

Cum deinde amplius de duabus Vo-
 luntatibus & duabus Operationibus
 disputassent, Theodosius Episcopus eo
 compulsus est, ut affirmaret; in Patribus
 legi, *Unam Voluntatem & aliam, Di-
 vinam & Humanam, duplicem Volunta-
 tem, sed non, duas Voluntates.* S. Ma-
 ximus respondit: *Per Deum! si quis di-
 cat, unam & alteram, Divinam & Hu-
 manam, seu duplicem, quot concipis Vo-
 luntates, unam vel duas?* Theodosius di-
 xit: *Scio, quid concipiam, sed non dico
 esse duas.* S. Maximus ad Consules ver-
 sus dixit: *Per Dei nomen! si quem dice-
 re audiat; unam & unam, seu unam &
 alteram*

n. 16.

Seculum VII
A. C. 656. *alteram, seu bis duo, aut bis quinque, quis
 conceptus in intellectu vestro bis vocibus
 respondet? Responderunt: Quia adjuva-
 sti nos, dicimus, quod per voces unam &
 unam, seu unam & alteram, duas concipi-
 amus, sicut etiam per bis duo, quatuor,
 & per bis quinque, decem. Theodosius
 audita hac responsione erubescens dixit:
 Non affirmo, quæ Patres non affirmarunt.
 Tum S. Maximus arrepto Libro Actorum
 Concilii Romani ostendit, Patres duas
 Voluntates & duas Operationes claris-
 sime affirmare. Ipse Theodosius Con-
 sul accepto libro Textus legit. Inde
 Theodosius Episcopus dixit: Testor
 Deum! si hoc Concilium Personas non da-
 mnasset, nemo me prius illud recepisset.
 Ne vero hic frustra bonas horas perda-
 mus; ego affirmo, quod Patres affirma-
 runt, & paratus sum, illico datis litte-
 ris duas Naturas, duas Voluntates, duas
 Operationes confiteri. Veni communica
 nobiscum. Confirmemus concordiam.*

n. 17.

*S. Maximus dixit: Domine! meum
 non est, simplicis Monachi, in re tanta
 consensum tuum scriptum recipere; sed
 si revera Deus cor tuum convertit, mit-
 te Romam secundum Canones, id est, Im-
 perator & Patriarcha cum Synodo sua
 Legatos mittant. Nam communicare
 non possum cum Ecclesia, quæ in Sancto
 Sacrificio nomina Virorum condemnato-
 rum*

rum commemorat, & impossibile est, ut Sæculum VII
 mortui absolvantur. Theodosius Epis- A.C. 656.

copus dixit: *Fiet, sed volo, ut mihi promittas, te, si ego mittor, profectiois socium futurum.* S. Maximus: *Domine! melius in rem tuam facies, si Fratrem meum, qui Selymbriæ est, accipias* (hic erat Anastasius Apocrisarius) *nam linguæ illorum gnarus est, & Romani eum magni faciunt, quia tam longo tempore pro Fide persecutionem patitur.* Theodosius: *Languet inter me & ipsum amicitia, nec grata mihi erit ejus societas.* S. Maximus: *Domine! cum ita jubeas, sequar te, quocunque volueris.* His cuncti inter obortas lacrymas confurgunt. Mox genibus flexis orarunt, tumque singuli Evangelium, Crucem, Imaginem Jesu Christi, & Imaginem Virginis osculati, eadem manibus suis ad ea, quæ promissa fuerant, confirmanda tetigerunt. Postea Theodosio petenti, ut sibi quædam dubia adhucdum inhærentia solveret, S. Maximus solide demonstravit, quam absurda ex Doctrina de una Voluntate & una Operatione sequantur, eique Methodo omnino Theologica duarum Naturarum in Incarnatione conjunctionem explanavit.

Theodosius Episcopus jam discessurus dedit ipsi modicas pecunias ab amicis transmissas, & vestes duas, quarum

n. 23.

Hist. Eccles. Tom. IX.

Q alte

Sæculum VII alteram Episcopus Bizyensis illico sibi ac
 A. C. 656. cepit.

§. XIX.

Concordia soluta.

- #. 24. Die octavo mensis sequentis Sept. In-
 dictione decima quinta ineunte, eo-
 dem anno 656. Paulus Consul Bizyam
 venit, afferens mandatum Imperatoris
 ad S. Maximum directum, quo ad Mo-
 nasterium S. Theodori Regiensis prope
 Constantinopolim deferri jubebatur, at-
 que Paulus abrupta omni mora cum vi-
 ro Sancto viam relegit. Quamvis vero
 Cæsareo mandato cautum esset, ut S. Ma-
 ximo in itinere conveniens honor exhi-
 beretur, & cura omnis adhiberetur, tum
 ob senectutis reverentiam & corporis in-
 firmitatem, tum quod olim maxima fuis-
 set viri hujus in Aula Cæsarea Dignitas,
 nihilominus ubi Regium pervenit, pecu-
 nias valde modicas, quas elemosynæ
 nomine acceperat, vestes & reliqua de
 paupere supellectile ei abripuerunt. De-
 cimo tertio Septembris in Vigilia Exalta-
 tionis S. Crucis, Epiphanius & Troilus
 Patricii cum Episcopo Theodosio, mul-
 tis aliis comitantibus ad Monasterium de-
 lati, conscenso in Ecclesia suggestu, post
 solemnia humanitatis verba federunt,
 & S. Maximum quoque in proxima sella
 acquiescere jusserunt. Tum Troilus
 Patri-

#. 25.

Patricius profatus inquit. *Huc nos mi-* Sæculum VII
A. C. 656.
fit Imperator, ut tibi ejus Mandata expo-
neremus. Sed inprimis edic nobis, an
imperata facturus sis. S. Maximus di-
xit: Domine! fac ut sciam Cæsareæ Ma-
jestatis Mandata, tum respondebo. Cum
vero instarent, & oculis verbisque satis
significarent, quod hac cunctatione of-
fenderentur, dixit: Profiteor coram Deo
& Angelis ejus! quæcunque mihi præce-
perit Imperator pertinentia ad causas bu-
jus Mundi, & res unacum ipso brevi pe-
rituras, lubenti animo exequar. Hoc
audito Troilus surgens dixit: Orate pro
me. Abeo; nihil agitis cum isto viro.
Exoritur strepitus & magnus tumultus;
at Theodosius Episcopus dixit: Aperite
ei Imperatoris Responsum, & audite, quid
reponat; ita enim abire, priusquam, quid
velis, explicaveris, & respondentem au-
dieris, a sana ratione alienum est. Epi-
phanus Patricius dixit: Hæc sunt, quæ
tibi significari Imperator jussit; quia
totus Occidens, & illi omnes, qui in O-
riente seduæti fuere, oculos in te conji-
ciunt, cupio, ut nobiscum secundum Do-
ctrinam Typi communices, si consentis,
ibimus nos ipsi Calcem, salutem tibi di-
cturi, manus jungemus, in magnam Ec-
clesiam te deducemus. Tecum Corpus &
Sanguinem Jesu Christi accipiemus, &
te Patrem nostrum venerabimur. Certo
Q 2 *enim*

*Sæculum VII enim scimus, omnes, qui se ab Ecclesia
A. C. 656. Constantinopolitana separarunt, si tu com-
municaveris, esse redituros.*

S. Maximi
Acta.

Tum S. Maximus ad Theodosium Episcopum conversus, perfususque lacrymis dixit: *Domine! omnes extremum Judicii diem expectamus. Tu scis, quid sancta Evangelia, sanctam Crucem, Imaginem Domini Nostri & sanctæ Matris ejus tangentes mihi promiseritis.* Episcopus demisso vultu & voce perturbata dixit: *Quid ego possum, si Imperatori alia opinio sedeat?* S. Maximus: *Quare ergo Sacra Evangelia manu tetigistis, tu, & omnes qui tecum aderant, si potestas vobis non erat faciendi, quæ promittebatis? Porro nihil certius, quam me nunquam adduci posse, ut faciam, quod petitis, etiamsi omnes Cælestes Potestates id mihi persuadere adniterentur; quomodo enim rationem reddere possem, non dicam Deo, sed conscientiæ meæ, si Fidem abjurarem ad captandam hominum laudem, qua in orbe terrarum nihil magis inane & vanum reperitur? Ad hæc verba furore accensi e sedibus suis exsilire, Virum Sanctum raptare, barbam evellere, pugnos impingere, sputis a calce usque ad verticem fœdare, ita ut fœtor, quam conspurcæ vestes emittebant, tolerari non posset, donec sedulo lavatæ fuissent.*

Confur-

Confurgens etiam Episcopus, dixit: Sæculum VII
Non decuit causam istam ita tractari. A. C. 656.
Audienda erat viri responsio, & ad Im-
peratorem deferenda. Non hic est modus
transigendi res Ecclesiasticas. Hæc lo-
quens vix satis frementes cohibuit, com-
pulitque, ut iterum considerent. At non
deserunt, Abbatem verbis contumelio-
sis insectari, & incredibili rabie omnibus
diris devovere. Dicebat Epiphanius,
furore ardens, Edic! miserrime Sene-
cio! an nos, & Civitatem Constantino-
politana, & Imperatorem Hæreticos
esse existimas? Christiani & Orthodoxi
sumus, te longe meliores. Confitemur,
Dominum Nostrum habere unam Volun-
tatem Divinam & unam Humanam. Et
omnem Naturam, intellectu præditam, ha-
bere Voluntatem & Operationem. De-
nique duas Voluntates & duas Operatio-
nes non negamus.

S. Maximus respondit: *Si creditis,*
quod credit Ecclesia, quare me vultis adi-
gere ad recipiendum Typum, qui ad hanc
Fidem destruendam tendit? Epiphanius
dixit: Editus est Typus, ut daretur ali-
quid simplicitati populi, quem subtilibus
quæstionibus turbari non expedit. Imo,
inquit S. Maximus, omnis conditionis ho-
mines melius exemplo nostro firmantur,
si Fidem exacte consiteamur. Deinde
Troilus: In corde tuo crede, quod vis;

Q 3   nihil

Sæculum VII *nihil obstat.* S. Maximus: *Noluit Deus,*
 A. C. 656. *ut omnia ad Salutem necessaria in cordi-*

bus nostris inclusa laterent, sed dixit:
 Matt. 10. 32. *Qui confitebitur me coram hominibus, con-*
fitetur & ego eum coram Patre meo.

Rom. 10. 10. *Et Apostolus: Corde creditur ad Justi-*
tiam, ore autem confessio fit ad Salutem.

n. 29. Tum Epiphanius vocis sono acutissimo
 quæsit: *An & tu subscripsisti Libello?*
 (nempe Concilii Romani Decreto) S. Ma-
 ximus: *Ita est. Subscripsi.* Epiphanius:
Quo pacto autem ausus es anathematizare
viros, Fidem totius Ecclesiæ tenentes?
nihil certius futurum, si meum suffra-
gium valeat; in plateas Civitatis cir-
cumduceris, medio in foro columnæ alliga-
beris, convocabuntur Circulatores, Mi-
mæ & cunctis notissimæ Meretriculæ cum
face plebis, quæ tibi colaphos incutiant,
& in faciem expuant. In hæc omnia
consentio, respondit S. Maximus, si ve-
rum sit, quod nos anathematizaverimus
homines, duas Voluntates & duas Opera-
tiones confitentes. Lege Acta, Domine!
& Decretum, & si inveneris, quod ibi
contineri dicis, fac, quod placebit. Di-
xerunt: Si homini isti amplius aures da-
mus, sitis & fames ferenda erit. Eamus
pransum; postea in Palatium nos confe-
remus, relaturi, quod audivimus. Homo
iste se ipsum Satanæ addixit. His ex-
eunt; at prius ad S. Maximum dixerant:
Duos

Duos quoque Discipulos tuos accersemus, ^{Sæculum VII}
 examinabimus, & quid ipsis faciendum, A. C. 656.
 videbimus. Id vero scias, Domine Ab-
 ba! si a bello cum Infidelibus respirare li-
 cuerit, per Sanctam Trinitatem, te &
 Papam, qui sibi multa arrogat, omnes ce-
 teros in illa Regione garrulos, cunctos a-
 lios Discipulos tuos nullo discrimine ha-
 bebimus; singuli pro gravitate reatus,
 sicut Martinus vester, pœnas dabit.

§. XX.

S. Maximus secundo exul.

Altero die decimo quarto Sept. in Festo
 Crucis exaltatæ, Theodosius Consul
 mane ad S. Maximum venit, & postquam
 eum omnibus rebus, quas habebat, spo-
 liasset, nomine Imperatoris dixit: *Quia*
oblatus tibi honores respuisti, iis priva-
beris. Ito in locum, quo te ipsum cum
duobus sociis tuis dignum judicasti. His
 dictis Theodosius Consul S. Maximum
 tradit militibus, qui captivum Selym-
 briam deduxerunt. Ibi biduo morati
 sunt, donec unus militum perrexisset ad
 castra & ad irritandos contra S. Maximum
 commilitonum animos dixisset: *Ecce Mo-*
nachus in Matrem Dei blasphemus veniet.
 Miles hic, reversus Selymbriam, San-
 ctum Virum deduxit ad exercitum; at
 Præfectus, vir Deum timens, Cohortium
 Duces, Vexilliferos, Presbyteros & Dia-

n. 30.

Q 4

conos

Sæculum VII conos misit excepturos venientem Ab-
A. C. 656. batem, quos conspiciens flexit genua ad
 orandum. Illi quoque se demiserunt in
 genua; tumque confidentes, cum etiam
 S. Senem, ut consideret, invitassent, Vir
 quidam Senio venerabilis comiter S. Ab-
 batem affatus dixit: *Pater mi! retule-
 runt aliquid de te, quod nobis scandalo est,
 scilicet te S. Virginem, Matrem Dei, non
 appellare. Hinc adjuro te per S. Trini-
 tatem, ut nobis, quod res est, dicas, ne
 scandalizemur immerito.* S. Maximus,
 postquam flexisset genua, surrexit, & e-
 tensis in Cælum manibus inter fluentes
 lacrymas dixit: *Quicumque non dicit,
 Dominam Nostram, Sanctissimam Vir-
 ginem, vere fuisse Matrem Dei, Crea-
 toris Cæli & Terræ, Anathema sit in
 nomine Patris, Filii & Spiritus S. &
 omnium Virtutum Cælestium & Aposto-
 lorum, Prophetarum, Martyrum & om-
 nium Sanctorum, nunc & semper, & per
 omnia Sæcula Sæculorum. AMEN.*
 Quibus perceptis adstantes inter obortas
 lacrymas dixerunt: *Pater mi! Deus tibi
 det robur animi, quo cursum tuum felici-
 ter consumes.* Iphis deinde pios Sermo-
 nes miscentibus & militibus confertim ad
 auscultandum confluentibus, Pratoriano-
 rum aliquis, cum videret crescere accu-
 rentium numerum, audiretque indi-
 gnantes crudelitatem, qua S. Senex ha-
 bere-

beretur, Abbatem comprehendi, & in lo-
cum duobus millibus a castris remotum Sæculum VII
deferri iussit, donec Perberum deduce- A. C. 656.
retur. Clerici Castrenses pedibus Senem
illo secuti, valedicentes, eundem mani-
bus suis equo imposuerunt. Ipse Perbe-
rum deducitur, & carceri traditur.

Post hæc omnia cum S. Maximus cum
Discipulo suo Anastasio Monacho Con- n. 33.
stantinopolim denuo fuisset perductus,
Concilio adversus eos convocato, ambo
ipsi & etiam S. Martinus Papa, S. Sophro-
nius Jerosolymitanus, & omnes eorum
Sectatores, uno verbo, omnes Catholici
anathematizati. Tum alter quoque A-
nastasius introducitur, anathematizatur,
atque Concilium Senatusque utraque Au-
thoritate conjuncta in eos tres unam sen-
tentiam pronunciant, hujus tenoris: *Sen-
tentia Canonica in vos lata, restabat,
ut ob impietatem vestram Legum rigo-
ri subjiceremini, quamvis crimina ve-
stra pænis omnibus de Jure statutis ma-
jora sint; nihilominus graviolem vindi-
ctam illi relinquentes, qui Justus Judex
est, & Legum rigorem relaxantes, vo-
bis vitæ gratiam facimus, jubemusque,
ut Præfectus hic præsens vos illico in Præ-
torium perducatur, terga vestra bubulis
diverberentur, a radice evellatur lingua,
qua blasphemias protulistis, & amputetur
dextra, qua scripsistis.* Tum per duode-

Q 5

cim

Sæculum VII *cim* *hujus* *Civitatis* *Regiones* *circumdu-*
A. C. 656. *camini, perpetuo exilio & carceri damne-*
mini, ubi reliquo vitæ tempore peccata
vestra defleatis. Hæc Sententia protinus
 executioni data est. Præfectus Maxi-
 mum & duos Anastasios corripit, cæ-
 duntur, lingua radicitus exciditur, ma-
 nu dextra truncantur, per totam Urbem
 Constantinopolitanam ambulare cogun-
 tur, & in Regionem Laziorum Exilii lo-
 cum deportantur.

§. XXI.

Concilium Toletanum decimum.

to. 6. p. 459.

In Hispania eodem anno 656. Revesuin-
 ti Regis octavo, Æra 694. Concilium
 anno superiore denunciatum, uno mense
 serius, id est, primo die Dec. convoca-
 tum est. Inter Concilia Toletana deci-
 mum locum obtinet, & septem Canones
 conditi. In primo dicitur, Festum Vir-
 ginis, nempe Annunciationis, in Ecclesiis
 Hispaniæ diversis diebus fuisse celebra-
 tum, & additur, non esse celebrandum
 die proprio, quod ille in Quadragesimam
 vel in Festa Paschalia incidat; sed statui-
 tur, ut hoc Festum octavo die ante Festa
 Natalitia, id est, decimo octavo Dec. figa-
 tur. In secundo Canone Depositione
 puniri jubentur Episcopi, & Clerici, qui
 juramentum ad præstandam securitatem
 Principi vel Reipublicæ editum violave-
 rint;

rint; relinquatur tamen Principi libertas Sæculum VII
 reis veniam concedendi. In illis Statu- A. C. 656.
 tis id quoque dispicitur, Nomen Religio- Sup. Lib.
 si omnes viros Deo Sacros tam Episco- XXXVII.
 pos quam Clericos complexum fuisse. §. 49.

Episcopi, sub pœna Excommunica- can. 3.
 tionis ad unum annum, propinquis suis
 aut amicis redditus Parochiarum aut Mo-

nafteriorum non concedant. Viduæ ali- c. 4.
 quæ, Deo consecratæ mutato proposito
 more aliarum vivere volebant; hinc præ-

cipitur, ut impostero dato libello pro-
 fiterentur coram Episcopo; vel ejus Mi-
 nistro, qui eis habitum daret. Item ca-
 put pallio nigri vel violacei coloris tege-
 re jubentur. S. Chrysostomus quoque v. Chryf.
 ejusmodi pallium nigrum, de vestitu Vir-
 ginum suæ ætatis loquens, commemorat. hom. 8. in
 Deinde Concilium Toletanum præcipit; 1. Tim. 2. 9.
 quæ viduarum habitum, postquam eum c. 5.
 aliquando gestaverint, deponunt, excom-

municentur, & ad reliquos vitæ dies in
 Monasteriis includantur. Infantibus, c. 6.
 quos Parentes Monasteriis obtulerunt, ad

Sæculum redire non liceat; sed eos Pa-
 rentes sui, si decennio majores fuerint,
 offerre nequeant. Hunc usum supra in Sup. Lib.
 Regula S. Benedicti adnotavimus. XXXII.
 Tandem non liceat, mancipia Christiana Ju- §. 19.
 dæis vendere; quod crimen multo ma-

gis vituperatur in Clericis, quorum esset,
 ejusmodi mancipia etiam caro redimere.

Hujus

Sæculum VII

A. C. 656.

Hujus Concilii Patribus Epistola Potamii Archiepiscopi Bracarenfis reddita est, in qua se reum fatebatur, quod peccasset cum muliere. Patres Archiepiscopum in Concilium introduci jubent, ostendunt ei suam Scripturam, interrogant, an cognoscat, rursusque, an hæc ipsius confessio libera esset & vera. Id ipse juramento affirmavit, & inter largos fletus edixit, se a mensibus ferme novem, Ecclesiæ suæ Regimine sponte abdicato, carcerem ad agendam pœnitentiam subiisse. Secundum Canones deponendus fuisset; at Patres misericordia moti, eundem, conservato Episcopi nomine, ad perpetuam pœnitentiam damnarunt; Ecclesia vero Bracarenfis Auctoritate Concilii Fructuoso Episcopo Dumienfi data est, sive ille, ab una Sede ad aliam translatus, sive duæ Sedes unitæ fuerint; nam Civitas Dumienfis tribus millibus tantum seu una Leuca a Bracarenfi distita paucos Episcopos proprios habuit.

Sequitur aliud Decretum, quo Concilium Acta Testamenti Ricimeri Episcopi Dumienfis, Testamento S. Martini Antecessoris ejus contraria, & Ecclesiæ suæ noxia irritat. His Decretis primo Dec. anno Regis Recesuinti octavo, id est, 656. datis subscripserunt Episcopi viginti, quorum primi tres Metropolitana Dignitate fulgebant, nempe Eugenius Toletanus,
Fugi-

Fugitivus Hispalensis, antea Abbas, & Sæculum VII
 Fructuosus Bracarenfis. Præterea Epis- A. C. 656.
 coporum absentium Legati quinque ad-
 erant.

§. XXII.

S. Fructuosus Bracarenfis.

Sanctus Fructuosus Regali progenie or- *Act. Ben. to.*
 tus, filius Belliducis, plurimum in Ter- *2. p. 581.*
 ritorio Vireziensi inter montes Legionis
 & Gallæciæ commorantis, cum, adhuc
 puerulus, esset apud Patrem, qui forte
 tunc pecus numerabat, loca magis aspe-
 ra & horrida oculis notabat, cogitabat-
 que in iis aliquando Monasteria fundare.
 Parentibus vita functis, a Conantio seu
 Tonatio, qui Episcopus Palentinus fuisse
 creditur, Tonfuram accepit, & ad vitæ
 Sanctitatem informatus Bona sua in Ec-
 clesias, pauperes, mancipia, quæ manu-
 mittebat, sparsit; majorem vero partem
 impendit fundando Monasterio Complu-
 tum nominato, quia dedicatum erat SS.
 Justo & Pastori illius Civitatis Martyri-
 bus, etsi illa Civitas a Monasterio longe
 distaret. Illic igitur magnam Congre-
 gationem instituit; cum vero hominum
 ad se invisentium multitudinē fatigare-
 tur, alio Abbate illis Monachis præfecto,
 in eremum se abdidit. In diversis locis,
 tribus præterea Monasteriis conditis, suæ
 Disciplinæ sponte subjectos habuit Viros
 nobiles,

Sæculum VII nobiles, & olim in Aula Regis præcipuis
A. C. 656. Dignitatibus insignes, quorum multi
 deinde ex hac schola ad Episcopatus a-
 picem evecti sunt.

Cum S. Fructuosus quartum quoque
 Monasterium in Insula Gaditana, & quin-
 tum in Ora vicina, loco, qui *Nona* dice-
 batur, quia novem millibus a mari dista-
 bat, fundasset, ad ea tanto numero No-
 vitii convolarunt, ut Præfectus Provin-
 ciæ, veritus, ne viri ad militiam, & ob-
 cunda Reipublicæ munia essent defutu-
 ri, hanc rem datis litteris ad Regem de-
 ferendam putaverit. Tota sæpe familia
 Deo se consecrabat, Patribus cum filiis
 Monasteria virorum, & Matribus cum fi-
 liabus sacrarum Virginum, Domos in-
 gredientibus. Omnium prima scemina-
 rum Asceterium haud procul *Nona* fun-
 davit S. Benedicta, quæ nobili genere
 nata, & propediem viro potentissimo
 nuptui tradenda ad desertum Nonani Mo-
 nasterii clam confugiens S. Fructuosum
 rogavit, ut curam sui fusciperet. Ille
 constructa ex ligno cellula viros Religio-
 sos mittebat, qui puellam Institutum Mo-
 nasticum edocerent, & alimenta suppe-
 ditabat. Pluribus aliis Virginibus dein-
 de Benedictæ exemplum sequentibus,
 cum jam numero octoginta essent, S. Ab-
 bas in alia eremo Monasterium, in quo
 habitarent, ædificavit. Propositum sibi
 habe-

habebat Vir Sanctus in Orientem com-
migrare; sed Rex a quibusdam de hac
re monitus, Abbatem comprehendi iussit,
& pedem ex Hispania efferre vetuit.
Tandem S. Fructuosus Episcopus Du-
miensis & deinde Bracarenfis, ut dixi-
mus, ordinatus, Monachi mores & rigo-
rem nunquam dimisit, & constructam a
se Abbatiam Montellensem inter Civita-
tes Dumienfem & Bracarenfem sitam in
locum Sepulchri sibi elegit.

Sæculum VII
A. C. 656.

§. XXIII.

S. Fructuosi Regula.

Habemus S. Fructuosi Regulam, quam
Monasterio suo Complutensi dedit, *Cod. Reg. to.*
2. p. 230. c.
Regulæ S. Benedicti valde propinquam. *21. 22. p. 250*

In ea conversos vocat, omnes illos, qui
ad Monasterium veniebant, sub Regula
militaturi. Est vero & alia Regula S. Fru-
ctuosi, quæ dicitur communis, verisimi-
liter ideo, quod in omnibus ejus Mona-
steriis observaretur. Hæc aliqua me-
moratu digna continet. Primo S. Vir
duo Pseudo-Monasteriorum genera re-
probat, nempe illa, quæ homines privati
suo arbitrio erigebant; non nulli enim
se ipsos ruri in ædibus suis includentes
cum uxoribus suis, liberis, vicinis, & ser-
vis jurejurando etiam se obstringebant,
omnia communia habituros, sed sine Re-
gula & sine Præposito. Homines erant
avaritiæ

c. I.

Sæculum VII avaritiæ dediti, qui non modo eleemofy-
 A. C. 656. nam nemini dabant, sed etiam sub spe-

c. 2.

cie paupertatis aliis sua eripiebant. Ri-
 xas præterea amabant, & sæpe propin-
 quos amicosque in auxilium vocabant,
 ut arreptis armis contra Adversarios se
 tuerentur. Deinde Presbyteros repe-
 riri erat, qui ut opinionem Sanctitatis
 sibi apud populum pararent, seu ut De-
 cimas, ceterosque redditus conservarent,
 se ipsos quasi Monasteriorum Præpositos,
 nunquam ad vitam Monasticam initiati
 constituiebant, & omnes fugitivos ex
 Monasteriis, in quibus Disciplina vige-
 bat, porrectis brachiis excipiebant.

c. 6.

In Regula communi S. Fructuosi do-
 cetur modus regendi homines diversæ
 conditionis, qui in ejus Monasteriis ver-
 sabantur. Qui cum uxore & parvulis
 suscipi petebat, admittebatur ea condi-
 tione, ut omnes imperata facerent. In-
 fantibus adhuc parvulis permittebatur,
 dum peterent, cum patre aut cum ma-
 tre esse; sed postquam ad ætatem ratio-
 nis capacem pervenissent, Regulam do-
 cebantur, & mittebantur ad Monaste-
 rium, in quo iis, utpote oblati a paren-
 tibus, perseverandum erat. Ad eos e-
 rudiendos deligebatur Magister, qui ab
 omni alio munere absolvebatur, ut libe-
 rius pueris instruendis vacaret, & ali-

c. 8. mentis eorum provideret. Illis, qui jam
 senes

senes Monasterium ingrediebantur, singularis cura adhibebatur, ut necessaria quidem præberentur, nec tamen perver- si eorum habitus foverentur, sed ad se- riam pœnitentiam agendam juvarentur. Magno rigori subiciebantur, qui, an- tequam converterentur, fœdis flagitiis sepolluerant. Initium faciebant a Con- fessione omnium peccatorum totius vi- tæ; tum pœnitentiam Canonicam sub- ire, & vitam magis asperam, quam cete- ri de Congregatione, ducere compelle- bantur. Sollicite cavetur, ut Monaste- ria virorum a Monasteriis Virginum sint separata. Præscribuntur servanda, si viri fœminas invisant, aut quacunque demum occasione viris mulieres occur- rerent. Omnes Fratres die Dominico ad Missam conveniebant, alter alteri reconciliabatur, & quisque suos errores emendare satagebat. Hæc Monasteria habebant ovium greges, unde infantium & senum infirmitatem sublevarent, ca- ptivos redimerent, & hospites suscipe- rent. Monachorum aliquis pastoribus præerat.

In fine Regulæ legitur Formula Pro- fessionis Monachorum numero plurali concepta, & in exordio Fidei Confessio- nem exhibens. S. Fructuosus, cujus me- moriam Ecclesia 16. Aprilis honorat, us- que ad annum circiter 670. superstes

Hist. Eccles. Tom. IX. R fuit,

Sæculum VII
A. C. 658.

c. 19.

c. 15. 16. 17.

c. 13.

c. 9.

Mart. Rom.
16. Apr.

Sæculum VII fuit, primo in suo Monasterio Montelensi sepultus, & deinde Compostellam translatus.

§. XXIV.

S. Eugenius Toletanus.

*Ildes. de
illust. c. ult.*

Sanctus Eugenius Toletanus haud diu post memoratum Concilium migravit e corpore anno 657, Recesvinti Regis nono. Is Clericis Ecclesiæ Regalis, sive Cathedralis Toletana ea fuerit, sive Oratorium Regis, adscriptus, postea amore vitæ Monasticæ captus Casaravgustam aufugit, ubi a Sepulchris Martyrum avelli nolens Monachi habitum in Abbatia Sanctæ Engratiæ accepit; verum jubente Chindasvinto Rege inde extractus, defuncto altero Eugenio anno 646. Archiepiscopus Toletanus ordinatur. S. Eugenius erat corpore parvus, & infirma valetudine, sed magno zelo. Cantum, & Officia Ecclesiastica reformavit. Scripsit Tractatum de Trinitate, ut conjicere est, ut Arianos exiguo numero residuos confutaret, & duos Libellos, alterum stylo ligato & diversis metris, alterum soluto. Opus Dracontii de Creatione Mundi emendavit, & auxit. Ceterum Cathedram Toletanam annis circiter duodecim tenuit & in S. Leocadiæ Ecclesia sepultus est. Ecclesia ejus Memoriam colit decimo tertio Novem-

*Mart. Rom.
13. Nov.*

Novembris. Successorem habuit S. II-Sæculum VII
dephonsum, antea Abbatem Agaliensem, A.C. 658.
qui annis novem sedit.

§. XXV.

Eugenii Papæ obitus. Vitalianus.

Eugenius Papa secundo die Junii anno ^{Sup. n. 18.}
658. mortuus est, postquam S. Sedem
tenuisset annis duobus, octo mensibus,
& diebus viginti quatuor; atque ad S. Pe-
trum sepultus est. A lenitate animi &
munificentia laudatur. Episcopos in di- ^{Anast. v.}
versa loca viginti & unum ordinavit. ^{Coint. an.}
Ipso defuncto vacavit Sedes menses fer- ^{658. n. 9.}
me duos, & ultimo die Julii electus est ^{Mabill.}
Vitalianus, filius Anastasii Signiæ in Cam- ^{Præf. to. 2.}
pania natus, qui annis quatuordecim & ^{Act. n. 63.}
dimidio Romanam rexit Ecclesiam.

Is pro more per Legatos Epistolam ^{Anast. in}
Synodicam Constantinopolim misit, qua ^{Vital.}
Constantem Imperatorem & Petrum Pa-
triarcham de sua Ordinatione certiores
reddebat. Accepta Epistola Imperator
Ecclesiæ Privilegia confirmavit, & per
manus Legatorum Pontificiorum S. Pe-
tro donum misit Librum Evangeliorum
aureum, gemmis pretiosissimis & miræ
magnitudinis splendidum. (*) Ex Re-
sponsoria Patriarchæ ad Papam videri
R 2 pot.

(*) Necdum Ecclesiæ Romana & Constanti-
nopolitana Schisma aperte profitebantur,

Sæculum VII poterat utrumque esse animo conjunctis-
 A. C. 658. simum, nisi immiscuisset plures ex Patri-
 bus Textus non satis fideliter & muta-
 Conc. 6. *Aff.* tis verbis, eo consilio, ut unam Volun-
 13. 4. p. 691. tatem & Operationem in Jesu Christo
 propugnaret.

§. XXV.

S. Eligii Obitus.

Mart. Rom. In Francia S. Eligius anno 659. primo
 1. Dec. Decembris, quò die Ecclesia ejus me-
Sup. Lib. moriam celebrat, obiisse creditur, Septua-
 XXXVIII. genario major, & annorum ferme vigin-
 §. 33. *Aud.* ti Episcopus. Pridie quam moreretur,
Lib. II. vit. c. convocatis servulis & Discipulis, singu-
 33. 34. *Aud.* lis valedixit, & cuilibet optima Mona-
 6. 35. steria, quo se reciperet, indicavit. Ac-
 cepto nuncio de S. Viri periculo Batil-
 dis Regina cum Liberis suis, Proceribus,
 & magno comitatu Parisiis profecta po-
 stero mane, cum nocte præcedente obi-
 iisset, ad locum pervenit, & afflictissima,
 quod vivum habere non posset, lacry-
 mis large fluentibus ad Defuncti corpus
 cucurrit, jubens, omnia ad eum in Mo-
 nasterium suum Cellense transferendum
 præparari. Aliis videbatur, satius fore,
 si Parisios deportaretur; at fortiter re-
 sistebant Noviodunenses, effeceruntque,
 ut Pastoris sui Corpus retinere liceret.

Bibl. PP. to.
 2, p. 731,

S. Eligius sæpe e Cathedra ad popu-
 lum dicere solebat; hinc supersunt Ho-
 milia

miliae sexdecim, ipsius Nomen praefixum Saeculum VII A.C. 658.
 habentes, de quarum Auctore Critici A.C. 658.
 dubitant, etsi non sint contemnendae, &
 utilissima antiquae Disciplinae vestigia o-
 stendant. Verum de Compendio Do- Lib. 2. to. 6. p. 266. de rect. Cath. con- vers.
 ctrinae S. Eligii, quod S. Audoenus in e-
 jus vita nobis conservavit, & quod etiam
 inter Opera S. Augustini reperitur, non
 est dubitandi locus. Hic Liber rectam
 Catholicorum conversationem stylo sim-
 plici, sed ex quo zelum pium, & amo-
 ris paterni teneritudinem videas, expli-
 cat, siquidem plurima excerpta sunt ex
 S. Caesarii sermonibus, quibus, ut dixi-
 mus, Episcopi frequentissime utebantur.
 In eo S. Eligius omnes Idololatriae reli- Lib. XXXI. n. 2. n. 5. v. Coint. an. 659. n. 21. & c.
 quias damnat, consulere Ariolos & Ma-
 gos, sternutationes observare, cantum
 avium, vel diem, qua quis domo egre-
 ditur, & redit. Larvatorum convivia
 primo die Januarii celebrari solita, salta-
 tiones & cantilenas ad S. Joannis alio-
 rumque Sanctorum Festa, prohibet. Item
 ne falsorum Deorum Nomina, Neptuni,
 Orci seu Plutonis, Dianae, Herculis, Mi-
 nervae, Genii invocentur. Ne dies Jo-
 vis huic Deo sacer habeatur, nec un-
 quam dies alius quam Dominicus, aut
 Festa Sanctorum, celebrentur. Non ac-
 cendantur cerei, aut vota reddantur Fa-
 nis, lapidibus, fontibus, arboribus, vel
 triviis. Non alligentur collis mulierum

Sæculum VII vel animalium superstitiosa vincula, etfi
A. C. 658. ea Clerici adhibitis Scripturæ verbis pa-
 raverint. Prohibentur clamores duran-
 te Lunæ Eclipsi. Nec Sol nomine Do-
 mini, nec Luna Dominæ salutentur. Nec
 per Solis aut Lunæ nomen juratur. Ne-
 mo Fatis, Fortunæ, Horoscopo, aliisque
 ejusdem farinae Superstitionibus fidem
 adhibeat.

Conjectura est, Superstitionis vitium
 maxime in Belgii populis Neophytis nec-
 dum fuisse extirpatum.

Aud. c. 39. S. Eligius non solum ante sed etiam
 post mortem miraculis claruit. Illico
 post obitum cuidam Viro, Aulico, noctu
 conspicuus præcepit, ut sine cunctatio-
 ne ad Batildem Reginam se conferret, &
 moneret, ut amore Jesu Christi cultum
 auro gemmisque pretiosum, quo adhuc-
 dum nitebat, abjiceret. Illum, cum vi-
 sum contemneret, & S. Eligius ei ter fru-
 stra apparuisset, febri fontica correptum,
 Regina, quæ ægrotantes invisere consue-
 verat, adiit, & morbi causam exquisi-
 vit. Narravit æger, quid vidisset, &
 quid sibi fuisset præceptum; & ecce
 protinus sanatus est. Regina sine mora
 obediit, & nihil nisi armillas aureas ser-
 vans, omnia dedit pauperibus. Gem-
 mas quoque non nullas singularis artificii
 retinuit, quibus in formam crucis con-
 cinnatis S. Eligii caput ornavit. Præterea

ex auro & argento illius figuræ umbellam, ^{Sæculum VII}
 quas *Repa* vocabant, elaborari curavit, A. C. 658.
 supra Sancti sepulchrum ponendam, di-
 cens, æquum esse, ut illius sepulchrum ^{v. Cang.}
 ornaretur, cui tantopere cordi fuisset, ^{Gloss.}

Sanctorum sepulchra decorare. Opti-
 mates, Reginae exemplum secuti, ma-
 gnam auri gemmarumque vim obtule-
 runt. Quia vero hujus Sepulchri maxi-
 mus erat splendor, tempore Quadrage-
 simæ linteo serico, acu phrygia picto, te-
 gebatur. Et ecce! post paucos dies ad-
 verterunt, hoc linteum quemdam liquo-
 rem stillare, quo deinde in præparatum
 vas expresso, multi ægroti, quibus adhi-
 bebatur, sanitatem recuperarunt. Hic
 dispicimus, morem fuisse, ut in diebus
 pœnitentiæ, illa decora, quæ in Ecclesiis
 maxime fulgebant, velarentur.

Illam tempestate Batildis Regina, Clo-
 doveo II. Rege, Coniuge ejus anno 656.
 postquam regnasset annis octodecim &
 tantum viginti & uno luce fructus fuis-
 set, mortuo, Regnum moderabatur. Clo-
 doveo extincto reliqui Reges Franciæ ^{Cont. I. Fre-}
 hujus primæ stirpis, cum præcipuam Au- ^{deg. n. 91.}
 thoritatis partem in Palatii Magistris esse
 sinerent, vix ipsi regnasse dici possunt;
 hinc Reges segnes appellati. Clodoveus
 Regno suo, mortuo Fratre Sigeberto III.
 qui anno 654. primo Febr. oppetiit, Au-
 strasiam junxit.

Sæculum VII
A C. 658.

Boll. 1.
Febr. to. 3.
p. 206.

Mart. Rom.
12. Nov.

Sigebertus, Metis sepultus, ob insignem Pietatem inter Sanctos colitur. Præter alios sæpe consilio usus est S. Cuniberti Episcopi Coloniensis, qui, postquam hanc Ecclesiam annos quadraginta rexisset, anno 664. secundo Nov. obiit. Clodoveus vero ad S. Dionysium in Francia sepultus est.

§. XXVII.

Privilegium Monasterio S. Dionysii concessum.

Mabil. Dipl.
t. V. tab. 17.
& l. VI. n. 7.

Clodoveus triennio prius quam diem oppeteret, Monasterio S. Dionysii Privilegium concesserat, hodieque in Scriptura Originali super Papyrus Ægyptiacam ibidem asservatum, cujus litteræ, stylus, orthographia illius Sæculi barbariem produnt. In eo dicit Rex, se rogante Landrinum Episcopum Parisiensem huic Monasterio Privilegium dedisse, quo Monachi tranquillius Dei Beneficia deprecari possint. Hinc prohibet, ne quis Episcopus vel alius aliquam partem fundorum, vel Servos Monasterii etiam Titulo permutationis sine Congregationis consensu, & Regis licentia acquirere valeat. Non liceat auferre Calices, Cruces, Altaris ornamenta, libros, aut quidquam aliud de supellectile, & in urbem distrahere; econtra Monachi teneantur Psalmodiam perpetuum diu

diu noctuque celebrare, eo modo, quo ^{Sæculum VII} tempore Dagoberti Regis fuit instituta, ^{A. C. 658.}
 & in Monasterio Agaliensi ad S. Mauri- ^{Sup. Lib.}
 tium peragitur. Huic Privilegio sub- ^{XXXVIII.}
 scripsit Rex, Beroaldus ejus Referenda- ^{§. 15.}
 rius seu Cancellarius, & viginti quatuor
 Episcopi, quos inter nobis magis noti
 sunt sequentes, Aunemundus Lugdunen-
 sis, Chaoaldus Viennensis, Rauracus Ni-
 vernensis, Etherius Embrodunensis, S. E-
 ligius Noviodunensis, Rigobertus Turo-
 nensis, S. Landrinus Parisiensis, Wulfo-
 landus Bituricensis, Palladius Antissio-
 dorensis, Clarus Gratianopolitanus, Ar-
 mentarius Senonensis. Tum visuntur
 nomina multorum Optimatum, & Mini-
 strorum Regis, quos inter est Ebroinus
 postea Palatii Magister. Dies appositus
 est Clicovii decimo Cal. Jul. anno Clodo-
 vei regnantis sexto, id est, vigesimo se-
 cundo Jun. anno 653. Ex his dispicitur, ^{Tom. VI.}
 magnum numerum Episcoporum & O- ^{Conc. p. 489.}
 ptimatum ex toto Regno adfuisse; hinc
 etiam Conventus iste Conciliis accense-
 tur.

§. XXVIII.

Marculsi Formulæ.

Concordia hujus Privilegii cum illo,
 quod Marculfus refert, confirmat
 communem opinionem existimantium,
 eum illa ætate extitisse, & Episcopum
 R 5 Lan-

Sæculum VII Landrinum, cui Librum suum inscripsit,
 A. C. 658. fuisse Parisiensem. Marculfus, Mona-
 chus septuagenario major, jussu hujus E-
 piscopi Collectionem Actorum frequen-
 tissimorum pro more loci, ubi commora-
 batur, concinnavit, easque Formulas in
 duos Libros divisit. Liber primus po-
 tissimum Chartas Regias, nempe Acta
 quæ e Palatio proficiscebantur, & alter
 Acta inter privatos in qualibet Regione,
 quæ tunc temporis dicebantur *Charta*
Pagenses, complectitur. Ex hac Colle-
 ctione multa de Antiquitatibus Ecclesia-
 sticis licet discere.

*Præf. Mar-
 culf.*

In Formula prima refertur Privile-
 gium cuidam Monasterio ab Episcopo
 Dioecesano datum, secundum exemplum
 Privilegiorum Lerinensium, Agalien-
 sium, Luxoviensium, & multorum alio-
 rum Monasteriorum in Franciæ Regno
 positorum. Episcopus promittit, se Mo-
 nachos ordinaturum, quos Abbas & Con-
 gregatio sibi præsentaverint, ut functio-
 nes Ordinis intra Monasterium exer-
 ceant. Item se Altare benedicturum,
 & Monachis S. Chrisma, si petierint, mis-
 surum. Abbatem se iis daturum, quem
 elegerint; & gratis omnia. Episcopus,
 Archidiaconi, & ceteri Ecclesiæ Procu-
 ratores nullam aliam potestatem in Mo-
 nasterium, & in Bona ad illud pertinen-
 tia, mobilia vel immobilia, aut in Obla-
 tiones

tiones Altaris habeant. Episcopus non nisi ad orandum ab Abbate & Monachis rogatus Monasterium ingrediatur, & completis Sanctis Mysteriis simplici Benedictione (id est frugali convivio) contentus recedat, ne Monachorum quietem turbet. Monachos secundum Regulam Abbas corripiat, si possit; si non possit, Episcopus provideat. In hoc Privilegio in pœnam transgressorum Excommunicatio trium annorum statuitur, eique multi Episcopi subscribere debebant. Ceterum ejusdem Privilegii finis fuit, potius Monachos a malorum Episcoporum vexationibus liberare, quam eos bonorum Jurisdictioni subtrahere; at nihilominus hæc ejusmodi Exemptionum origo est.

Sæculum VII
A. C. 658.

v. Coint. an.
652. n. 38.
Etc.

Exemptionem Monasterii Lerinensis occasione tertii Concilii Arelatensis, in quo fuit confirmata, supra memoravi. Privilegium Agaliense non videtur esse certo authenticum, & Luxoviense hodie desideratur. S. Bertulfus tertius Abbas Bobiensis ab Honorio Papa Privilegium pro suo Monasterio obtinuit hunc in finem, inquit Jonas, ne quis Episcopus in eo dominari posset. Post Privilegium Episcopi Marculus posuit Regis Confirmationem, qua potissimum prohibetur, ne quis Bona Monasterii invadat, sicut in Charta Clodovei II. S. Dio-

Sup. Lib.
XXXIX.
§. 19.
Gall. Chr.
tom. 4.
Marculfus.
vit. S. Bert.
n. 7. t. 2.
Aff. Ben.
p. 161.

Sæculum VII S. Dionysio oblata vidimus. In Formu-
 A. C. 658. la tertia Rex alicui Ecclesiæ immunita-
 tem concedit. Omnibus Judicibus pro-
 hibetur, ne locum quemcunque ad Di-
 tionem hujus Ecclesiæ pertinentem in-
 grediantur, ut ibi Partes litigantes au-
 diant, aut pecunias mulctæ nomine exi-
 gant. Non habeant jus petendi diver-
 forium, vel alimenta. Nihil denique ab
 illorum fundorum Colonis tanquam sibi
 debitum extorqueant, sed hæc omnia
 jura Rex Ecclesiæ donat.

v. Privil. to.
 4. Ital. Sacr.
 Lib. 1.

c. 2.

c. 3.

In his Formulis Acta tria occurrunt,
 ad Ordinationem Episcoporum perti-
 nentia. Primo legitur Mandatum seu
 Præceptum, ita enim vocabatur, quo Rex
 Metropolitæ denunciabat, se, postquam
 percepisset, hunc vel illum Episcopum
 obiisse, ex consilio Episcoporum & Opti-
 matum decrevisse, Defuncto hunc vel
 istum Successorem dare. Itaque, sub-
 jungitur, *præcipimus tibi, ut cum aliis
 Episcopis, quibus Epistolæ nostræ red-
 ditæ fuerint, hunc secundum Canones
 consecres.* Sequitur alia Epistola, quæ
 ad aliquem Episcopum illius Provinciæ
 data videtur. Tandem adjecta est Epi-
 stola supplex Civium Urbis Episcopa-
 lis, in qua a Rege petunt, ut sibi Virum
 hunc, cujus probitas ipsis perspecta est,
 Episcopum det. Unde videmus, ele-
 ctionem vel saltem consensum populi
 fuisse

fuisse expectatum; duo præcedentia ve-
ro explicari possunt de Regis consensu,
si quis ea Synodo Parisiensi sub S. Ger-
mano celebratæ, & tot aliis, in quibus E-
lectionum libertati consulitur, concilia-
re velit; vel dicendum erit, has Formu-
las non tam ea quæ juris, quam quæ fa-
cti essent, & quorum usus etiam contra
Canones vigeat, referre.

Id quoque in Marculfi libris legimus,
hominem libero necessariam fuisse Regis
licentiam ad suscipiendos ordines, quod
etiam in Concilio Aurelianensi primo
statutum. Nec solum requiritur, ut sit
liber, sed etiam ne in Commentarium
seu Indicem publicum illorum relatus
sit, qui ad reddendum Censum obliga-
bantur; tunc demum ei facultas datur,
sibi capillos abscindendi, ut huic Eccle-
siæ vel Monasterio serviat. Episcopus
accusatus, quod res alienas retineat, a
Rege jubetur restituere, aut sive per se
sive per Legatum venire & Rege præ-
sente causam dicere. Si eadem querela
contra Abbatem vel Clericum movea-
tur, Rex Episcopo præcipit, ut eum ad
comparendum & rationem in Regia red-
dendam compellat.

Marito & Uxori, qui agrum Ecclesiæ
donaverant, Episcopus Usumfructum
concedit, & etiam illi parti quæ una de-
functæ superstes fuerit. Hæc postulatio
Pre-

Sæculum VII
A.C. 658.

Sup. Lib.

XXXIII.

§. 58.

c. 19.

Conc. Aurel.

i. c. 6. Sup.

L. XXXI.

§. 8.

Formulæ

Marculfi.

c. 26.

c. 27.

Lib. II. c. 5.

§. 40.

Sæculum VII *Præcaria & Concessio Episcopi Præcaria*
 A.C. 658. *ria* dicebatur, & debebat de quinquen-
 nio in quinquennium renovari.

c.37.38.

Donationes Ecclesiis factæ, sicut a-
 liæ, insinuandæ erant, & hujus insinua-
 tionis Formulam secundum Legem Ro-
 manam hic legimus. Mos erat, ut E-
 piscopi in præcipuis Festis, qualia sunt
 Pascha & Dies Domini Natalis, aliis E-
 piscopis, Regibus, aut amicis suis Eulo-

c.42.43.44.
 45.

gias, nempe panem a se benedictum aut
 aliud munusculum, mitterent, & hic
 Marculfus formulam Epistolarum, quæ
 addebantur, refert. Tandem leguntur

c.46.47.49.
 50.51.

etiam exempla litterarum commendati-
 tiarum, quas Episcopi illis dare solebant,
 quos in locum valde remotum mittebant,
 item Romam vel alio peregrinaturis.

c.48.

Juncta est Epistola commendatitia ad
 Abbatem, si quis in ejus Monasterium su-
 scipi exoptaret. Hæc mihi in Formulis
 Marculfi memoratu digna visa fuere, &
 ex hoc exemplo observo, jam exinde Mo-
 nachos ad negotia temporalia fuisse ad-
 hibitos, saltem ad describenda Acta, nam
 pleræque istarum Formularum ad res sæ-
 culares spectant. Ideo scilicet Mona-
 chorum opera erat necessaria, quod ejus-
 modi obsequia ab ignorantia Laicorum,
 quorum plerique vel Barbari erant vel
 Servi, expectari non possent. Ex eo
 tempore nimirum circa annum 660. ma-

gnus

gnus tepor in Ecclesias Franciæ irrepfit; Sæculum VII
 quippe per annos plusquam octoginta A. C. 658.
 nullum ferme Concilium celebratum, Epist. Bonif.
 & Archiepiscopi non eo, quo par fuisset, ad Zach. c. 2.
 fervore, ad conservandam & removen- to. 6. conc. p.
 dam Disciplinam sua Auctoritate usi 1495.
 sunt.

§. XXIX.

S. Batildis.

Cum Clodoveus II. Rex Francorum tres
 filios parvulos Clotarium, Childeri-
 cum, & Theodoricum reliquisset, Franci
 Clotarium, natu majorem, Regem salu-
 tarunt; Batildis vero Regina Mater Re- Fredeg.
 rum habenas capessens Erchinoaldum Cont. I. n. 92.
 Magistrum Palatii & quosdam alios Epis- vit. S. Bat.
 copos, quos inter S. Eligius, S. Audoë- to. 2. Act.
 nus, S. Leodegarius Augustodunensis, & Ben. p. 775.
 Crodebertus Parisiensis numerabantur,
 ad Consilium adhibuit.

Batildis, seu, ut tunc vocabatur, Bal-
 dechildis, olim in Francia tanquam man-
 cipium, etsi ex Regali genere apud An-
 glo-Saxones nata esset, venundata, us-
 que adeo Erchinoaldo Domino suo pla-
 cuit, ut eam in triclinio sibi ministrare,
 & bibituro poculum propinare jufferit.
 Uxore deinde defuncta, Batildem secun-
 do conjugio sibi jungere volebat; at illa
 solertissime sese occultans elusit aman-
 tem. Postquam Regi nupsit, & hono-
 ribus

Sæculum VII ribus Reginae exhiberi solitis coli coepit, A. C. 658. suam potestatem ad beneficia cunctis hominibus præstanda impendit. Episcopos, Monachos, pauperes amabat, ejusque eleemosynis Rex Genesium tunc Abbatem & postea Archiepiscopum Lugdunensem præfecit. Rege Conjuge vita functo, Sanctorum Episcoporum consilio impulsâ, animum adjecit ad reprimendam Simoniam, quod vitium late serpebat, & populos liberandos ab exactationibus, quibus oppressi non nulli privati ad tantam desperationem adigebantur, ut propriam sobolem persuaderent.

Sup. Lib. XXXVIII. §. 27.

vit. S. Bertil. c. 4. to. 3. Act. Ben. p. 23.

S. Batildis duo Monasteria fundavit celeberrima Cellas & Corbejam. Prima quidem fundamenta Monasterii Cellensis, ad Matronam in Diocesi Parisiensi positi, S. Clotildis jecerat, quod olim Regum Palatium fuerat. Illud deinde multis ædificiis auxit S. Batildis, eo se receptura, quando Clotarius Rex peractam suo arbitrio regnare posset. Omnibus præparatis a S. Techilde Abbatissa Juvariensi Virgines petiit, quæ in nova Domo cum Bertilla, exploratæ sibi virtutis Virgine, præessent. Erat Bertilla Virgo nobilis in Territorio Sueffionensi nata, quæ impellente S. Audoëno Deo consecrata & Monasterium Juvariense ingressa, Abbatissam in difficili munere suis consiliis juvabat. Igitur hæc
prima

prima Monasterii Cellensis Abbatissa fuit, ^{Sæculum VII}
 atque annis quadraginta sex rexit hanc A. C. 658.
 domum, cujus Fundatio ad annum 656.
 refertur. S. Batildis fama multas Mo-
 niales non e vicinia modo, sed etiam ex
 Regione ultramarina, nempe ex Anglia,
 attraxit, fuitque Monasterium duplex,
 nam præter Virginum Congregationem,
 scilicet principalem, etiam Monachi ad-
 erant.

Monasterium Corbejense quoque ad ^{tom. 2. Act.}
 Sommonam in Diœcesi Ambianensi olim ^{B. p. 1039.}
 Domus Regia fuerat, atque anno circi-
 ter 657. fundatum creditur. Primum
 Abbatem habuit Theodefridum antea
 Monachum Luxoviensem, & deinde E-
 piscopum. Huic Monasterio Clotarius ^{to. 6. Conc.}
 Rex & Regina Mater non solum agrum ^{p. 525.}
 Corbejensem, sed plures alios numero
 decem, atque Silvæ Vigoniensis partem
 cum immunitate, quæ in Formulis Mar-
 culfi memoratur, concesserunt. Berte-
 fridus etiam, Episcopus Ambianensis, ei-
 dem Monasterio Privilegium impertitus
 est, illis Formulis consentaneum anno
 Clotarii septimo, nempe anno 662. da-
 tum, cui Episcopi sex subscripserunt.

S. Batildis Privilegia similia pluribus ^{vit. n. 9.}
 aliis Monasteriis, speciatim S. Dionysii,
 S. Germani, S. Medardi, S. Petri, S. Ania- ^{S. Batildis.}
 ni, & S. Martini, concedi curavit, ut Di-
 sciplinæ Regulari consuleret. Tenera
Hist. Eccles. Tom. IX. S com-

Sæculum VII commiseratione in Captivos mota ve-
A. C. 658. tuit, lege per totam Franciam edita, ne
 extra Regni terminos mitterentur. Ipsa
 magnum numerum redemit, multosque,
 præsertim suæ Nationis homines iuvit,
 ut in Monasteria susciperentur. Sæpe
 Romam usque Ecclesiis S. Petri, & S. Pau-
 li dona, atque Romanis egestate pressis
 eleemosynas transmisit. Cum Childe-
 ricus filius ejus secundo genitus anno
 660. Rex Austrasiæ a Francis fuisset pro-
 clamatus, & paulo post Clotarius Rex
 Neustriæ & Burgundiæ annos pubertatis
 attigisset, secedendi propositum, quod
 diu ante conceperat, & cui Optimates
 Francorum semper adversati fuerant,
 executi sunt; nam tandem consenserunt,
 ut abiret, postquam Sigobrando Episco-
 po, ut credunt, Parisiensi, cujus fastum
 Proceres impatientissime ferebant, in-
 vita Regina mortem intulerant; unde
 conscii, quid meriti essent, mutatis su-
 bito animis ejus desiderium Monasterium
 ingrediendi approbarunt. Illa quidem
 territis ingratitude exprobravit, quip-
 pe eorum aliquos affectu materno edu-
 caverat, sed suadentibus mitiora Episco-
 pis obtemperans, cunctis veniam, atque
 etiam reconciliati animi signa dedit.
 Ergo Monasterium Cellense ingressa cir-
 ca annum 664. sub Abbatisa Bertilla in-
 ter vulgares moniales fuit, in culina ser-
 viens,

Fred. cont. I.
c. 93.
vit. S. Bat.
n. 10.

viens, atque ad officia abjecta, quod non nunquam adhuc Regina fecerat, sese demittens. In hoc Instituto anno circiter 680. trigesimo Jan. quo die Parisienses ejus memoriam venerantur, vitam sanctissime clausit.

Sæculum VII
A.C. 658.
Mart. Rom.
21. Jan.

Præter illa dona, quæ S. Batildis in duo Monasteria a se fundata, profudit, plura alia munificentissime locupletavit. S. Filiberto, & Abbatia Jumeigiensi vicinam Silvam, Legoberto Abbati, & Monasterio Corbionensi prope Carnutum, agrum, magnam vim auri & argenti, & proprium cingulum donavit. Plurima dona in Monasterium Fontanellense, Luxoviense, & alia in Burgundia, Juvariense, Faræ Monasterium, & præcipue in Ecclesias & Monasteria Parisiorum contulit.

vit. 6. 8;

§. XXX.

Monasteria Franciæ.

Plura alia Monasteria Clotario III. regnante in Francia fundata. Regi præ ceteris in amoribus fuit Dynasta nomine Vaningius seu Varingonius, cui Præfecturam Caletensem dedit, quia venatione in illius Regionis Silvis admodum delectabatur. Vaningius in illo nemore Monasterium Fecanense, consentiente Rege & multa Beneficia conferente, fundavit. Virginibus fuit traditum, & pri-

Act. Ben. t.
I. p. 971.

Sæculum VII illud S. Hildemarchia rexit, quæ post
 A. C. 658.

p. 542.

Fredeg. cont.
 I. c. 91.

Hist. N. D.
Suess.
Vita S.
Drausc. c. 2.
Boll. to. 6.
 p. 408.

Act. to. 2.
 p. 373.

S. Landeli-
nus.

quam aliquamdiu cuidam Monasterio in Burgundia præfuisset, Rothomagum veniens, S. Wandregisili Disciplinæ se subjecerat. Hæc igitur S. Audœni consensu novello Monasterio præficitur, quo trecentæ sexaginta sex Moniales congregatæ, Officium Divinum perpetuo cantantes. Mortuo Erchinoaldo Franci Dignitatem Majoris Domus sub Rege Clotario Ebroino dederunt, qui cum uxore Leutrude & filio Bovone Monasterium Dominae Nostræ Sueffione fundavit, ubi deinde Episcopi Draufini seu Drauscionis cura magna puellarum Congregatio extitit. Prima Abbatisa fuit Etheria, ex Monasterio Juvariensi evocata.

Landelinum ex nobili Francorum familia in Territorio Cameracensi natum parentes S. Auberto Episcopo suo & pueri Patrino, litteris imbuendum tradiderant; sed cum ad ætatem pervenisset ordinibus suscipiendis aptam, & S. Præsul eum Tonsura Clericali initiare vellet, juvenis ab aliquibus propinquorum suorum ab illo proposito abstractus, relicto Monasterio in tantam vitæ licentiam ruit, ut cædibus & latrociniis se se pollueret. Postea vero subita socii morte commotus se convertit, ad S. Aubertum venit, & ad ejus genua provolutus poenitentiam petiit. S. Episcopus Landelinum

num in Monasterium inclusit, eumque ^{Sæculum VII} ibi in habitu sæculari commorari iussit; A. C. 658.
 postquam vero peccata sua longo tempore expiasset, statuens Sæculo valedicere, Tonsuram expetiit, quam S. Aubertus libenter dedit.

Post hæc Landelinum Romam profectum, & inde reversum S. Episcopus Diaconum ordinavit. Inde dispicimus, jam tunc antiquam Disciplinam non fuisse observatam, ut ab Ordinibus arcerentur, qui post Baptismum graviorum criminum reos se fecissent. Imo Landelinus etiam ad Presbyteratum promotus ad Prædicationem Verbi Divini incubuit, & impetrata S. Episcopi licentia fundavit ad Sabim celeberrimum Monasterium tunc Laubacum, & posterioribus temporibus Lobesium dictum, quod S. Ursmarus ejus Discipulus perfecit. Hæc Fundatio ad annum circiter 654. refertur. S. Landelinus fundatis in eadem Regione tribus aliis Monasteriis anno 686. decimo quinto Junii, quo die Ecclesia ejus memoriam colit, mortalitatem exiit.

*Mart. Romæ
15. Jun.*

Sub idem tempus S. Guilanus, S. Amandi Discipulus, S. Auberti consensu accedente fundavit Monasterium, ab ejus Nomine dictum, cujus Ecclesiam hi duo Præsules dedicarunt. Iisdem impellentibus factum, quod Optimatum aliquis, nomine Maldegarius, & cognomento

Seculum VII Vincentius, relicta Uxore Valde-
trude, A. C. 658. Regis Confanguinea, in Monasterio Alto-
montensi a se fundato sub Regula S. Mo-
nachi Habitum induerit. Haud multo
post tempore Valde-
trudis quoque relicto
Mundo, eodem S. Guilano Auctore, in
montem se recepit, qui dicebatur Castrum
locus, quia olim Romani ibi castra me-
tati fuerant, ibique Monasterium Mulie-
rum fundavit, cujus originem ad annum
circiter 656. referunt.

p. 672.

Hoc Monasterium Civitatis Montium, Hannoniæ Metropolis, principium fuit. S. Aldegundis Valde-
trudis Soror illius hortatu animata, servata Virginitate, cum oblatas clarorum virorum nuptias, sæpius repulisset, in Silvam illius Regionis *Melbode* dictam se abdidit, ubi velamine Monastico e manibus S. Amandi & S. Auberti accepto duplex Monasterium virorum sceminarumque fundavit, unde sequentibus temporibus urbs Malobodium ad Sabim originem duxit. Ecclesia S. Aldegundis memoriam trigesimo Januarii celebrat.

Mart. Rom.
30. Jan.

Fredeg. c. 78.
Act. to. 2.
p. 565.

Eodem tempore in Francia vitam degebant duo Anachoretæ celebratissimi S. Jodocus, & S. Fiacrius. S. Jodocus Frater Judicaelis, Regis Minoris Britanniæ, & Francorum Clientis, respuit oblatum sibi Regnum a Fratre Sæculum relicto. Judicael nihilominus in Monasterio

nafterio S. Joannis de *Gael*, & hodie de *Sæculum VII*
S. Meen dicto, Cucullum induit, & san- A. C. 658.
 cto sine quieuit. Jodocum multas Fran-
 ciæ Civitates peragrantem in Territorio
 Pontivenfi Dux quidam, nomine Hay-
 monius, distinuit, & sui Oratorii Pres-
 byterum ordinari curavit, ubi ministra-
 vit annis septem. Tum ad *Deserta* con-
 fugiens sæpe mutavit Sedem; at in loco
 ultimo Monasterium celebre, quod ejus
 Nomen gerit, fundatum est. Anno cir- *Mart. Rom.*
 citer 668. obiisse fertur, eumque Eccle- *13. Dec.*
 sia 13. Dec. honorat. S. Fiacrius, a ve- *Act. to. 2.*
 teribus *Fevre* appellatus, Natione Sco- *p. 598.*
 tus, id est, Hibernus, in Franciam dela-
 tus, in Diocesi Meldensi substitit, ubi
 S. Faro, qui illius Gentis homines ama-
 bat, ei locum in *Silvis*, *Breuil* dictum,
 ad commorandum assignavit. Ibi con-
 structo S. Virginis Oratorio, & ædifica-
 ta domo, in quam hospites suscipiebat,
 multa patravit miracula, hodieque ejus
 Cellula peregrinationibus illorum, qui
 ulceribus affliguntur, celebratur. Obiit *Mart. Rom.*
 anno circiter 670. & Defuncti Reliquiæ *30. Aug.*
 in Ecclesia Cathedrali Meldensi asser-
 vantur. Ecclesia vero S. Fiacrii memo-
 riam trigesimo Augusti colit.

§. XXXI.

S. Maximi Obitus:

In Oriente cum S. Maximus & duo Ana-

Sæculum VII Anastasii illius Discipuli ad exilium in Regione Lazensium fuissent damnati, octavo die Junii, Indictione quinta anno 662. illo pervenerunt, & statim separati sunt. Imo paucula necessaria, quæ habebant, etiam filum & acus erepta.

Act. S. Maximi p. 67.

Quia S. Maximus equo uti non poterat, nec vehiculorum publicorum jactationem ferre, feretrum ex vimine contextendum fuit, quo, tanquam in lectulo, ad Arcem, quæ *Schemari* dicebatur, Alanorum Regioni propinquam devectus est. Duo Anastasii primum in alias Arces inclusi; sed paucis diebus elapsis iterum protrahuntur, & Anastasius Monachus Sumam deducitur, cum vero vires omnes toleratis Constantinopoli tormentis, & itineris labore essent exhaustæ, vigesimo quarto Julii eodem anno 662. expiravit. S. Maximus ubi Arcem *Schemari* intravit, prædixit obitus sui diem, qui dies Sabbati, decimus tertius Augusti, Indictione quinta, eodem anno 662. fuit. Ejus memoria eodem die ab Ecclesia colitur.

Mart. Rom. 13. Aug.

Non exiguus numerus Librorum a S. Maximo conscriptorum ab interitu vindicatus ad nos usque pervenit; sunt vero aliqui Dogmatici & Theologici, aliqui Morales & pii. Occurrunt Responsa ad multas Scripturæ Quæstiones; at, dum eas explicat, sæpissime ad sensum

sum allegoricum convertitur, cumque ipse Scripta sua relegens adverteret, has Allegorias esse obscuras, addidit Scholia seu Commentarios, quos ad intelligendum Textum esse necessarios dicit. Tractatus ejus Morales in Articulos dividuntur, quorum alter alteri non connectitur. Theologiæ Partes principales elucubravit, Trinitatem in quinque Dialogis, qui olim S. Athanasii partus esse putabantur, & Incarnationem in omnibus aliis Operibus suis, præsertim in Quæstione de duabus Voluntatibus; quippe singulari Dei Providentia ad defendendum hunc Fidei Articulum missus fuisse videtur. In Disputatione adversus Pirrhum, S. Maximi in argumentando Methodum & sublimis scientiæ specimen vidimus.

Sæculum VII
A. C. 662.

tom. 2. p. 381.

Sup. Lib.
XXXVIII.
S. 36.

De iisdem Quæstionibus agit in Epistolis ad diversos directis & speciatim ad Maximum Presbyterum in Cypro. In aliqua Epistolarum ad hunc Presbyterum dicit, Byzantinos S. Martinum Papam vituperasse, quod in suis Epistolis Synodiceis affirmaret, Spiritum Sanctum etiam a Filio procedere. *Romani*, inquit S. Maximus, *asserunt Textus Patrum Latinorum & S. Cyrilli Alexandrini in ejus Commentario in S. Joannem, quibus demonstrant, se non affirmare, Filium*

tom. 2. p. 70.

S 5

esse

Sæculum VII esse Principium Spiritus Sancti; (*)
A. C. 562. sciunt enim, Patrem esse unicum Princi-
 pium utriusque, Filii per Generationem,
 & Spiritus Sancti per Processionem; sed
 id solum volunt probare, quod Spiritus S.
 etiam a Filio procedat, & hac ratione U-
 nitatem & inseparabilitatem Substantiæ
 stabilire.

S. Maximus in Opera, quæ S. Dio-
 nysio Areopagitæ tribuebantur, commen-
 tatus est, nec de eorum Auctore dubi-
 tasse videtur. Porro Hierarchiæ Eccle-
 siasticæ S. Dionysii Exemplar imitatus,
 & eandem secutus Methodum, Mysta-
 gogiam suam scripsit, quæ est Allegori-
 ca explicatio Missæ, saltem ad hoc uti-
 lissima, ut de Quæstione facti possimus
 reddi certiores, & inspicere, an Liturgia
 Græca jam illis temporibus eadem, ac
 hodie, fuerit.

to. 2. p. 489.

§. XXXII.

Ali & Moavia Califæ.

Interim Musulmanni prospera Fortuna
 pugnabant. Cum Othmanus Califa
 odium

(*) Imo Filius est Principium Spiritus Sancti,
 quia Pater & Filius spirantes constituunt unum
 Principium Spirati seu Spiritus Sancti. Sed hæc
 S. Maximi ætate necdum tam clare a Doctõribus
 fuerant explicata, & sufficiebat credere, Spiri-
 tum Sanctum etiam a Filio procedere.

odiam suorum in se concitasset, quod Sæculum VII
 ærarii publici opes in Propinquos pro- A. C. 662.
 funderet, Seditio in eum commota, Elmacin.
 Medinæ in Domo sua obsidetur, irrum-
 punt rebelles, Principem trucidant, &
 Alcoranus, quem circa pectus gerebat,
 ejus sanguine maculatur. Id factum an- Theoph. an.
 no Hegiræ 35. JESU CHRISTI 655. Oth- 14. Const. p:
 manus annis duodecim regnaverat, & 287.
 vitæ annum octogesimum secundum nu-
 merabat. Illico ejus inimici, *Ali*, filium
Abutalib, propinquum & generum Ma-
 hometis Califam salutant. Illi vero,
 quibus mors Othmano illata non proba-
 batur, contra *Ali* arma corripunt, exci-
 tati ab Aicha Mahometis uxore, qua ei-
 dem olim nulla carior, & hinc Musul-
 manorum Mater vulgo appellabatur.
 Ergo bellum cruentum exortum est, &
 sæpius ferociter dimicatum. *Ali* Ad-
 versarios ducebat Moavia, qui jam diu
 in Syria imperabat, ab Abubecro anno
 Hegiræ decimo tertio, JESU CHRISTI 634.
 illuc missus. Tandem *Ali* & Moavia an-
 no 660. Hegiræ 40. pacem inierunt, ea
 conditione, ut *Ali* in *Irac*, id est, in A-
 rabia, & Oriente, Moavia autem in Syria
 & Occidente imperaret.

Verum *Ali* eodem anno a quodam
 Cavaregiano occiditur. Hoc nomine
 vocati sunt illi Musulmanni Schismatici,
 qui ab *Ali* defecerunt, quamprimum cum
 Moavia

Sæculum VII Moavia de pacis conditionibus agere
 A. C. 662. cœpit, quod nullatenus ferendum crede-
 rent, ut præcipuus Religionis suæ Ar-
 ticulus de Successione legitima postero-
 rum ex Propheta genus ducentium, &
 Prærogativa illorum, quos *Imam* (id est
 Fideles) appellabant, contemneretur.
 Ali interfectus est, orationem peragens,
 annos natus circiter sexaginta, cum an-
 nos quinque, sed nunquam in pace, re-
 gnasset. Eum Sectatores sui tanquam
 Martyrem coluerunt, nam locus Sepul-
 turæ ejus prope Cufam, qua Occiden-
 tem spectat, hodieque *Mesched-Ali*, Mar-
 tyrium *Ali*, vocatur, atque Musulman-
 nis frequentissimæ Peregrinationis ter-
 minus est. Imo Secta non temnenda re-
 peritur, quæ hunc Ali ut Creaturam Dei
 post Mahometem perfectissimam, & so-
 lum legitimam ejus Successorem vene-
 ratur. Dicunt enim Abubecrum, Oma-
 rum, & Othmanum non nisi ipso conni-
 vente regnasse; at e contra Usurpatores
 impii ab ipsis habentur Moavia & omnes
 Califæ succedentes, & neminem legiti-
 mis *Imams*, nisi Ali, & Fatimæ Uxoris
 ejus posteros accensent. Hæc Secta ho-
 die in Persia Dominatum obtinet.

Ali sublato, Filius ejus *Hacen* Cufæ
 Califa proclamatur; sed sex mensium
 solummodo Regnum fuit; nam anno se-
 quente, Hegiræ quadragésimo primo,
 Jesu

Jesu Christi 661., imperio cessit, illud ^{Sæculum VII} relinquens Moaviæ, a quo nihilominus A. C. 662. post octo annorum spatium veneno interemptus est. Ita Moavia, Filius *Aboufopbian*, quinquaginta quatuor circiter annorum vir solus Califa salutatur. Is, si initium ducatur a Mahomete, septimus, sed ex familia *Ommia*, primus, Regni sui Sedem elegit Damascum, Syriae Caput, in qua Civitate jam annis viginti quatuor versabatur, & inde vastissimum Imperium, cujus termini erant Oceanus, Indiae, fluvius *Balc* seu Gihon, qui apud veteres Oxus dicebatur, montes Armeniae & Ciliciae & Mare Mediterraneum, moderabatur.

Moavia.

Jam anno Hegiræ 31. Jesu Christi ^{*Abulfar.*} 651. Isdegerdes, ultimus Persarum Rex, ^{p. 116.}

occisus, & istud Imperium deletum, postquam ab anno 226. Jesu Christi, quo ^{*Sup. Lib. V.*} *Ardebir* seu Artaxerxes Parthorum potentiam fregerat, stetisset. Cum Regno Persarum abolita fuit Religio Magorum, §. 50. ignem adorantium, nam, qui Musulmannorum Religionem profiteri recusarunt, in Indias migrarunt, & adhuc hodie quosdam in illis Regnis reperire est, qui *Parfis* seu Persæ appellantur. Inde videmus, quod illa tempestate, qua peremptus est Othmanus, Musulmannorum Imperium totam Arabiam, Persiam, Corasnam, Diarbeziram, *Irac*, nempe apud veteres

Sæculum VII
A. C. 663. teres Mesopotamiam & Chaldaeam, Syriam, Palæstinam, Ægyptum, & magnam Africæ partem fuerit complexum. Rapidissimum Victoriarum cursum bella quidem domestica aliquamdiu retardarunt, sed mox ubi pax rediit, & adhuc Moavia imperante, Musulmanni rursus victricia arma circumferre cœperunt. Anno Constantis 21. Jesu Christi 662. in Ditiones Romanorum penetrantes, abstractis multis captivorum millibus agros vastos desertosque effecerunt. Anno altero parte Siciliae subacta Incolas ultro sequentes ad colendos Urbis Damasci agros transfulerunt.

Theoph. an.
21.22. Const.
p. 289.

Constans
Parricida.

Tot casus adversi haud dubie Constantem Imperatorem impulerint, ut urbem Constantinopolim fugere statueret. Fratrem habebat, nomine Theodosium, quem, cum ei aliquando irasceretur, Tonfura Clericali initiari, & a Patriarcha Paulo Diaconum ordinari jussit; exinde etiam de manu ejus, cum Sancta Mysteria peragerentur, Communionem Calicis accepit. Hic Constante jubente anno Regni ejus decimo octavo, Jesu Christi 659. interfectus est; at perpetrato facinore saepe Frater Regi in somnio obiciebatur, Diaconi habitu calicem sanguine plenum sibi porrigens, & dicens: *Bibe Frater!* quo viso consternatus in Siciliam trajicere animo constituit.

Bien.

Biennio inde elapso, nempe anno 661. Sæculum VII
 uxore & tribus filiis Constantino, Tiberio, A. C. 663.
 & Heraclio Constantinopoli relictis ex-
 peditam navem, quas *Dromones* græco Theoph. an. 20. p. 289. & an. 27. p. 292.
 nomine appellabant, conscendit & pau-
 lo proventus converso ad urbem Con-
 stantinopolim vultu expuit, extremam
 indignationem professus.

Enimvero oderant Constantinopoli-
 tani cives Constantem, quod Monothe-
 lita esset, quod Sanctum Martinum Pa-
 pam & S. Maximum Orientis Doctorem
 occidisset, duos Anastasios, ejus Discipu-
 los, & plures alios Catholicos persecutus
 fuisset. Quam ob rem ipse Sedem Im-
 perii Romam transferre meditabatur, &
 eo consilio misit, qui uxorem & liberos
 accerferent, sed obstitere huic profectio-
 ni Byzantini.

§. XXXIII.

Constans Imperator Romæ.

Constans Tarentum appulsus, inde Nea-
 polim movit, cumque Beneventum
 potestati Longobardorum eripere frustra
 tentasset, Romam iter ingreditur, quo
 quinto Julii die Mercurii, Indictione sex-
 ta, anno 663. pervenit. Vitalianus Pa-
 pa cum omnibus Clericis usque ad sex-
 tum ab Urbe lapidem, seu duas Leucas
 obviam processerat. Eadem die Impe-
 rator ad Ecclesiam S. Petri se conferens,
 oravit,

Anast. in
 Vital. Paul.
 hist. Longob.
 Lib. V. c. 6.
 7. & 6.

Sæculum VII oravit, & donum obtulit. Die Sabbati
A.C. 663. ad S. Mariam ivit, obtulitque. Die Do-
 minico ad S. Petrum processit cum om-
 nibus suis, & exierunt Clerici obviam
 cum cereis. Imperator obtulit Pallium
 auro textum, & celebrata est Missa. (*)
 Sequenti Sabbato venit in ædes Latera-
 nas, lavit se, & pransus est. Die Do-
 minico Statio fuit ad S. Petrum, & Missa
 celebrata Imperator & Papa sibi invicem
 valedixerunt. Itaque Imperator, duo-
 decim dies Romæ moratus, æs omne,
 quo Civitas decorabatur, atque etiam
 tegulas æreas S. Mariæ Martyrum, quæ
 Ecclesia olim *Pantheon* vocabatur, abla-
 tum

(*) Si Constans Imperator in alterum S. Am-
 brosium incidisset, conjectura est, ipsum a S. Mi-
 sse Sacrificio, ab oblatione & ingressu ad Eccle-
 siam arcendum fuisse. Sed non inepte Palatius
 ad hunc locum ita differit: *Admirantur non
 nulli nimiam Pontificis lenitatem tanta pompa
 Imperatorem excipientis, qui S. Martinum re-
 legaverat, fratrem occiderat. Non sic Censura
 exigebat Canonica. Ab Ecclesia potius arcen-
 dus erat, qui totum Orientem perfidia sua ab
 Obedientia subtraxerat Orthodoxa.*

*Sed hi non considerant opportunam Vitalia-
 ni dispensationem erga illum, qui Ecclesie re-
 conciliatus apparere volebat, & cujus etiam
 sola fitione, totius Orientis unio speraba-
 tur, quæ sub ejus Filio Constantino accidit Po-
 gonato.*

tum Constantinopolim devehijussit. Roma excedens die Lunæ, decimo septimo Julii, Neapolim reversus est, & inde Regium. Tum in Siciliam trajiciens Insulam attigit mense Sept. eodem anno 663. & Syracusis commoratus est.

Sæculum VII
A. C. 663.

§. XXXIV.

Ecclesia Anglicana.

Haud multo post hæc tempore Vitalianus Papa Epistolas Ofuini Regis Nordhumbrorum accepit, cujus rei causam repetere expedit. Quæstio de celebrando Paschate in Anglia vehementer agitabatur; nam ex Regno Cantii, & Beda III. ex Galliis advenæ affirmabant, Hibernos Pascha contra usum Ecclesiæ Universalis celebrare. Quidam nomine Romanus ceteris ferventius veram opinionem tuebatur, quia, licet esset Natione Hibernus, Ecclesiasticæ tamen Disciplinae Regulas in Gallia & in Italia didicerat. Is contra Finanum Episcopum Lindisfarnensem disputans multis auscultantibus vel veritatem persuasit, vel saltem eos ad eam indagandam excitavit; Finanum vero, virum inflexibili ingenio, non tantum ad agnoscendam veritatem adducere non potuit, sed etiam exacerbavit, ita ut aperte bonæ causæ repugnaret. Jacobus, S. Paulini Diaconus, Archiepiscopus Eboracensis, Pascha illo die, quo

Hist. Ecclesiast. Lib. IX, T Ec-

Sæculum VII Ecclesia Catholica, cum multis ipsum hu-
A. C. 663. jus rei Auctorem sequentibus, celebra-

bat. Idem Regina Nordhumbrorum ob-
 servabat, habens apud se Presbyterum
 illum Romanum, qui ex Cantio advene-
 rat. Hinc sæpe accidebat, ut Pascha u-
 no anno diversis temporibus celebrare-
 tur; quippe quando Regi erat Dies Pa-
 schæ, Regina Dominicam Palmarum a-
 gebat. Quamdiu S. Aidanus inter vi-
 vos fuit, viri ardens Charitas & præcla-
 ræ Virtutes effecerunt, ut hæc Rituum
 diversitas utrinque dissimularetur; sed
 mortuo Finano, qui S. Aidano successer-
 rat, Colmanus Episcopus Lindisfarnen-
 sis electus est, cumque etiam ipse ex Hi-
 berna advenisset, quæstiones de Pascha-
 te & aliis Disciplinæ articulis denuo mo-
 veri cœperunt. Multos tanta dissensio
 terruit, metuentes, ne ideo nomen Chri-
 stiani immerito gererent. Rex ipse O-
 suinus circa hanc quæstionem non solum
 ab uxore, sed etiam a filio Alfrido dis-
 sentiebat; nam Rex ab Hibernis erudi-
 tus est baptizatus, quorum etiam lin-
 guam addidicerat, nihil salubrius esse
 posse existimabat, quam quod ipsi doce-
 bant; at Princeps Regius a Wilfrido
 viro doctissimo, qui Disciplinæ Doctri-
 nam Romæ & in Gallia hauserat, instru-
 ctus, sibi persuasum habebat, illud, quod
 ipse a Magistris accepisset, omnibus Hi-
 berno-

Sup. n. 12.

bernorum Traditionibus esse præferendum. Sæculum VII
A. C. 663.

§. XXXV.

S. Wilfridi initia.

Wilfridus anno circiter 634. in Regione Nordhumbrorum natus, anno vitæ decimo quarto Monasterium Lindisfarnense adiit, nolens tamen se voto obstringere. At jam tunc deprehendit, Act. SS.
Ben. to. 2. p.
170 &c. to. 3.
p. 676. vit.
per Ed-
dium. Disciplinam Hibernorum in hoc Monasterio versantium esse imperfectam. Igitur illis consentientibus discessit, in Franciam & Italiam iturus, ubi disceret, quæ in celeberrimis Monasteriis observabantur. Ut suæ Devotioni & Pietati satisfacere, itinere ad urbem suscepto, S. Petri Sedem invisit, sperans, se remissionem peccatorum suorum impetraturum; & inter primos ex Anglis habetur, qui ad hanc peregrinationem animum adiecerunt. Sed ante hæc omnia, cum primum e suo Monasterio discessisset, venit in Regnum Cantiorum, ubi Ritus Ecclesiæ Romanæ edoceri cœpit, didicitque Psalterium secundum antiquam versionem, cum illud antea secundum versionem S. Hieronymi didicisset. In illa Regione Wilfridus sibi socium adscivit juvenem nobilem, Popularem suum, nomine Biscop Baducing, & postea Benedictum cognominatum, aliquot annis se

Bed. V. hist.
c. 20.

Sæculum VII natu majorem, qui etiam Romam proficisci animo constituerat. Tunc annus A.C. 663. Christi quinquagesimus agebatur.

In Franciam delati Lugdunum pervenerunt, ubi Delfinus, alio nomine Anemundus, Wilfridi amore usque adeo captus est, ut juveni advenæ neptem suam conjugem dare, & eidem pinguem Præfecturam procurare vellet. At Wilfridus a proposito se totum Deo consecrandi dimoveri se non passus, susceptum iter profecutus est.

Romæ conciliavit sibi amicitiam Bonifacii Archidiaconi, piissimi & doctissimi viri, cui Papa Auctore volupe fuit, Wilfridum juvenem, tanquam filium instruere. Igitur quatuor Evangelia ei explanavit, rationem inveniendi Diem Paschalem contra errorem Britonum & Hibernorum, & plures alias Disciplinæ Ecclesiasticæ Regulas edocuit. Tandem in conspectum Pontificis adduxit, qui juveni manuum impositione & oratione consueta Benedictionem impertitus est. Wilfridus Roma abiens, & ferens secum Reliquias, Lugdunum ad Archiepiscopum rediit, quem patris loco habebat.

Annis tribus ibi versatus, & ex doctissimorum virorum consortio plurimum in Scientiis proficiens, Tonsuram modo Romano in Coronæ formam a S. Episcopo Delfino accepit; cumque Vir Sanctus eundem

dem Hæredem suum scribere cogitaret, Sæculum VII
A. C. 663.
 haud diu post Cabilloni ad Ararim, ju-
 bente Ebroino, ut creditur, anno 657. in-
 terfectus est. Sequebatur Archiepisco-
 pum Wilfridus ad locum supplicii, ani-
 mo cum ipso moriendi; sed liber dimis-
 sus, postquam Patri suo spirituali iusta
 persolvisset, in Angliam multis Reliquiis
 onustus rediit. S. Delfinus seu Anne-
 mundus aut potius Hannemundus Lug-
 duni honore Martyribus debito 29. Sept.
 colitur, & nomine Gallico Saint Chau-
 mont notissimus est. Is Abbatiam Vir-
 ginum S. Petri Lugduni fundavit.

S. Wilfrido in Angliam reverso, ad
 Alfridum Principem in Nordhumbria
 cum Rege Patre regnantem referunt, Ro-
 ma advenisse Dei Servum, in Disciplina
 Ecclesiæ S. Petri versatissimum, qui cer-
 tum celebrandi Paschatis tempus doce-
 ret. Hunc ergo ad se accersitum Alfri-
 dus tanquam Angelum excipit, genua
 flectit petitque benedictionem; tum, de
 variis Ritibus Ecclesiæ Romanæ interro-
 gatam, in nomine Dei & S. Petri obe-
 status est, ut maneret, & se populumque
 suum informaret. S. Wilfrido consen-
 tiente, suavi amicitiae nexu juncti sunt.
 Princeps S. Wilfrido dedit Monasterium,
 quod *Ripe* seu *Repon* dicebatur, ejectis
 Monachis obstinatis, qui Sedem mutare
 maluerunt, quam Hibernorum morem

S. Delfinus
Martyr.

vid. Coint.
an. 654. n. 14.

Eddi c. 7.

Bed. III. c. 25.

Sæculum VII dimittere. Wilfridus ea, quæ a Principe munificentissimo accipiebat, largiter effundebat in egenos, eximiis virtutibus omnium animos rapiebat, & Prophetiæ dono præditus habebatur a cunctis.

Sub illud tempus Agilbertus Episcopus Saxonum Occidentalium ad Regem Osuinum & Alfridum Principem invitatus. Hic Episcopus in Gallia natus, cum in Hiberniam navigasset, ut ibi Sacræ Scripturæ studio se dederet, & longo tempore ibi fuisset commoratus, postea in Saxoniam Occidentalem profectus Prædicationi Verbi Divini vacavit; ejus vero Doctrina & ingenium tantopere Regi placuerunt, ut eundem ad Sedem Episcopalem in illa Regione erigendam invitaverit. Itaque Agilbertus diutissime in illa Provincia permansit. Cum igitur in Nordhumbriam venisset, Princeps Wilfridi Abbatis merita apud eum commemoravit, rogavitque Episcopum, ut eum Presbyterum ordinaret, quo eum semper apud se retinere posset. Respondit Agilbertus, tam præclaræ virtutis virum mereri, ut ad Dignitatem Episcopalem eveheretur; sed ut desiderio Principis obtemperaret, eum Presbyterum in Monasterio Riponensi ordinavit. Talis fuit Wilfridus Abbas, cujus Auctoritate præcipue nixus Princeps Disciplinam

Addi. c. 9.
Bed. III. c. 7.

nam Romanam contra antiquas Hiber-
 norum consuetudines tuebatur. Sæculum VII
 A. C. 664.

§. XXXVI.

Collatio de Paschate.

Ut Disputationi de Paschate tandem finis imponeretur, statutum, in Monasterio *Strenesbal*, cui S. Hilda Abbatissa præerat, Colloquium instituere. Advenit Rex cum Principe Filio. Adfuerunt Episcopi tres, Colmanus, Agilbertus, & *Cedde*. Cum Colmano erant Clerici ejus Hiberni. Agilbertus socios adduxerat Presbyteros Agathonem, Romanum, & Wilfridum, & Jacobum Diaconum. *Cedde* Episcopus, ab Hibernis ordinatus ex eorum parte stabat, & eorum sermonem interpretabatur. S. Hilda cum sua Congregatione in eadem erat sententia.

*Bed. III. hist
 6. 25.
 Sup. n. 3.*

Itaque Rex Osuinus Collationis initium fecit, dicens; cum omnes eidem Domino servirent, & idem Regnum Cœleste expectarent, necessarium esse, ut omnes eandem vivendi normam, & easdem Cæremonias amplecterentur. Unum superesse Remedium, serio examinare, quæ Traditio magis veritate niteretur. Tum Colmano Episcopo suo præcepit, ut primus loqueretur. Ille, *a majoribus meis, inquit, qui me huc miserunt, consuetudinem accepi, quam servo.* Omnes

Sæculum VII *nes quoque Patres nostri eam servarunt.*
 A. C. 664. *Ne vero quis hunc morem temnendæ ori-*
ginis esse putet, legimus, eum observatum
fuisse a S. Joanne Evangelista, dilecto
Domini Discipulo, & ab omnibus, quas
regebat, Ecclesiis. Illico Rex jussit, ut
Agilbertus responderet; at ille: Rogo,
ut Wilfrido Discipulo meo pro me loqui
liceat. Melius, quam ego per interpre-
tem, ipse linguæ Anglorum gnarus opi-
nionem nostram explicabit. Tunc igitur
Wilfridus jubente Rege, loqui exorsus
est in hunc modum: Pascha celebramus
illo die, quo illud observari vidimus Ro-
mæ, ubi S. Petrus, & S. Paulus Apostoli
fuerunt, docuerunt, martyrium passi, &
sepulti sunt. Id ipsum vidimus observa-
ri in Gallia, quo trajecimus, ut ibi eru-
divemur. Id ipsum in Africa, Asia, Æ-
gypto, Græcia, & toto terrarum orbe,
quo usque propagata est Ecclesia, non ob-
stante Nationum & Linguarum diversi-
tate observari scimus; soli Picti, & Bri-
tones, in aliqua ultimarum Oceani Insu-
larum parte positi, obstinato animo con-
trarium agunt.

Colmano constanter S. Joannis Au-
 thoritatem opponente, Wilfridus re-
 spondit: S. Joannes Legem Moysis ad lit-
 teram observabat, quia Ecclesia adhuc dum
 in quibusdam articulis judaizabat, nec
 Apostoli poterant protinus rejicere omnes
 Legis

Legis Cæremonias, Deo Auctore introdu- Sæculum VII
 ctas. Hodie vero postquam lux Evange- A. C. 664.
 lii toti Mundo orta est, non amplius est v. Sup. L. III.
 necessarium, nec Fidelibus licitum, cir- n. 43. Lib. IV.
 cumcidi, aut Deo Sacrificia cruenta of- n. 43. 44.
 ferre. Ergo S. Joannes, secundum Le- L. XXI. n. 29.
 gem, Pascha celebrare incipiebat vespere Aug. ep. 82.
 diei decimi quarti mensis primi, nec ei n. 15.
 cura erat, an ille dies Sabbati vel alius
 in septimana esset. At S. Petrus, Romæ Quæstio de
 prædicans, & memor, Dominum Nostrum Paschate.
 Die Dominico resurrexisse, intellexit,
 ita Pascha celebrari oportere, ut semper,
 secundum Legem, Luna decima mensis
 primi expectaretur, & vespere initium
 fieret, quod S. Joannes observabat. Tunc
 vero, si Dies sequens esset Dominicus, illo
 ipso vespere Pascha celebrare incipiebat,
 sicut hodieque solemus; si autem Dies Lu-
 nam decimam quartam proxime sequens,
 non esset Dies Dominicus, expectabat vi-
 gesimam primam, & incipiebat celebra-
 re Pascha vespere Sabbati præcedentis.
 Hic mos in Asia post obitum S. Joannis
 ab omnibus Successoribus ejus & a tota
 Ecclesia Universali fuit observatus. Ex
 Historia Ecclesiastica quoque discimus, a
 Concilii Niceni Patribus fuisse declara-
 tum; hoc esse verum Pascha, & solum,
 quod Fideles observare deberent. Quod Sup. L. XI.
 non sic accipiendum, ac si Concilium rem S. 14.
 novam præcepisset, sed quod consuetudi-
 nem

Sæculum VII
 A. C. 664. *nem antiquam confirmaverit. Hinc factis liquido constat, vos nec S. Joannem, nec S. Petrum, nec Legem nec Evangelium sequi; nam S. Joannes Legi inhaerens, Diem Dominicum non observabat, quod tamen vos facitis, & S. Petrus Pascha celebrabat a Luna decima quinta usque ad vigesimam primam, cum vos econtra illud celebretis a decima quarta usque ad vigesimam, saepe incipientes vespere Lunæ decimæ tertiæ, quod nec in Lege nec in Evangelio præscribitur, & vigesimam primam penitus excluditis, quam expectari Lex præcipit.*

Sup. L. VIII. *Tum Colmano Auctoritatem doctissimi Anatolii, S. Columbani & Successorum ejus, qui miraculis claruerant, afferenti, Wilfridus respondit: Quid nobis objicitis Anatolium, cujus Regulas contempnistis, & novendecim annorum Cyclum non recepistis? Quod spectat ad Patrem vestrum Columbanum & ejus Successores, possem respondere; in die Judicii multos dicturos ad Dominum Nostrum, se in Nomine ejus Virtutes multas fecisse, & Dominum responsurum: Quia nunquam novi vos. Sed Deus advertat! ut de Patribus vestris hæc dicam. In iis, quæ ignoramus, præstat bonum credere quam malum. Itaque non nego, fuisse Dei Servos Cælo gratissimos; eosque simplicitate rustica bona tamen intentione*

ne Deum amasse. Nec credo hanc di-^{Sæculum VII}
 versitatem in celebrando Paschate ipso-^{A. C. 664.}
 rum Sanctitatem obscurasse, quia nemo
 fuit, qui eis perfectiores Regulas demon-
 straret, & credo, ipsos has Regulas secu-
 tutos fuisse, sicut mandata Dei servarunt,
 quæ cognoverunt. Ex his apparet, Wil-
 fridum nescivisse, S. Columbanum hac
 de re satis fuisse admonitum. Deinde
 prosequitur: Vos vero, sine dubio, pec-
 catis, si, postquam Sacræ Sedis, seu potius
 Ecclesiæ Universalis, quæ Scripturæ Au-
 thoritate nititur, Decreta audivistis, ea
 spernitis. Ut ut Sancti fuerint Patres ^{Sup. Lib.}
 vestri, num eorum opinio totius orbis ter-^{XXXV.}
 rarum Sententiæ præferenda est? Viro-^{S. 43.}
 rum paucorum, in angulo remotissimæ
 Insulæ habitantium? Sanctissimus sane
 fuerit Columbanus, an ideo in compara-
 tionem adduci potest cum Apostolorum
 Principe, ad quem dixit Dominus: Tu ^{Matt. 16. 18.}
 es Petrus, & super banc petram ædifica-
 bo Ecclesiam meam; & portæ Inferi non
 prævalebunt adversus eam. Et: tibi da-
 bo claves Regni Cælorum?

Ad hæc dixit Rex: Estne hoc verum,
 Colmane! quod Dominus hæc ad Petrum
 dixerit? Colmanus: Verum est, Do-
 mine! Et Rex: An ostendere potes, Co-
 lumbanum vestrum æqualem accepisse po-
 testatem? Colmanus: Non accepit. Tum
 Rex ulterius: An utrinque affirmatis,
 hoc

Sæculum VII hoc principaliter ad Petrum fuisse di-
A. C. 664. ctum, & Dominum ei claves Regni Cæ-
lorum tradidisse? Responderunt: *Affir-*
mamus. Tandem Rex conclusit in hunc
 modum: *Et ego dico vobis, nolle me huic*
Cæli Janitori adversari; absit! sed man-
datis ejus ex totis viribus meis obediam;
ne, cum ad portam Regni Cælorum per-
venero, nemo sit, qui mihi aperiat, si
Clavigerum mihi infensum habuero. Huic
 Regis sermoni tota Congregatio applau-
 sit, omnesque meliorem consuetudinem
 amplexi sunt.

§. XXXVII.

Res Ecclesiæ Anglicanæ.

Collatione finita cuncti in diversa ab-
 eunt. Agilbertus ad suos reversus
 est. Colmanus, videns opinionem suam
 contemptui haberi, in Hiberniam reve-
 hitur cum quibusdam sponte sequenti-
 bus inter suos deliberaturus, quid sibi
 faciendum esset. Cedde seu Cedda da-
 mnata Hibernorum sententia Sedem
 suam repetiit, nihil dubitans, consuetu-
 dines Catholicas esse tenendas. Hæc
 Collatio habita est anno 664. qui erat
 Regis Osuini vigesimus secundus, & tri-
 gesimus, ex quo Hiberni in Anglia Epis-
 copatum susceperant; nam S. Aidanus
 annis septendecim, Finanus decem, &
 Colmanus tribus, Episcopatum tenuerunt.

*Bed. III. c. 26.**Sup. Lib.*
XXXVIII.
§. 19.

runt. Post Colmani abitum Episcopus Nordhumbriæ creatus est Tuda, qui apud Hibernos Meridionales litteris imbutus, & Episcopus ordinatus, Tonsuram ejusdem formæ, ac ipsi gerebat, sed Diem Paschæ cum Catholicis observabat. Is vero eximiis virtutibus ornatus, post breve temporis spatium, magnum sui desiderium reliquit, pestifera lue, quæ hoc anno 664. in Anglia grassabatur, extinctus. Eodem anno die tertio Maji circa horam quartam vespertinam Sol Eclipsin passus est.

Sæculum VII
A. C. 664.

c. 27.

Colmanus in patriam rediens partem ossium S. Aidani secum tulit, altera parte in Ecclesia, cui præfuerat, relicta. Postquam discesserat, patuit, quantum ipse & ejus Antecessores ab omni habendi cupiditate alieni fuerint; quippe, sola Ecclesia excepta, nihil præter ædificia ad societatem civilem simpliciter necessaria inventum. Non pecuniam, non greges habebant, & si quæ a divitibus donata accepissent, ea protinus in manus pauperum erogabant. Nullo etiam indigebant ad excipiendos Magnates, qui nullum alium in finem ad Ecclesiam accedebant, quam ad orandum & Verbum Dei audiendum. Ipsum Regem ad Ecclesiam euntem non plures quam quinque vel sex viri comitabantur, & si aliquando mensæ accumbebant, illis cibus erant

c. 26.

Sæculum VII erant contenti, qui fratribus quotidie ap-
A. C. 664. ponebantur. Magna eos populus vene-
 ratione prosequeretur, & quocunque
 Clericus vel Monachus procederet, ma-
 gno gaudio excipiebatur. Qui in via ve-
 nienti occurrebant, inclinato capite Be-
 nedictionem expectabant. Si quando
 Presbyter in Oppidum perveniebat, ab
 incolis circumfundebatur salutarem Do-
 ctrinam audire petentibus; Presbyteri
 vero & Clerici nunquam accedebant,
 nisi ut prædicarent, baptizarent, ægro-
 tos inviserent, verbo, ut animas cura-
 rent. Ceterum non nisi a Principibus
 compulsi fundos recipiebant, in quibus
 Monasteria ædificarentur. Hæc aliquam-
 diu Ecclesiarum in Nordhumbria Discipuli-
 na fuit.

c. 28.

Tuda defuncto, Alfridus Princeps cu-
 piens, ut in ejus locum Wilfridus Pres-
 byter ordinaretur, misit eum ad Fran-
 ciæ Regem, qui eundem misit ad Agil-
 bertum Episcopum Parisiensem, illum
 ipsum, qui in Anglia commoratus Wil-
 fridum Presbyterum ordinaverat. Quip-
 pe post Collationem Streneshalensem
 Agilbertus ex Anglia migraverat se-
 quenti ex causa. Cum Rex, qui eum
 distinuerat, etiam alium Episcopum suæ
 linguæ, scilicet Saxonice, habere vel-
 let, & quodam advocato, cui nomen O-
 winus, antea in Gallia ordinato, Pro-
 vinciam

c. 7.

Ecclesiæ in
Anglia.

vinciam suam Saxoniam Occidentalem Sæculum VII
 in duas Diœceses divisisset, ut novus E- A. C. 664.
 piscopus in Civitate Venta Belgarum,
 quam tunc Saxones Vintacestir, & ho-
 die Angli Winchester dicunt, sedere
 posset, offensus est Agilbertus, quod Rex
 se inconsulto ista molitus fuisset, & in v. Coint. an.
 Galliam rediit, ubi ei Episcopatus Pari- 664. 8.
 siensis, ut conjicere licet post obitum
 Sigobrandi, obtigit. Igitur Agilbertus Sup. n. 33.
 Wilfridum Presbyterum perhumane ex-
 ceptum, duodecim aliis Episcopis in so-
 cietatem solemnitatis adhibitis, Com- Bed. III. c. 28
 pendii magna pompa ordinavit; nam V. c. 20.
 pro more tunc in Gallia vigente in Se-
 de aurea a manibus Episcoporum por-
 tatus est. Wilfridus annum ætatis nu-
 merabat trigesimum, atque annus Chri-
 sti 664.olvebatur; antequam autem
 e Gallia solveret, Rex Osuinus filii mo-
 limen antevertere, & alium Episcopum
 Eboracensem, qui Hibernus natione es-
 set, & ipsorum Ritus novisset, ordinari
 voluit. Ad hoc munus delegit Cead- Sup. n. 4.
 dam, Episcopi Ceddæ Fratrem, Presby-
 terum & Abbatem Lestingensem, scien-
 tia Scripturarum, & morum pietate in-
 signem, atque in Regnum Cantii misit
 a Deusdedit Archiepiscopo Cantuarien-
 si ordinandum; sed cum illo pervenit,
 paulo ante vita functus fuerat Archie-
 piscopus, & necdum Successor electus.

Quare

Sæculum VII Quare Ceadda iu Saxoniam Occiden-
 A. C. 664. talem delatus, ordinatus est ab Episco-
 po Vintoniensi † Owino, qui solus
 †Winchester tunc erat in Magna Britannia Episco-
 pus Canonicè ordinatus.

Ceadda S. Aidani Discipulus, ejus-
 que virtutum imitator erat.

Wilfridus in Angliam reversus su-
 per Ordinatione Ceaddæ, etiãsi con-
 tra Canones pugnaret, litigare nolens,
 ad suum Monasterium Riponense se re-
 cepit, ubi tribus annis fuit. Hoc tem-
 poris spatio Rex Merciorum sæpe Wil-
 fridum invitabat, ut ad se veniret, &
 multas functiones Episcopales exerce-
 ret. Agros quoque dono dedit, in qui-
 bus Monasteria fundavit. Egbertus
 quoque Rex Cantiorum ad se accersitum
 rogavit, ut ibi Sede Cantuariensi va-
 cante aliquot Presbyteros & Diaconos
 ordinaret. Ita Wilfridus, etiam Sede
 sua pulsus, utilem laborem ad stabilien-
 dam in Anglia Disciplinam impende-
 bat, & illius præcipue curæ adscriben-
 dum, quod omnes Hiberni ibi commo-
 rantes, vel Consuetudines Ecclesiæ Ca-
 tholicæ amplexi fuerint, vel in patriam
 suam redierint. Wilfridus Regulam
 S. Benedicti secum attulerat, & Canto-
 res duos *Eddi* & *Eona* cum Cæmenta-
 riiis, & omnis generis Opificibus ad con-
 struendas Ecclesias necessariis.

Ceollach

Ceollach (*) cum brevi tempore Mer-^{Sæculum VII}
 ciorum Episcopus fuisset, in Insulam ^{A. C. 664.}
 Hiam, in qua præcipuum Hibernorum ^{Bed. III.}
 Monasterium erat, reversus, Successorem ^{hist. c. 21.}
 habuit Trumherum, Natione Anglum,
 sed ab Hibernis Episcopum ordinatum.
 Illa tempestate Saxones Orientales Mer-
 ciorum Regibus parebant, quamvis duos
 haberent Regulos. Horum alter præ-
 textu a peste, quæ anno 664. Angliam de-^{Pestis in}
 pascebatur, quæsito cum subdito sibi po-^{Anglia.}
 pulo Christianam Religionem abjecit.
 Ergo Tempa prius deserta restaurant,
 & Idola adorant, quasi opem in illa cala-
 mitate afferre potuissent. Alter vero
 Regulus Fidelis Deo permansit. Mer-
 ciorum Rex, amborum Dominus, hac re
 comperta, misit Episcopum Jarumanum,
 Trumheri Successorem, qui Apostatas
 ad fidem reduceret; & profecto ejus
 conatum uberrimi fructus secuti sunt,
 quippe tam Regem quam populum rela-
 psam convertit. Tum denuo Tempa &
 aras demoliri, Ecclesias aperire, & fidem
 Jesu Christi palam confiteri. His perfe-
 ctis Episcopus, & Presbyteri, quos labo-
 ris socios habuerat, ingenti gaudio ad
 suos reversi sunt.

A tem-

(*) De hoc *Ceollach* Fleurius nullibi alias
 quidquam.

Hist. Eccles. Tom. IX.

U

Sæculum VII

A.C. 664.

c. 29.

A tempore Collationis Streneshalen-
sis Osvinus Rex intellexerat, Sedem Ro-
manam Ecclesiæ Catholicæ Centrum
esse. (*) Itaque, cum Sedes Cantua-
rien.

(*) Ja! dieses zur Behauptung der Einig-
keit und Sichtbarkeit der Kirche Jesu Christi so
nothwendige Centrum ist eine Nuß, die noch kein
Protestant hat zerbrechen können. Ein jeder Ka-
tholik, welcher nur so gelehrt ist, daß er von seinem
Glauben und seiner Kirche Rechenschaft geben kann,
empfindet eine so angenehme als unschuldige Er-
gözung, wenn er liest, wie sehr sich der Herr
Johann Lorenz Mosheim quälet eine erträgliche
Antwort zu finden auf die von ihm so genannte
trogige Frage der Katholiken: Wo war euer
Glaube? Wo war eure Gemeinde vor Lu-
ther? Wir wollen ihn selbst reden hören aus sei-
nem Buche: Versuch einer unpartheyischen
und gründlichen Ketzergeschichte Helmstädt
1746. in der Vorrede zu der Geschichte der
Schlangenbrüder der ersten Kirche, oder der
sogenannten Ophiten. Auf der 28. Seite. Da
saget er: Eine andere Ursach, wodurch viele
so geblendet werden, daß sie die richtige
Straße in der Geschichte der Ketzer der mitte-
lern Zeiten verlassen, ist die Begierde, eine
unverrückte und nie unterbrochene Folge der
wahren Evangelischen Kirche von der Apo-
stel Zeiten an bis auf Luther darzustellen.
Die Römische Kirche, die keinen Schutz für
ihre Lehren und Gebräuche, welche die Pro-
testirenden verwarfen, in der Offenbarung
antref-

riensis vacaret, Osuinus & Egbertus Rex Sæculum VII
Cantii communicatis consiliis ad Eccle- A.C. 664.

U 2

fiæ

antreffen konnte, meynete die Wahrheit, und Göttlichkeit derselben durch ihr Alter zu erweisen. Unsere Kirche, hieße es, unser Glaube, unser Gottesdienst fangen sich zu den Zeiten der Apostel an . . . . daher die trotzige Frage . . . . Wo war eure Gemeinde? Wo war euer Glaube vor Luther? Diese Frage schreckte viele; und man hielt es daher für nöthig, dieselbe gründlich zu beantworten. Erstlich, daß die Römische Kirche keinen Schutz für ihre Lehren und Gebräuche in der Offenbarung antreffen konnte, ist ein falsches und niemals erwiesenes Vorgeben. Vielmehr haben alle Lehren der Römischen Kirche in der Schrift ihren richtigen Grund. Allein von dieser Frage ist hier eigentlich die Rede nicht. Sondern laßet uns die Antwort hören auf die Frage: Wo war euer Glaube und eure Kirche?

Herr Mosheim saget ferner: Mit den ersten sechs hundert Jahren . . . . ward man in einer kurzen Zeit fertig. Man überführte die Römisch Katholischen durch die klärtesten Zeugnisse der vornehmsten Lehrer, daß die alte Kirche in den vornehmsten und wichtigsten Stücken eben das geglaubet hätte, was die Evangelischen lehren. Dieses kann der Herr Mosheim auch nicht darthun; denn die Herren Protestanten sind von der Lehre der alten Kirche abgewichen in den Artickeln von der Rechtfertigung, von der Gnade, von der Frey-
heit

Sæculum VII^{siæ} Anglicanæ emolumentum S. Presby-
 A. C. 664. terum, nomine Vigardum, in Angliana-

vit. S. Ben.

Biscopi. to. 2.

Alt. p. 1002.

heit des menschlichen Willens, von der Gegen-
 wart Christi im Abendmal &c. Und wenn sie auch
 in einigen vornehmsten und wichtigsten Stücken
 eben das geglaubet hätten, was die alte Kirche
 geglaubet hat, so wäre doch dieses nicht genug ge-
 wesen, wenn sie in der That Rechtglaubige fern
 wolten; sondern sie hätten nebst dem die Einig-
 keit der Kirche beybehalten müssen. Denn die
 Ketzer haben auch zu allen Zeiten in einigen vor-
 nehmsten und wichtigsten Stücken dasjenige, was
 die Römische Kirche, geglaubet. Das ist die Ant-
 wort für die erste sechs hundert Jahre. Nun
 kömmt eine Antwort auf unsere nach dem Ge-
 ständniße der Protestanten selbst erschreckliche Fra-
 ge: Wo war eure Kirche? Herr Mosheim sa-
 get: bey den folgenden neun hundert Jah-
 ren . . . . Man wies, daß zu allen Zeiten
 hin und wieder einige aufgeklärte, und in
 der Schrift erfahrene Männer einen Theil
 der Wahrheit eingesehen und frey bekant
 hätten . . . . Man trat also der Sache nä-
 her, und berief sich auf die abgesonderten Ge-
 meinen . . . . Ihr wollet unsere Väter und
 Vorläufer (sagten die Protestanten) sehen; da
 sind sie. Wir lebten, ehe wir noch gebo-
 ren wurden, in den gottseligen Waldensern,
 Albigenfern, Katharern, Aposteln, Witlef-
 ten, Fratricellern und vielen andern . . . .
 Scheltet diese Leute, so lange als ihr wollet
 für

tum, Clericis Ecclesiae Cantuariensis ad-
scriptum, a Romanis, S. Gregorii Disci-
pulis

Saeculum VII
A. C. 664.

U 3

pulis

für falsche Propheten, für Ketzer, für Ab-
trünnige; wir erkennen sie für unsere Brü-
der. . . . Meines Erachtens (saget hier der
herr Mosheim) wäre nichts verlohren wor-
den, wenn man sich gefürchtet hätte, die Ke-
tzer zu Hülfe zu rufen, und in die Brüder-
schaft der Evangelischen aufzunehmen. Das
ist gut! Hier haben wir das Zeugniß des Herrn
Mosheim, daß diese Leute Ketzer gewesen sind,
und daß die Protestanten solche für ihre Glau-
bensbrüder angenommen haben. Ist wissen wir,
wo die Kirche des Doctor Luther vor dem Do-
ctor Luther gewesen sey. Allein, diese Antwort
gefället dem Herrn Mosheim nicht. Er saget:
Man hätte sich, wie mich dünket, leichter,
fürzer und sicherer aus der Schwürigkeit
herauswickeln können. Wäre es nicht ge-
nug gewesen, wenn man kurz geantwortet
hätte: War unsere Kirche vor Luther nicht
da, so war doch unser Glaube da. Ey! Herr
Mosheim! ein Glaube, ohne Kirche! Aber er
redet ferner: Er stand in den Büchern der
Propheten und der Apostel, die kein Pabst
verwerfen kann. Diese Antwort des Herrn
Mosheim ist eben so schwach als die vorige. Denn
wenn keine Kirche da war, so ist kein Protestant
im Stande zu erweisen, daß sein Glaube in den
Büchern der Propheten und Apostel enthalten sey,
weil dieses ohne Zeugniß und Auctorität einer Kir-
che

Sæculum VII pulis, eruditum selegerunt, miseruntque
 A C. 664. Romam Archiepiscopum ordinandum,
 qui deinde Episcopos in omnibus Anglo-
 rum Ecclesiis ordinare posset; nam Rex
 Egber.

che nicht kann dargethan werden. Auf die Schrift
 haben sich alle Ketzer bezogen; weil sie aber nicht
 haben darthun können, daß sie den wahren Ver-
 stand der Schrift begriffen, waren sie Ketzer.
 Ferner saget Herr Mosheim: Hat es der Herr
 erlaubet, daß dieser Glaube mit der Schrift
 eine geraume Zeit ist vergraben worden, und
 keine sichtbare Anhänger gehabt hat, so hat
 er es sonder Streit aus heiligen und ge-
 rechten Ursachen erlaubet. Von uns kann
 es niemand als ein Unsinniger fordern, daß
 wir von Gottes Wegen und Regierung
 Rede und Antwort geben solten. 2c. Wenn
 der Herr erlaubt hätte, daß der Glaube und die
 Schrift neun hundert Jahr lang wären vergrä-
 ben gewesen, und keine sichtbare Anhänger gehabt
 hätten, so bestünde das Versprechen Jesu Christi
 nicht, & Portæ Inferi non prævalerent adversus
 eam. † Denn ein Glaube, welcher neun hundert
 Jahre keine sichtbare Anhänger gehabt hätte, wür-
 de ein neun hundert Jahre lang von der Hölle
 überwundener und vertilgter Glaube seyn wider
 das Versprechen Jesu Christi. Das ist nun die
 Antwort des Herrn Mosheim, welcher unter den
 Herrn Protestanten ein Geist der ersten Größe
 ist, und weil er nichts bessers antworten kann, so
 müssen diejenigen unsinnige Leute seyn, welche die
 Frage an die Herren Protestanten stellen: Wo
 war

† Matth. 16.
 v. 18.

Egbertus vehementi desiderio tenebatur ^{Sæculum VII} habendi Episcopum suæ Gentis, a quo ^{A. C. 664.} lingua patria erudiretur. Vigardus Romanam pervenit, & Vitaliano Papæ Epistolas, & utriusque Regis dona, nempe ^{Bed. L.IV.} magnam vasorum aureorum & argenteorum vim reddidit. ^{c. I.} Sed ecce! post breve temporis spatium exorta feralis pestis ipsum, & ferme omnes itineris socios sustulit. Tum Papa suos ad consilium adhibuit, quem Archiepiscopum in Angliam mitteret, & interim, datis ad Osuinum Responforiis, zelum ejus laudavit, ^{III. c. 29.} exhortans, ut constans esset, & Ecclesiæ Romanæ Traditiones tam ad Quæstionem de Paschate, quam ad alios Ritus pertinentes, observari curaret. Tandem subjungit: *Reliquias tibi Beatorum Apostolorum SS. Petri & Pauli, & Martyrum S. Laurentii, Sanctorum Joannis & Pauli, Sancti Gregorii, & S. Pancratii, selectissimæ quoque Conjugi tuæ Crucem, in qua Clavis aurea de vinculis S. Petri includitur, mittimus.*

U 4 §. XXXVIII.

war euer Glaube? Wo war eure Kirche vor Luther? Ich überlasse aber dem Leser das Urtheil, ob nicht vielmehr die Herren Protestanten uns Katholicken auf diese für sie in der That erschreckliche Frage noch bis auf diesen Tag eine zureichende Antwort schuldig verbleiben?

Sæculum VII
A. C. 665.

§. XXXVIII.

S. Anastasii Apocrisarii Obitus.

*Epist. ad
Theod. Act.
S. Max. p. 68*

Anastasius Apocrisarius, S. Maximi Discipulus, a Magistro suo & altero Anastasio avulsus in plures Arces relegatus, & septem mensibus per totam Lazicum Regionem circumductus est. Pedibus incedere cogebatur, seminudus, & propemodum fame sitique emortuus. Tandem viro illo, qui illi Regioni præfuerat, pulso, ejus Successor Gregorius Virum Sanctum humane habuit, misitque in Monasterium, ubi ei omnia ad vitam necessaria largiter suppeditabat. Anastasium invisit Stephanus, Ecclesiæ Jerosolymitanæ thesauro præfectus, qui Lazicam & Provincias vicinas peragrabat, ubique prædicans, quæ esset Doctrina Catholica, & Monothelitarum Hæresis, & calumnias in Anastasium confictas diluens; sed vir bonus in hoc itinere primo die Jan. Indictione octava, anno 667. naturæ concessit. Ex hoc tertio Exilio Anastasius datis ad Theodosium, Presbyterum Gangrensem, & Jerosolymæ Monachum litteris omnia narrat, quæ sibi hucusque evenissent, rogatque, ut sibi Acta Concilii Romæ sub S. Martino Papa celebrati mitteret; quippe, ut etiam in exilio Romanæ Ecclesiæ prodesset, Doctrinam Catholicam omnibus notam

tam facere satagebat. Cum ista Episto- Sæculum VII
 la misit sua ex parte Theodosio A. C. 665.
 ex S. Hippolyto Episcopo Portuensi pro-
 pe Romam & Martyre, quibus duæ in JE-
 su Christo Voluntates, & duæ Operatio-
 nes asseriebantur.

Hanc vero Epistolam, quis crederet?
 ipse Anastasius industria, quæ prodigio
 similis fuit, exaravit; nam cum manu
 dextra truncatus fuisset, brachio suo fu- Hypomnest.
 niculis jungi iussit duos bacillos, quibus p. 80.
 calamum tenebat, atque hac arte plura
 alia scripsit. Tandem ad Cœlestia mi-
 gravit in Arce Thusuma ad radices mon-
 tis Caucasi, editis in vita non paucis mi-
 raculis, multisque ad veram Fidem con-
 versis. Duos reliquit Discipulos Theo-
 dorum & Euprepium fratres, pistoris
 Cæsarei filios, qui cum Anastasius primo
 in exilium Trapezuntum migrare jube-
 retur, Romam fugituri, prope Abydum
 comprehensi, & Constantis Typo subscri-
 bere recusantes, bonis suis & Dignitati-
 bus privantur, flagris cæduntur, & Cher-
 sonam in exilium mittuntur. Eupre-
 pius natu minor ibidem vigesimo Octo-
 bris Indictione decima quarta id est an-
 no 670. vitam posuit. Theodorus ali-
 quot annis superstes Theodosio Gangren-
 si Presbytero ad se invisenti Reliquias
 S. Martini Papæ in eodem loco vita fun-
 cti scilicet Partem Orarii ejus, & ex ejus

U 5 san-

Sæculum VII sandaliis alterum donavit. Miracula
 A. C. 666. quoque, quibus ejusdem Sepulchrum ce-
 lebrabatur, enarravit.

§. XXXIX.

Concilium Emeritanum.

to. 6. Conc.
 p. 497.

c. 3.

c. 5.

c. 7.

c. 8.

Sup. Lib.
 XXXVIII.
 §. 20.

In Hispania duodecim Episcopi Provin-
 ciæ Lusitanæ, Emeritæ Urbe Metro-
 poli, sexto Nov. Recesuisti Regis anno
 decimo octavo, æra 704. seu anno sex-
 centesimo sexagesimo sexto, in Synodo
 congregati viginti Canones condiderunt.
 In primo Fidem suam profitentur. Dein-
 de præcipitur, ut, Rege in castra profe-
 cto, singulis diebus Sanctum Sacrificium
 pro ipso & toto exercitu offerretur. (*)
 Episcopus, si in propria Persona ad Con-
 cilium ire nequeat, non Diaconum mit-
 tat, sed Archipresbyterum suum, aut
 saltem Presbyterum, qui post Episcopos
 federe, & pro illo, qui eum misit, re-
 spondere possit. Episcopus, si a Conci-
 lio abfuerit, in Cellula includatur ad cer-
 tum tempus, & Pœnitentiam agat. Qui-
 libet Episcopus in Ecclesia sua Cathe-
 drali Archipresbyterum, Archidiaconum,

(*) Ejusmodi exemplis convincuntur Prote-
 stantes; non tantum Jesu Christi Corpus in com-
 memorationem Redemptionis nostræ sumere,
 sed etiam ad impetrandas novas a Deo Grati-
 as in Missa illud offerre, antiquissimam Fidelium
 consuetudinem esse.

num, & Primicerium habeat. Hi tres ^{Sæculum VII}
 nimirum, ut supra adnotavi, omnium ^{A. C. 666.}
 Clericorum Principes erant. Episcopus c. 12.
 Presbyteros & Diaconos, quos ad se sub-
 levandum idoneos existimaverit, e Pa-
 rochiis evocare, eorumque opera in Ec-
 clesia Principali seu Cathedrali uti possit;
 ipsi tamen omnem curam illarum Eccle-
 siarum, e quibus evocati fuerint, non
 dimittant, sed redditus percipiant, con-
 sentiente Episcopo, Presbyteros vices
 suas subituros constituent, eisque pen-
 siones annuas præbeant. Hic videmus, c. 13.
 unde Canonici, Parochi primitivi, origi-
 nem duxerint. Episcopus Bona Eccle- c. 20. 21.
 siæ Clericis bene meritis concedere va-
 leat, ut hoc exemplo etiam alii tra-
 hantur.

Oblationes, quæ sub Missam Ecclesiæ
 fiunt, in tres partes dividantur. Pars
 prima Episcopo, secunda Presbyteris &
 Diaconis, tertia Subdiaconis & Clericis
 inferioribus detur. Episcopi non am- c. 16.
 plius tertiam partem reddituum ex Pa-
 rochiis accipiant, sed ad facta tecta impen-
 datur, & si Parochiæ inopia laborent, E-
 piscopus suis sumptibus ædificia reparat. c. 9.
 Presbyteri pro Baptismo parvulorum ni-
 hil exigant; si vero aliquid ultro obla-
 tum fuerit, accipere liceat. Presbyte- c. 18.
 ri in Parochiis Clericos ex Servis Eccle-
 siarum suarum sibi eligant, eisque pro
 modo

Sæculum VII modo redituum stipendia dent. In qui-
 A. C. 667. busdam casibus plures Ecclesiæ unius
 Presbyteri curæ committuntur, quia sin-
 gulæ Presbytero sustentando non suffi-
 ciunt. Si res ita se habeat, Presbyter
 omnibus Dominicis in singulis Ecclesiis
 Sacrificium offerat, & pro Fundatoribus
 oret.

Ex his dispicimus, uni Presbytero, id
 postulante necessitate, plures Missas una
 die celebrare licuisse. Hæc mihi Cano-
 nes Concilii Emeritani legenti notatu di-
 gna visa sunt.

§. XL.

S. Ildephonsus Toletanus.

Sanctus Ildephonsus Archiepiscopus To-
 letanus, illa ætate maximum Eccle-
 siæ Hispanicæ Decus, extinctus est sub
 initium anni sequentis, Recesuinti Regis
 Mart. Rom. decimo nono, nempe 667. vigesimo ter-
 23. Jan. tio Jan. quo die Ecclesia ejusdem Mem-
 oriam colit. Is adhuc Juvenis de Bonis
 Julian. to. 2. suis Monasterium Virginum fundavit,
 Act. SS. & se ipsum in Monasterio Agaliensi, cu-
 Ben. p. 516. jus Abbas fuit, Deo consecravit. Inde
 invitatus jubente Principe Toletum red-
 ctus, & Eugenio II. anno 658. vita fun-
 cto Episcopus ordinatus, Sedem tenuit
 annis novem & duobus mensibus, & in
 Ecclesia S. Leocadiæ infra pedes Ante-
 cessoris sui sepultus est. Multa S. Ilde-
 phonsus

phonfus reliquit ingenii sui Monumenta, Sæculum VII
A. C. 667.
quæ in quatuor partes dividebantur.

Prima præter alios complectebatur Tractatum de Virginitate Sanctæ Virginis, qui solus nobis superest, & Tractatum de Proprietate Divinarum Personarum. Pars secunda ejus Epistolas continebat, Tertia Missas, Hymnos, & Sermones, in quarta varia opuscula, atque etiam Epitaphia & Epigrammata partim ligata Bibl. PP.
Paris to.8.
p. 264. partim profaica oratione concinnata legebantur. Idem S. Isidori Catalogum v. Lab. Scr.
Eccles. to.1.
p. 505. de Viris illustribus continuavit. Alius Dupin. to.7.
p. 110. quoque Tractatus de Virginitate S. Virginis, & duodecim Sermones in quædam Virginis festa S. Ildephonso a quibusdam tribuuntur, quæ ipsius esse, Eruditi sibi persuadere non possunt.

§. XLI.

Causa Joannis Lappensis.

Eodem anno 667. 19. Dec. Joannes, Epist. 1.
Vital. to.6.
Cont. p. 445. Episcopus Lappensis in Insula Creta, Romæ Vitaliano Papæ in Ecclesia S. Petri Libellum obtulit, quo eum obtestabatur, ut sibi jus suum tribueret, & Sententiam contra se & alios Cretæ Episcopos a Paulo Archiepiscopo & Metropolita suo latam rescinderet. Post aliquot dies, cum Papa Concilium ad examinandam hanc Causam convocasset, lecta sunt Acta Concilii Cretensis a Paulo trans-

Sæculum VII transmissa, atque Libello supplici con-
A. C. 667. sentanea inventa; Patribus vero Conci-
 lii visum, sententiam contra Joannem
 non secundum timorem Dei & Canones
 fuisse latam, & inprimis indignabantur,
 quod in carcere fuisset custoditus, unde
 in Curiam Archiepiscopi deductus, ea,
 quæ Archiepiscopus cupiebat, dicere
 fuisset compulsus, & postea denuo mis-
 sus in carcerem. Præterea contra Ca-
 nones & Leges ab eo petierant, ut va-
 des daret. Tandem Joannes Litteras(*)
 ad Papam poposcerat, quas Paulus Ar-
 chiepiscopus tanquam contra fas petitas
 dare renuerat.

Itaque Concilium Romanum Judi-
 cium & Sententiam Concilii Cretenfis
 contra Joannem Lappensem latam irrita-
 vit, eum innocentem pronunciavit, præ-
 cepitque, ut damnum omne, quod ipse
 & Ecclesia ipsius tulissent, repararetur.
 Hoc modo absolutum Papa Missæ suæ
 cum ceteris Episcopis adesse voluit. Tum
 litteris ad Paulum Archiepiscopum datis
 Judicii Romani Sententiam significat,
 jubetque, ut exequatur. *Mox ubi hæc
 mandata perlegeris, inquit Papa, ea sta-
 tim illi, qui defert, reddes, quo Joanni
 Episcopo & Ecclesiæ ejus securitas præ-
 stetur.* Joanni Episcopo per Sicilia lit-
 tora,

(*) Hodie Apostoli dicuntur.

tora, ubi Cæsar morabatur, in patriam redituro Papa duas tradidit Epistolas commendatitias, unam ad Vaanum Cubicularium & Chartularium Imperatoris, alteram ad Georgium Episcopum Syracusanum. Prima 27. Jan. 668. Indictione undecima data est.

Sæculum VII
A. C. 668.

ep. 2. 4.

§. XLII.

Constantis Fata. Constantinus Pogonatus Imperator.

Constans Imperator jam toto quadriennio Syracusis versatus subjectos sibi populos, innumeris exactionibus tam agrorum possessores secundum tabulas, quas habebat, quam ceteros habitatores imposito censu viritim præstando vexabat. Nec illi exempti, qui rem maritimam curabant. A maritis uxores, a parentibus liberi abstraherantur, nemo ab injusta vi satis securus degebat. Vasa Sacra & Ecclesiarum thesauri diripiebantur. Tandem decimo quinto Julii, hujus anni 668. Indictione undecima cum Imperator Syracusis Balneum, quod *Daphne* vocabant, esset ingressus, Andreas Troili filius Principem quasi obsequii causa secutus, corpus sapone odorato purgantis capiti situlam ter quaterque impingit, effugitque. Tum postquam foris excubantibus mora nimis longa visa est,

Anast. in
Vital.

Theoph. an.
27. p. 292.

Sæculum VII est, intrant, & Imperatorem in balneo
 A.C. 668. exanimem vident. Hic Constantis Im-
 peratoris, anno Regni sui vigesimo se-
 ptimo, exitus fuit. Ipsi corpore terra
 mandato, Syracusis quidam Armenus spe-
 ctabili corporis habitu, cui nomen Me-
 zizi, seu Mezzeti, Imperator proclama-
 tur; sed Constantinus Constantis filius
 primogenitus, accepto de morte paren-
 tis sui nuncio, Constantinopoli cum
 Classe in Siciliam adveniens, Mezetum
 captum, ceterosque parentis sui percus-
 sores capite plectit. Tum rebus in Oc-
 cidente compositis Constantinopolim
 reversus cum duobus Fratribus Tiberio
 & Heraclio imperavit. Hic Constanti-
 nus Pogonatus appellatus est, quod im-
 berbibus Constantinopoli profectus cum
 barba rediisset. Ceterum regnavit an-
 nis septendecim.

Sup. n. 16.
Theoph. an.
10. p. 289.
Niceph. Chr.
Conc. 6. Act.
14. p. 964.
Theoph. an.
1. p. 193. &c.
& an. 5. p.
294.

Interim Constantinopoli novus Pa-
 triarcha Sedem tenebat; nam Petrus,
 postquam sedisset annis duodecim & se-
 ptem mensibus, anno 660. fatis functus
 Successorem habuit Thomam Diaconum
 & Chartophilacem seu Tabularii Ecclesie
 Constantinopolitane Custodem, qui an-
 nis duobus & mensibus septem Episco-
 patum obtinuit. Scripsit, ut mos erat,
 Epistolam Synodicam ad Vitalianum Pa-
 pam; sed eam ob continuos sub ejus Pon-
 tificatu Saracenorum incurfus mittere
 non

non potuit. Hi primo Constantini re-
gnantis anno irruptione in Africam facta Sæculum VII
A. C. 668,
octoginta millia hominum in captivita-
tem abstraxerunt, & anno sequente Cy-
zicum occuparunt, unde ipsam Civita-
tem Constantinopolitanam laceffebant.

Illa tempestate quispiam, Callinicus
nomine, ignem Græcum, qui sub unda
ardebat, ad consumendas Saracenorum
naves invenit.

§. XI. III.

S. Theodorus Cantuariensis.

Vitalianus Papa virum quærens di-
gnum, qui Archipræsulatu in Anglia
emineret, ex Monasterio Niridano pro-
pe Neapolim Adrianum Abbatem in Afri-
ca natum, virum in sacris litteris doctis-
simum in Disciplina Monastica & Eccle-
siastica exercitum, & præterea linguæ
græcæ & latinæ gnarum accersivit. A-
drianus respondit, se quidem tanto ho-
nore esse indignum, sed notum sibi esse
virum, quem Doctrina & ætas ad susci-
piendum Episcopatum se magis idoneum
faceret. Fuit is Monachus, nomine An-
dreas, quem omnes, qui eum noverant,
dignum quidem censuerunt; at infirmi-
tates corporis obstabant, quo minus tan-
tum onus subire posset. Ergo iterum A-
drianum urgent, ut Munus acceptaret.

Bed. IV. hist. 6. 1.
Sup. n. 7.

Hist. Eccles. Tom. IX.

X

Ille

Sæculum VIII Ille moram petiit, sperans, interim virum
A.C. 668. alium inveniri posse.

Tunc Romæ versabatur Monachus nomine Theodorus, natus Tarfi in Cilicia Litteris Divinis humanisque Græce & Latine instructissimus, optimis moribus, & ætate venerabilis, nam annum vitæ sexagesimum sextum numerabat. Hunc Adrianus sibi notissimum Papæ obtulit, & persuasit, ut Episcopus ordinaretur; addidit vero conditionem Pontifex, ut Adrianus in Angliam proficiscentem comitaretur, & dux esset itineris, qui bis antea in Galliam navigasset. Id quoque Papa præcepit, ut unacum Theodoro erudiendis Anglis infudaret, & curam gereret, ne quidquam Fidei contrarium in illam Ecclesiam introduceret, cujus culpæ reos Græci non nunquam se faciebant.

Theodorus Subdiaconus ordinatus quatuor menses deinde expectavit, donec crescerent capilli sui, & in formam coronæ tonsurari posset; nam Monachi Græci toto capite raso incedebant, jactabantque, se hac in re S. Jacobum & S. Paulum Apostolos imitari. Tandem Vitalianus Papa Theodorum Die Dominico, vigesimo sexto Martii anno 668. Episcopum ordinavit.

S. Benedictus Biscopius tunc Romæ versabatur, quo jam tertio venerat; nam post

post primum iter cum S. Wilfrido, suscepit & alterum cum Alfrido Regis Osuini Filio, ex quo redux in Insulam Lerinensem trajecit, ibique Tonsura initiatus, Disciplinam Monasticam amplexus est. Postquam ibi annis duobus fuisset commoratus, tertio Romam profecto Vitalianus Papa, cui S. Benedicti merita perspecta erant, recens ordinatum Episcopum Theodorum commendavit, iussitque, ut peregrinationis, quam susceperat, proposito majoris utilitatis causa dimisso, in patriam rediret, illo Theodorum comitaretur, cui Dux esset, & Interpretes. Obediit Biscopius Pontificis præcepto, & in Angliam navigaturus cum Episcopo Theodoro, & Adriano Abbate 27. Maj. anno 668. Roma excessit.

Cum itinere maritimo Massiliam appulissent, & inde terrestri Arelatem pervenissent, Papæ Epistolis Joanni Archiepiscopo redditis, apud eum commorari rogati sunt, donec iter suum proseguendi licentiam ab Ebroino, Majore Domus, obtinuissent. Hac accepta Theodorus Parisios venit ad Agilbertum Episcopum, qui diu in Anglia versatus eum consilio juvare poterat. Humanissime ab eo exceptus diu in ejus Domo mansit. Adrianus primo ad Emmaum seu Emmonem Archiepiscopum Senonensem, deinde Meldas ad S. Faronem divertit, & diu ibi

X 2 fuit,

Sæculum VII
A C. 668.

vit. per. Be.
c. 2. Act. p.

Sup. n. 35.

Sæculum VII fuit, quia hyems proxima proficisci ve-
 A. C. 669. tabat. Idem hic est Emmon qui ante a-
 liquot annos Monachis S. Petri † Privi-
 legium concesserat, celebrato triginta E-
 piscoporum Concilio, cui suæ Provinciæ
 Episcopi, ut S. Audoenus, S. Faro, S. E-
 ligius & S. Amandus interfuere. Egber-
 tus Rex Cantiorum, comperto, Episco-
 pum, quem sibi mitti a Papa postulaverat,
 esse in Francia, illico Optimatum ali-
 quem misit, venientem excepturum, qui
 obtenta ab Ebroino licentia Episcopum
 ad portum *Quentavic*, qui hodie S. Jodo-
 ci in littore nominatur, deduxit. Theo-
 dorus cum in morbum incidisset aliquan-
 to tempore ibi acquievit; mox ubi con-
 valescere cœpit, in Angliam cum Bene-
 dicto Biscopio delatus, anno post Ordi-
 nationem suam secundo, Die Dominica,
 vigesima septima Maji, anno 669. Sedis
 suæ Cantuariensis possessionem adiit, at-
 que hanc Ecclesiam annis viginti & uno,
 tribus mensibus, & diebus viginti sex
 rexit; Benedicto autem statim Regimen
 Monasterii S. Petri commisit.

Adriano aliquamdiu in Francia de-
 tento ab Ebroino, qui eum Imperatoris
 mandata in Francorum Regni perniciem
 causa ad Reges Angliæ deferre suspicaba-
 tur, ubi satis exploratum fuit, nullas i-
 psum habere ab Imperatore litteras, per-
 missum est Theodorum sequi in Angliam,
 a quo,

† Le vif de-
 Sens.

to. 6. Conc.
 p. 534.

c. 1.
 vit. Ben.
 Biscop.

a quo, postquam advenit, Monasterio S. Petri, quod duobus annis Benedictus moderatus fuerat, præesse jubetur; quippe, cum Roma discederent, Papa Theodoro præceperat, ut Adriano locum in sua Diœcesi assignaret, ubi cum suis commode habitare posset.

Sæculum VII
A. C. 669.

§. XLIV.

S. Leodegarii initia.

Eodem anno 669. in Francia Rege Clotario III. juvene, postquam regnasset annis ferme quatuordecim, vita functo, Theodoricus III. Frater ejus in Regno Neustria & Burgundiæ successit; at brevi post tempore Franci, Seditio in Ebroinum, qui sub Theodorici nomine regnabat, commota, Childericum II. Austrasiæ imperantem solum Franciæ Regem sub Wulfoadi, Majoris Domus ejus cura proclamant.

Fredeg. cont. in n. 93. 94.

Legerius, seu Leodegarius Episcopus Augustodunensis, quo tunc temporis inter Optimates Franciæ nullus potentior, ex primis illius Gentis stirpibus natus, puerulus mittitur ad Aulam Regis Clotarii II. qui eum post breve tempus ad Didonem Episcopum Pictaviensem, Propinquum ipsius litteris imbuendum misit. Episcopus Leodegario quemdam Presbyterum, Magistrum peritissimum, dedit, & elapsis aliquot annis juvene-

vit. auct. Urs. to. 2. Aft. Ben. p. 669.

Sæculum VII in Domo sua versari voluit, ut exemplo
A. C. 669. suo & hortatu ejusdem morum integri-
 tatem custodiret; quippe, si ipse natura
 concederet, ei Episcopatum destinabat.
 Annos natum viginti Diaconum ordina-
 vit, & post non longum temporis spa-
 tium Archidiaconi Officium tribuit, to-
 tius Diœcesis Regimen ipsi committens.
 Erat Leodegario justa statura, forma
 eximia, virilis prudentia & eloquentia
 victrix, quibus donis omnium hominum
 animos sibi conciliabat. Cum, S. Ma-
 xentio mortuo, Episcopus ejus Propin-
 quus illius Abbatix Regimen ei contu-
 lisset, per annos sex sapientissime præ-
 fuit, & Monasterium multis Bonis locu-
 pletavit.

S. Viri fama in Regiam Clotarii III.
 & S. Batildis matris ejus pervaserat;
 hinc eum sibi mitti ab Episcopo Picta-
 viensi Propinquo ipsius petierunt. Ille
 in Aula haud diu versatus Regis, Reginae,
 Episcoporum, Optimatumque animos
 sibi rapuit; omnes Episcopatu dignum
 judicabant. Exinde Ferreolo Episcopo
 Augustodunensi defuncto, qui hanc Se-
 dem ambiebant, eo furore accensi sunt,
 ut in cædes prorumperent. Unus occi-
 sus, alter tanquam parricidii Auctor re-
 legatus est, atque Ecclesia Augustodu-
 nensis annis ferme duobus vacavit. Tan-
 dem ut scandalorum finis esset, S. Batil-
 dis

vit. Anon.
ibid. p. 681.

S. Leodega-
 rius Episco-
 pus Augusto-
 dunensis.

dis Regina circa annum 659. Leodega- Sæculum VII
 rium ad illam Sedem Episcopum ordina- A. C. 669.
 ri curavit. Ipse sua præsentia turbas
 composuit, animosque tum hortatu tum
 minis adhibitis sedavit. Ceterum nihil
 antiquius habuit quam pauperes alere,
 & Ecclesias exornare, quibus vasa pretiosa
 donavit, aureis lacunaribus decoravit,
 Baptisteria in formam augustiorem extru-
 xit, & Corpus S. Symphoriani transferri
 iussit. Imo Civitatis muros quoque re-
 stauravit. Præterea Clericos suos solli-
 cite erudiebat, & populo suo Verbum
 Dei assidue prædicabat.

S. Leodegarius decennium in Episco- *vit. Urf.*
 patu exegerat, cum Rex Clotarius III. *p. 700.*
 naturæ concessit. Hoc nuncio percepto

frenue ad Regiam profectus est, de ele-
 ctione novi Regis cum ceteris Proceri-
 bus deliberaturus. Pars Optimatum
 Childericum Regem expetebat, qui ha-
 bita ætatis ratione Regnum suum Austra-
 siæ bene moderari dicebatur. Econtra
 Ebroinus Regi Theodorico favebat, qui
 etiam aliquamdiu regnavit, cum autem
 Ebroinum avaritia & crudelitas omnibus
 invisum redderet, Franci insolentem ex-
 osi Dominum, nam ipse sub umbra Re-
 gis Theodorici regnabat, omnes se se
 Childerici imperio subjecerunt. Tunc
 vero Ebroinus desertum se sentiens ad
 Ecclesiam confugit, & Regem flagitavit,

Sæculum VII ut sibi vitam servaret, liceretque in Mo-
A. C. 669. nasterium se recipere. Non nullis Epis-
 copis & præcipue Leodegario, quamvis
 eum Ebroinus impiis consiliis semper ad-
 versum odisset, veniam rogantibus, Rex
 supplici pepercit, & ille abscissis capillis
 in Abbatia Luxoviensi Cucullum induit.
Urs. n. 4. Rex Theodoricus quoque attonsus, &
vit. Coint. in Abbatiam S. Dionysii inclusus. S. Leo-
an. 670. n. 2. degarii sub auspiciis Regni Childerici II.
 maxima Auctoritas fuit, & Titulo Majoris
 Domus ejus decoratus legitur.

to. 6. Conc.
p. 535.

Referuntur quidam Canones Synodi
 Diocesanae Augustoduni a S. Leodega-
 rio celebratae, quorum primus præcipit,
 ut omnes Presbyteri & Clerici Symbo-
 lum, quod S. Athanasio tribuitur, memo-
 riæ mandent. Reliqui Canones ad Mo-
 nachos pertinent, iisque inter alia pro-
 hibetur, ne quid proprium possideant,
 ne ad Civitates discurrant, nisi in Causis
 Monasterii, & tunc habeant litteras Ab-
 batis sui ad Archidiaconum directas.

Iisdem præcipitur, ut Canones & Re-
 gulam S. Benedicti (*) observent, com-
 munis sit omnium labor, hospites exci-
 piant, sub pœna verberationis vel excom-
 municationis ad triennium.

§. XLV.

(*) Ex his dispicimus, illa ætate Regulam
 S. Patri Nostri in Galliis, &, ut supra memora-
 tum, in Anglia, speciatim fuisse receptam.

§. XLV.

*Viri Sancti in Francia.*Sæculum VII
A. C. 669.

Sanctus Audomarus Episcopus Teru-
nensis, postquam hanc Ecclesiam re-
xisset annis triginta, obiit sub idem tem-
pus, nempe, ut creditur, anno 668. nono
Sept. quo die Ecclesia ejus memoriam co-
lit. Duobus ante obitum annis Trans-
lationi Reliquiarum S. Vaasti interfuerat.
S. Vaastus Oratorio ad Honorem S. Pe-
tri prope Atrebatum ædificato, ibi post
mortem suam sepeliri cupiebat; at de-
functi cultoribus visum, ejus corpus in
Ecclesia Cathedrali S. Virgini dedica-
ta tanquam loco digniore esse depo-
nendum. Postquam ibi centum viginti
octo annis quievisset, S. Authbertus septi-
mus Atrebatensium Episcopus credidit,
Divinitus sibi imperari, ut S. Vaasti vo-
luntatem adimpleret, & pro Oratorio
S. Petri magnam Ecclesiam, dignam tan-
to thesauro Sedem, ædificaret. Igitur
Monasterium extruere cœpit, postea a
S. Vindiciano ejus Successore, S. Eligii Di-
scipulo, perfectum. Hæc est celebris Ab-
batia S. Vaasti Atrebatensis, ejusque pri-
mus Abbas fuit Hatta, ex Monasterio
Blandimontensi prope Gandavum, cujus
Regimen simul retinuit.

*Coint. an.**668. n. 7.**Mart. Rom.**9. Sept.**ap. Coint. an.**666. n. 1.2.**Acta Ben.**to. 2. p. 985.**Coint. an. 668**n. 9.**Mart. Rom.**Ad 13. Dec.*

S. Authberti quoque obitus ad annum
668. refertur, atque ejus Memoria 13.
Dec. in Ecclesia honoratur.

X 5

Ad

13. Dec.

Sæculum VII Ad eundem etiam annum refertur
 A. C. 669. passio S. Theodardi Episcopi Trajecten-
 sis, Discipuli & Successoris S. Remacii.
 vit. ep. Sur. Hunc ad Regem Childericum, qui tunc in
 10 Sept. Aufrasia morabatur, iter facientem, &
 Coint. an. restitutionem Bonorum Ecclesiæ suæ, a
 668. n. 11. quibusdam privatis hominibus occupa-
 torum, postulaturum, iidem Usurpatores
 in Silva Benaltina prope Nemeream, ho-
 die Spiram, jugulant, & corpus in frustra
 concidunt. Illa deinde S. Lambertus,
 ejus Successor, collecta Tungros revexit.
 Mart. Rom. Ecclesia S. Theodardum decimo Sept.
 10. Sept. inter Martyres colit.

Tom. 3. Act.
 Ben. p. 69.

S. Lambertus seu Landebertus Tra-
 jecti nobilibus & opulentis parentibus
 natus, atque ex familia jam diu Christia-
 na, jussu Patris in Sacris litteris eruditus,
 ab eodem S. Theodardo singulari cura
 educandus traditus est. S. Episcopus
 pium juvenem tanti faciebat, ut eum sibi
 Successorem eligi præcepisset, si id per
 Canones licuisset; verum ipso defuncto
 Lambertus, populo se expetente, Rege
 Childerico, illique, qui in ejus Aula Re-
 gni habenas moderabantur, consentien-
 tibus, electus Episcopus, magna Auctori-
 tate Sedem tenuit.

Act. Bon.

Sac. 3. par. 2.
 p. 468.

In eodem Aufrasiæ Regno, legimus
 plures SS. Episcopos amore vitæ Mona-
 sticæ Pontificatum abdicasse. S. Gum-
 bertus seu Gundelbertus, Archiepisco-
 pus

pus Senonensis in deferta Vogesi Montis Sæculum VII
 secedens cujusdam vallis regionem a Re- A. C. 669.
 ge Childerico obtinuit, ubi Monasterium
 condidit sub Regula S. Benedicti, illud-
 que patriæ suæ nomine Senones (*) vo-
 luit appellari. Cum suo Monasterio a-
 liquanto tempore præfuisset, anno circi-
 ter 675. in pace quieuit.

S. Deodatus quoque Episcopus Niver-
 nensis, postquam populum suum mo- p. 472.
 nuisset, ut alium sibi Pastorem eligeret,
 Ecclesiam suam reliquit, & quibusdam
 Discipulis comitantibus in Alsatiam ad
 montem Vogesum se recepit. Ibi Sede
 sæpius mutata tandem in Valle Galilæa,
 sibi a Rege Childerico donata, fundavit
 Monasterium Gallico nomine, de Jointu-
 res, dictum, quod ibi confluentes duo a-
 mnes undas miscerent. In illo Monaste-
 rio anno, ut creditur, 679. vita functus,
 Abbatem Successorem reliquit S. Hidul- p. 477,
 phum genere Bavarum, qui Treviris vi-
 tam Monasticam amplexus, circa annum
 666. mortuo Numeriano, illius Eccle-
 siæ Episcopus electus est. Postquam
 deinde hanc Ecclesiam annis decem re-
 xisset, in Regionem Vogesinam se re-
 cipiens fundavit Minus-Monasterium † † Mojen
 quod Moustier.

(*) Istud S. Ordinis nostri Cænobium, quod
 hodieque floret, Reverendissimus Abbas Calme-
 tus editis eruditissimis libris illustrius reddidit.

Sæculum VII quod non reliquit, ut Monasterium
 A. C. 669. de Jointures regeret, sed satius es-
 se existimavit, si huic Priorem præfice-
 ret. Vir senex labore manuum suarum
 alebatur, atque Monachos ferme trecen-
 tos regebat, usque ad annum 707. su-
 perstes.

Act. to. 2.
p. 1065.

Sup. Lib.
XXIX.

c. 39.
Act. to. 1.
p. 570.

S. Claudius Archiepiscopus Vefun-
 tinus, cum illi Ecclesiæ septem annis
 præfuisset, anno circiter 681. ad Mona-
 sterium Condatense, quod tunc tempo-
 ris S. Oyeni, id est, S. Eugendi, tertii il-
 lius loci Abbatis anno circiter 510. de-
 functi, dicebatur, se se recepit, ejusdem-
 que Monasterii Abbas electus anno 686.
 Regem Clodoveum III. adiit, rogans, ut
 ademptos Monasterio redditus restitui ju-
 beret. Itaque cum in eum finem Pari-
 sios venisset, necessarias a Rege Epistolas
 accepit. S. Claudius anno IV. Childe-
 berti II. id est anno 698. migravit e cor-
 pore. Abbatia Condatensis hodie non
 alio nomine quam S. Claudii nota est,
 ibique Corpus ejus integrum piorum pe-
 regrinantium frequentia celebratur. Ec-
 clesia vero Memoriam S. Claudii sexto
 Junii, S. Hidulphi undecimo Julii, S. Deo-
 dati, qui in illa Regione *S. Die* vocatur,
 decimo nono Junii, & S. Gumberti vige-
 simo primo Febr. colit.

Mart. Rom.
6. Jun.

§. XLVI.

Ecclesia Anglicana.

Sæculum VII

A. C. 669.

Theodorus Cantuariensis Archiepiscopi officia auspiciatus omnes Anglorum Provincias Adriano Abbate comitante obivit, & ubique propensos in se animos atque morigeros Fideles habuit. Itaque ubique rectam vivendi rationem *Bed. IV. hist.* docebat, & morem celebrandi Pascha *c. 2* cum Ecclesia Catholica stabiliebat; quippe Theodorus omnium primus Archiepiscopus fuit, cui tota Ecclesia Anglicana se submitit, idemque celeberrimæ illius scholæ, ex qua tot viri egregii prodierunt, Auctor extitit, cum enim tam Theodorus quam Adrianus non solum in Scientia Ecclesiastica, sed etiam in litteris humanis essent versatissimi, ingentem Discipulorum numerum quotidie informabant, S. Scripturam explanabant, Astronomiam, Arithmeticam Ecclesiasticam, id est, Calendarium ad invenendum diem Paschalem, & versus Latinos concinnare docebant. Multi tam linguam Latinam quam Græcam didicerunt, easque tam expedite ac patriam loquebantur. Felicissima tunc Angli vivebant tempora, cum Reges haberent tanta fortitudine, ut omnes Nationes barbaræ contremiscerent, & tanta Pietate, ut nihil in votis esset, quam vita cœlestis,
cujus

Sæculum VII cuius spem, Christianam fidem suscipiendo conceperant. Qui in sacris litteris erudiri cupiebant, facile inveniebant idoneos Magistros, & Cantus Ecclesiasticus hæctenus in Regno Cantiorum solum cognitus in omnibus Anglorum Ecclesiis doceri cœpit.

Theodorus Ecclesias visitans, tollebat abusus, & in illis locis, ubi necessarium erat, Episcopos ordinabat, cumque Sedem Rosensem jam diu vacare sciret, ibi virum nomine Pottam Episcopum constituit, quem S. Wilfridus Presbyterum ordinaverat. Is quidem erat Vir simplex, at Disciplinam Ecclesiasticam & Cantum Romanum apprime edoctus, quem a Discipulis S. Gregorii didicerat.

Theodorus in loco ipso præsens Wilfridum Sedi suæ Eboracensi restituit, Ordinationem Ceaddæ Adversarii ejus irritam pronuncians; nam illa dupliciter peccabat in Canones, primo, quod Wilfridi injuria in hanc Sedem fuisset intrusus, & secundo, quod eum Angli Schismatici ordinassent. Ceadda ad Archiepiscopum dixit: *Si legitime non sum Episcopus, lubens ab dico Sacerdotium, quod me dignum esse nunquam credidi, & non nisi obedientia compulsus accepi.* His ad Monasterium suum Lestingense rediit; sed Theodorus & Wilfridus, viri Humilitate commoti, ei Episcopatum Mercio-

*V.S. Wilf.
per Eddi.
n. 15.
Sup. n. 7.*

Merciorum morte Jarumani, quem anno ^{Sæculum VII} 669. ^{A. C. 669.} oppetiisse credunt, vacantem dederunt, & S. Wilfridus eidem concessit agrum, illorum lingua *Licesfeld*, id est, ^{Suppl. Sæc.} campum corporum, quod ibi ingens ^{4. par. 2. p.} tyrum multitudo, persequente Diocle- ^{559.} tiano, passa fuisset. Est hic locus in Co- ^{Ceadda E-} mitatu Stafordienſi ſitus, quem antea ^{piſcopus.} Rex Wulferus S. Wilfrido donaverat, ut in eo vel ſibi vel alteri Cathedram Epiſcopalem erigeret. Porro S. Wilfridus eandem S. Ceaddæ dedit, quem ipſe & S. Theodorus juxta Canones per omnes Gradus Eccleſiaſticos Epiſcopum ordinarunt. (*)

S. Wilfridus, Sedi ſuæ Eboraceniſi reſtitutus, Eccleſiam olim a S. Paulo ædificatam, tunc pene collapsam, reparavit. Eam tegulis plumbeis munivit, parietes dealbari, fenestras inſertis ſpeculariis claudi juſſit, quæ res in illa Regione tam nova erat, ac contra pluvias & aves neceſſaria. Eccleſiam quoque Monasterii ſui Riponenſis ædificavit, eamque ſolemni pompa duobus Regibus Fratribus

(*) Ecce! caſum pertinentem ad dilucidandam illam Quæſtionem, an Hæretici vel Schiſmatici valide ordinent; nam Ceadda ſupra a Schiſmaticis ordinatus dicitur. Si autem hic erratum, id contrariæ Sententiæ nocere non poteſt.

Sæculum VII tribus Egfrido & Elvino præsentibus de-
A. C. 669. dicavit, in qua Cæremonia stans ante
 Altare & ad populum conversus Fundos
 a Regibus huic Monasterio donatos pu-
 blice enumeravit. Præsertim vero do-
 num, quod Vir Sanctus huic Ecclesiæ ac-
 tulit omnes vehementer admirati sunt,
 scilicet, Librum Evangeliorum litteris
 aureis in pergameno purpureo scriptum,
 laminis aureis tectum, & gemmis distin-
 ctum.

Bed. IV.
hist. c. 3.

Interim S. Ceadda a Rege Wulfero
 perbenigne exceptus, simul Ecclesias
 Merciorum, & Lindisfarnenses, vitam a-
 gens sanctissimam, regebat. Pedibus
 visitare Diœceses solitum S. Theodorus
 compulit, ut equo uteretur, quando lon-
 ga esset via, atque ut repugnantem vin-
 ceret, eum equum conscendentem suis
 manibus juit. Ceterum Ceadda, haud
 procul ab Ecclesia constructis Cellis, ibi
 quotiescunque a Functionibus Episcopa-
 libus cessare licebat, cum septem octove
 Monachis Orationi & lectioni se totum
 dabat. Timore Dei S. Viri animus us-
 que adeo implebatur, ut si, ipso lectioni
 vacante, venti confurgerent, ad oratio-
 nem confugeret, si increbescerent, li-
 brum clauderet, & se pronum in terram
 demitteret, si furere non cessaret tem-
 pestas, fulgura micarent, & mugirent
 tonitrua, in Ecclesiam se conferret, Psal-
 mos

mos recitaret, aliasve preces, dum tur-
 bo p̄tateriiffet. Causam trepidationis A. C. 670.
 exquirentibus respondebat: *His aëris*
motibus monemur a Domino, ut terribilis
ejus Judicii meminimus, & quasi dex-
tram extendit, antequam feriat. S. E-
 piscopus eam Ecclesiam non ultra annos
 duos rexit, obiitque anno 672. secundo
 die Martii, quo Ecclesia ejus memoriam
 colit. Sepulchrum ejus miraculis cele-
 bratum. Winfridum, diu sub S. Ceada
 Diaconi Officio functum, Theodorus
 ad regendas Ecclesias Merciorum & Lin-
 disfarnensem ordinavit.

Osuinus Rex Nordhumbriæ fato fun-
 ctus erat ante annos duos, scilicet, anno
 670. 15. Febr. annos natus quinquaginta
 octo. Disciplinæ Romanorum amanti-
 simus animo constituerat, si a morbo, ex
 quo obiit, convaluisset, Romam profi-
 cisci, sacra loca visere, & ibi diem clau-
 dere, atque Wilfridum Episcopum Ebo-
 racensem rogaverat, ut se in hoc itinere
 deduceret, sicut antea Benedictus Bisco-
 pius filium suum Alfridum comitatus
 fuerat. Osuinus Ecfridum, alterum fi-
 lium, Successorem habuit. Triennio e-
 lapso Ecbertus quoque Rex Cantiorum
 decedens, Lotarium Fratrem Successo-
 rem reliquit.

Sæculum VII
A. C. 673.

§. XLVII.

Concilium Herefordiense.

to.6. Conc. p. 537. Anno primo Lotarii, & tertio Ecfredi, Jesu Christi 673. 24. Sept. Theodorus Herefordiæ Concilium universale totius Angliæ celebravit, cui tamen non plures, quam quatuor præter ipsum Episcopi interfuere, scilicet Bisius Episcopus Anglorum Orientalium, Potta Rosenfis, Leutherius Saxonum Occidentalium, Winfridus Mercia. Wilfridus vero Episcopus Eboracensis, seu Northumbriæ Legatos misit. Theodorus congregatos Episcopos ad concordiam & charitatem exhortatus, ex singulis deinde quæsit, an antiquos Canones servandos existimarent, & illis respondentibus, omnes hac in re lubentissime consentire, protinus producto Canonum Libro, decem eis ostendit Articulos, a se excerptos, & observatu maxime necessarios. Hæc vero in iis statuebantur:

- c. 1. Omnes eadem die Pascha celebramus, nempe post decimam quartam Lunæ mensis primi. Nullus Episcopus in alterius Diœcesi quidquam molietur.
- c. 2. Ordinem temporis, quò unus quisque consecratus fuerit, observent.
- c. 8. Si numerus Fidelium augeatur, plures ordinentur Episcopi.
- c. 9. Singulis annis prima die Aug. in loco, qui *Cloveshoe* dicitur, Concilium agatur.
- c. 7.

agatur. Clerici non vagentur, & nullibi, nisi habeant Litteras Commendatitias Episcopi sui, recipiantur. Episcopi & Clerici advenæ, si ipsis hospitium præbeatur, contenti sint, & sine licentia Episcopi Diocesani Officiis Episcopalibus fungi non præsumant. Episcopi Monachos non perturbent, nec Bona eorum, adhibita vi, auferant. Monachi sine accepta sui Abbatis facultate ab uno Monasterio ad aliud non transeant. Non nisi legitima Matrimonia contrahantur. Non liceat dimittere uxorem suam nisi Adulterii causa, & illo casu existente, qui vere Christianus est, non ducat aliam.

Acta hujus Concilii Theodorus terse & succincte conscripsit.

§. XLVIII.

Vitaliani Obitus. Adeodatus Papa.

Vitalianus Papa sub initium ejusdem anni 673., postquam sedisset annis quatuordecim, & sex circiter mensibus, e vita migravit. Disciplinae Ecclesiasticæ Custos acerrimus quatuor Ordinationibus Presbyteros viginti duos, Diaconum unum, & ad diversas Ecclesias Episcopos nonaginta septem creavit. Sepultus est ad S. Petrum vigesimo septimo Januarii, vacavitque Sacra Sedes duobus mensibus & diebus tredecim. His elapsis electus Adeodatus, quem ali-

Y 2 qui,

Sæculum VII
A. C. 673

c. 5.

c. 6.

c. 3.

c. 4.

c. 10.

Anast.

Esfridi,
heodo-
ale to-
en non
sum E-
Episco-
ta Ro-
denta-
Ifridus
Nord-
as con-
lam &
dein-
ervan-
ntibus,
nsenti-
Libro,
excer-
larios.
lebra-
m Lu-
pus in
r. Or-
e con-
merus
tur E-
Aug.
ilium
gatur.

Sæculum VII qui, contracto nomine, Deodatum ap-
A.C. 673. pellant. Romæ natus, Joviniani filius,
 annis quatuor, duobus mensibus, & die-
 bus quinque sedit. In Monasterio S. E-
 rasmi in monte Cœlio educatus, ædificia
 deinde auxit, & Congregationem, at-
 que Abbatem constituit. Adeodato S.
 Petri Sedem tenente Sarazeni in Siciliam

Sup. n. 33. appulsi, captis direptisque Syracusis, om-
 ne æs, quod Constans Imperator Ro-
 ma abstulerat, Alexandriam devexerunt.

*Theopha.
 Chr. S. Ni-
 ceph.*

Constantinopoli Thomas Patriarcha an-
 no 671. postquam annis duobus & se-
 ptem mensibus Pontificatum gessisset, vi-
 ta functus, Successorem habuit Joannem
 Presbyterum & ejusdem Ecclesiæ
 Ærario præfectum, qui huic Ecclesiæ an-
 nis quinque & novem mensibus præfuit.
 Anno 673. Grimoaldo defuncto Perthar-
 ritus Rex Longobardorum electus est.
Paul. Diac. Vir erat Catholicus, cujus Pietas & mu-
V. Hist. c. 3. nificencia in pauperes summopere lau-
 dantur.

§. XLIX.

S. Leodegarius Luxovii.

In Francia Rex Childericus II. sub Regni
 initium S. Leodegarii consilia secutus,
 leges salutares sancivit. Judices anti-
 quas cujuslibet Provinciæ consuetudi-
 nes observare jussi. Rectores unius Pro-
 vincix ultra limites suos non procede-
 rent,

*Anon. in vit.
 Leod. c. 4. to.
 2. Act. Ben.
 p. 682.*

rent, & non essent perpetui, ne quis eo-
 rum Tyrannidem usurparet, cujus rei Sæculum VII
A. C. 673.
 exemplum nuper Ebroinus dedisset.

Quamdiu igitur Childericus admonen-
 tis S. Leodegarii patiens fuit, Regno e-
 jus bene precabantur populi; at Opti-
 matum plerique, qui has Leges ambi-
 tioni suæ adversas impatienter ferebant,
 S. Episcopum Wulfoado Majori Domus
 & ipsi Regi suspectum reddere cona-
 bantur. Rex juvenis & affectus in po-
 testate sua non habens facile fidem ad-
 hibuit vocibus illorum hominum, qui nil
 nisi gratissima ingerebant. Leges, quas
 nuper condiderat, violari passus est, &
 ipse propinqui sui filiam conjugio sibi
 junxit; cumque multi crederent Leo-
 degarium Regis animum moderari, ma-
 læ vitæ culpam in S. Episcopum rejicie-
 bant. Ille secreto sæpe Regem mone-
 bat, tandemque coactus est ei flagitium
 publice exprobrare, & Dei vindictam
 minari, nisi prompte converteretur.

Rex primum submisso animo Episco-
 pum increpantem auscultavit, verum
 Proceres integritatem & constantiam
 Leodegarii formidantes usque adeo ju-
 venem & Dominum irritarunt, ut S. Vi-
 rum perdere animo constitueret.

Childericum anno tertio regnantem *vit. per Urs.*
 S. Leodegarius invitavit, ut ad se Augu-
 stodunum veniret, Festa Paschalia trans-
 acturus;

Seculum VII acturus.

A. C. 673.

~~REPERITUR IN~~

Eodem tempore Hector Patri-
cius Massiliensis S. Leodegarii amicus ad-
fuit, petens a Rege, ut sibi Bona Clau-
diæ Socrus suæ restitui juberet. Claudia
fuit mulier pia ex Arvernia, quæ cum se
Deo consecrasset, Bonorum suorum par-
tem S. Præjecto Episcopo Claromontano,
& Ecclesiæ illius pauperibus donaverat.
Postea decedens reliquit filiam, quam
raptam Hector matrimonio sibi junxit;
hinc Bona illa Episcopo Claromontano
non sine injuria uxoris suæ donata, sibi
vindicare volebat. Itaque litteras a
Rege obtinuit, ut Præjectus Episcopus
venire juberetur, qui datis vadibus pro-
mittere coactus est, iturum se Augusto-
dunum, ut ut repugnaret animus, quod
tanto Festo extra suam Ecclesiam com-
morari compelleretur. Hector in Domo
S. Leodegarii, quem in hac causa sibi fa-
ventem habebat, divertebat, atque hæc
amborum concordia S. Leodegarii ini-
micis prætextum præbuit, Wulfoado
Palatii Magistro & Childerico Regi sug-
gerendi, Hectorem & Leodegarium
conjurasse, & non prius quieti se datu-
ros, quam Regiam potestatem rapuis-
sent. Jam in Coena Domini Monachus
nomine Bercarius S. Leodegarium mo-
nuit, statuisse Regem, ipsum interficere.
Nihilominus sequente die ad Regiam i-
vit, lubentissime sanguinem suum datu-
rus

S. Leodega-
rius,

rus illo die, quo Salvator Mundi mortuus **Sæculum VII**
 est. Jamque tunc Rex Episcopum sua **A. C. 673.**
 manu interfecturus erat, nisi purpurato-
 rum aliqui, Diei Sanctitatem reveriti, in
 atrox facinus ruentem cohibuissent.

Postquam S. Præjectus Augustodu-
 num pervenit, & cum Hectore Curiam
 ingressus est, ubi Causa erat examinan-
 da, objecit, non oportere, ut ad respon-
 dendum compelleretur illo die, qui erat
 Sabbatum Sanctum, quandoquidem Ca-
 nones & Regni Francorum lex prohibe-
 rent, ne his sanctis diebus Causæ foren-
 ses tractentur. Quia tamen ad respon-
 dendum urgebatur, dixit, Ecclesiæ suæ
 Causas sub Tutela Reginæ Imnichildis,
 Regis Sigeberti Viduæ esse. Hac re-
 sponsione audita, nihil ultra motum; i-
 mo Rex Childericus & Blichildis Uxor e-
 jus publice coram S. Præjecto excusare
 cœperunt, quod non sine sua molestia
 Augustodunum venire compulsus fuis-
 set, cumque Rex S. Leodegario iratus,
 ejus Missæ interesse nollet, rogavit Præ-
 jectum, ut ipse in Ecclesia S. Symphoria-
 ni Officium celebraret; quippe jam tem-
 pus erat pomeridianum & hora in-
 stabat, qua initium solemnitati Paschali
 dandum erat. Omnibus deinde Proce-
 ribus, & Episcopis præsentibus instan-
 tissime rogantibus, ut Regi obsecunda-
 ret, S. Præjectus coram eo Officium

Sæculum VII & Missam illius Sanctæ noctis celebravit.
A. C. 673.

Interea S. Leodegarius Missam in Ecclesia Cathedrali celebravit. Euntem ad Ecclesiam monuerunt amici, ut sibi caveret, fixum enim esse Regi, ut post Missam necari juberetur. Processit tamen ad Ecclesiam, cumque adhuc suo munere fungeretur in Baptisterio, venit Rex, eum nomine suo compellans; nam Missa Sancti Præjecti finita, ceteris jejuniis sustinentibus, Rex cibum sumperat, & bene potus ad Ecclesiam ibat, elata voce Leodegarium nominans. Quibusdam respondentibus, eum esse in Baptisterio, intravit; sed ingenti cereorum splendore, & suavissimo odore Sacri Chrismatis, quod ad baptizandos Neophytos afferebatur, attonitus, licet S. Leodegarius responderet: Ecce, adsum! eum non agnoscens præterit, seque in Domum Ecclesiæ, ubi divertebat, recepit. Ceteri Episcopi, qui sanctam noctem cum S. Leodegario celebraverant, in sua diversoria dilabuntur; Vir Sanctus vero intrepide ad Regem se confert, & leniter interrogat, cur ante Officium non venisset, & in sanctissima nocte iram coqueret? Rex non habens, quod responderet, dixit: merito mihi suspectus es.

Tunc

Tunc vero S. Leodegarius sentiens, ^{Sæculum VII}
 Regem animo fixum habere, ut se una- A. C. 673.
 cum Hectore perderet, clam aufugere
 statuit. Nec tam sibi ipsi timebat, quam
 nobili viro, qui suo Patrocinio tutum se
 existimans venerat, nolebat quoque
 Diem Paschalem sua nece profanari, &
 Ecclesiam diripi. Ergo Hector eadem
 nocte fugam corripit, eumque S. Leode-
 garius proxime insequitur; at misit Rex,
 qui fugientes retraherent.

Hector deprehensus in via, cum for- ^{Childerici}
 titer sed infeliciter pugnasset, cum om- ^{Regis Cru-}
 nibus suis cæsus est. Sanctus Leode- ^{delitas.}
 garius quoque comprehensus & redu-
 ctus; quem Rex ex consilio Episcopo-
 rum & Procerum misit in Monasterium
 Luxoviense, donec simul omnes delibe-
 rassent, quid de eo statuendum. Aliqui
 Episcoporum veriti, ne Regis indignatio
 ad ultima prorumperet, S. Leodegario
 consilium suggererunt; Gratia loco pe-
 teret, ut perpetuo in hoc Monasterio per-
 manere posset; quod etiam obtinuit.
 In eodem Monasterio adhuc versabatur
 Ebroinus, videbaturque S. Leodegario
 sincere reconciliatus, ac si ambobus re-
 liquum vitæ tempus inter illos Mona-
 chos fuisset transigendum. Rex nihilo-
 minus, improborum consiliis impulsus,
 jusserat S. Leodegarium ex Monasterio
 abstrahi, ut deponeretur, & capite ple-

Sæculum VII cteretur. Sed Ermenarius nefas prohi-
A. C. 673. buit. Is Abbas ad S. Symphorianum
 Augustoduni erat, eique Rex post feces-
 sum S. Leodegarii, id rogante populo,
 urbem commendaverat. Ergo prostra-
 tus ad Regis pedes rogare non destitit,
 dum impetrasset, ut S. Episcopo in illo
 Monasterio manere liceret. Qui Erme-
 narium ex causa prædicta sæpe ad Re-
 giam ventitare videbant, suspicabantur,
 eum Leodegario infensum, importune
 Regem adire, a quo illius impetraret Se-
 dem Episcopalem (eam quippe postero-
 re tempore obtinuit) nequitiam vero
 hæc perfidia Ermenario in mentem ve-
 nit, sed S. Leodegarium, quoad vixit, sin-
 cero affectu fovit.

Con. Fredeg.
 n. 95.

Ceterum Rex Childericus perversos
 affectus non cohibebat. Cumque Bo-
 dilonem, virum nobilem, stipiti alliga-
 tum, virgis serviliter cædi iussisset; eam
 ob rem reliqui Optimates tanto furore
 accensi sunt, ut in Regis perniciem con-
 jurarent. Igitur comperto, quod Chil-
 dericus in Domo, posita in silva Leuco-
 nia, quæ silva Liveriensis prope Parisios
 esse creditur, venationis amore moraretur,
 vi adhibita irrumpunt. Bodilo Re-
 gem, Blichildem Reginam uterum ge-
 stantem, eorumque filium puerili ætate
 Dagobertum trucidat. Cæforum cor-
 pora in Ecclesia S. Germani de pratis se-
 pulta;

pulta; alius tamen Childerici filius, cui ^{Sæculum VII} nomen Daniel, superfuit. Occisus est A. C. 673.
 Childericus anno 673. ætatis suæ vige-
 simo tertio, postquam regnasset annis
 undecim, quo sublato magnis motibus
 concussa est Francia. Theodoricus in-
 terempti frater, e Monasterio S. Diony-
 sii egreditur, & Rex Neustriæ salutatur,
 illinc Dagobertus Sigeberti II. Filius ex
 Hibernia revocatur, & Rex Austrasiæ
 pronuntiatur.

§. L.

Martyrium S. Præjecti.

Inter hos tumultus quidam nomine A-
 gricius cum S. Præjectum Auctorem
 necis Hectoris Patricii esse crederet, Ar-
 verniæ Optimates ad arma in perniciem
 Episcopi capeffenda commovit. S. Præ-
 sul postquam Augustoduno discessisset, ^{Sigeb. an. 670. vita}
 acceptis Regis Childerici litteris, quibus ^{S. Præj. n. 13. to. 2.}
 ei possessio agrorum litigiosorum assere-
 batur, domi suæ quiete agebat cum A-
 marino Abbate, olim ex Regione Voge-
 sina secum adducto; cum ecce Agricius
 cum armatorum manu adest. Ubi in-
 sonuit tubæ militaris clangor, S. Præje-
 ctus & S. Amarinus precibus ad Deum
 convertuntur, Episcopi Domesticis om-
 nibus ad Silvæ latebras fugientibus. Vi-
 ri armati numero viginti intrant, & pro-
 tinus S. Abbatem, quem Episcopum esse
 crede-

Sæculum VII credebant, perimunt; jamque recedebant, cum se ipsum prodidit. Tum vero militum aliquis, natione Saxo, Episcopi latus sica haurit, moxque ense caput collabentis findit. Occubuit S. Episcopus anno 674. vigesimo quinto Jan. quo die Ecclesia eundem inter Martyres colit.

Mart. Rom.
25. Jan.

In Arvernia eum Incolæ *S. Priest*, Parisiis *S. Prix* vocant. S. Abbas vulgo *S. Damarinus* appellatur.

vit. S. Lamb. S. Lambertus quoque Episcopus Trajectensis hoc turbine involutus. Nam, quia Regi Childerico carissimus fuerat (verisimiliter illo tempore, quo in Austrasia solum regnabat) eo interfecto, Sede sua pulsus, & in eam aliquis, cui nomen *Faramundus*, intrusus est.

n. 34. to. 3.
Act. B. p. 70.

Tum S. Episcopus ad Monasterium *Stabulense* se recipiens cum duobus tantummodo servulis, septem annis, quibus ibi versatus est, omnes *Regulæ* apices, ut *Monachorum minimus*, observavit.

Econtra *S. Leodegarius* Sedi suæ honorifice restitutus est. Cum Rex *Childericus* duobus Ducibus missis Episcopum *Luxovio* abstractum ad se adduci jussisset, Clientum aliquis animo constituerat, *S. Virum* obtruncare, quamprimum e Monasterio pedem extulisset; ubi vero tempus exequendi facinus adfuit,

fuit, subito terrore perculsus, & ad S. E-
 piscopi genua se demittens, veniam ro-
 gavit. Mox allato nuncio, Childericum
 fuisse necatum, illi Duces, qui S. Leo-
 degarium deducebant, ejusdem defensio-
 nem in se susceperunt, accitis pluribus
 aliis, qui eum inter novi Regiminis tur-
 bas tuerentur. His igitur Leodegarium
 magno comitatu Augustodunum dedu-
 centibus, occurrit Ebroinus, qui nec-
 dum deposito Monachi habitu Luxovio
 egressus, & valido Clientum præsidio
 stipatus iter faciebat. Is S. Leodega-
 rium comprehendere meditabatur, im-
 memor, quod eidem in Monasterio æter-
 nam amicitiam promississet; at obstitit
 huic molitioni S. Genesis Archiepisco-
 pus Lugdunensis cum valido armatorum
 præsidio superveniens. Itaque Ebroinus
 sentiens se viribus inferiorem, dissimu-
 lato animo Leodegarium usque ad Civi-
 tatem Augustodunensem comitatus est.
 Episcopum redeuntem Augustodunen-
 ses editis maximi gaudii signis excepe-
 runt. Ornatae plateæ, Clerici cereos
 portantes & Antiphonas canentes ob-
 viam processerunt, tota Civitas in redi-
 tu carissimi Pastoris plaubebat.

Altero die S. Leodegarius & Ebroi-
 nus Augustoduno exierunt, Regem Theo-
 doricum adituri; at Ebroinus in media
 via ab Episcopo recessit. Ipse ad Re-
 gem

Sæculum VII
 A. C. 674.

S. Leodega-
 rius resti-
 tutus.

Sæculum VII gem pervenit, & ex ejus consilio Dignitas Majoris Domus in Leudesium Erchinoaldi filium collata est. Ex his discimus, etiam sanctissimæ vitæ Episcopos jam illa ætate negotia Reipublicæ tractasse, & rebus turbatis, Præsules cum armatorum cohortibus, sicut ceteros Optimates, iter fecisse.

§. LI.

Wamba Rex Gothorum.

Hist. Jul. Tolet. Duchesne to. 1. hist. Fr. p. 811

Mores eosdem ac in Francia sub Regibus Gothorum fuisse legimus. Rege Recesuinto anno 672. vita functo, Wamba invitatus ei Successor datur, atque Toleti Oleo Benedicto super caput ejus a Quiricio Archiepiscopo effuso consecratur. Nunquam antea legimus Reges unctos fuisse. (*) Vix dum novo Rege inaugurato, in Gallia Narbonensi Seditio in eum movetur, cujus capita erant Ildericus Comes Nemausi, Gumildus Episcopus Magelonensis, & Abbas nomine Ranimirus seu Ramirus, Ildericus cum Aregium Episcopum Nemausinum in suam factionem pertrahere non posset, eundem vinculis onustum misit ad

(*) Saltem illam Traditionem non ignoraverit Fleurius, secundum quam, cum baptizandus esset Rex Clodoveus, ampulla Chriftimatis columbæ ore scelitus allata est. Brev. 1. Octob.

ad Francos, atque in ejus Sedem Rami-
 rum Abbatem intrusit, cujus vero Electio
 nec Auctoritate Principis, nec Metro-
 politæ confirmata. Insuper a duobus so-
 lum, & exteris Episcopis ordinatus est.

Sæculum VII
 A. C. 674.

Rex Wamba comperta seditione mi-
 sit ad reprimendos Rebelles Paulum Du-
 cem, qui & ipse ab eo defecit; Argeba-
 dum Archiepiscopum Narbonensem se
 objectis claustris a Civitate arcere pa-
 rantem celeritate antevertit, & capta
 urbe assumptoque Regis titulo illius Fa-
 ctionis Princeps extitit. Cum deinde
 ipse Rex Wamba in seditiosos movisset,
 urbes omnes ipsamque Narbonam ite-
 rum in potestatem redegit. Gumildo
 Episcopo animus erat Magellonam ur-
 bem propugnare, sed prævicens, se ter-
 ra marique obsidendum, illa relicta, Ne-
 mausum se recepit cum Paulo, qui ibi-
 dem urbe deinde obsessa & dedita ca-
 ptus est. Nam vires sibi deesse, quibus
 urbem tueretur, intelligens, ad Regem
 Wambam misit Archiepiscopum Narbo-
 nensem, qui oblato prius S. Sacrificio, ut
 erat vestibibus Sacerdotalibus indutus in
 conspectum Regis se conferens, prostra-
 to in terram corpore, vitæ gratiam reis
 impetrare conatus est. Movit Regem
 tanti Supplicis Oratio. Omnia vasa sa-
 cra a Paulo in belli sumptus ablata, at-
 que inter alia coronam auream a Rege
 Recca-

Sæculum VII Reccaredo ad ornandum S. Felicis Ge-
 A.C. 675. rundani sepulchrum donatam, quam ve-
 ro Paulus capiti suo imposuerat, reddi
Ibid. p. 831. iussit, & Toletum reversus in Rebelles
 in Conventu totius Nationis secundum
 Canones & Visigothorum Leges judi-
 cium ferri voluit. In illa sententia de
 ultimo Canone Concilii Toletani quarti
 mentio facta, & pronunciatum, Rebel-
 les esse morte dignos; si tamen Rex par-
 cere vellet, id ea solum conditione fe-
 ri oportere, ut singulis oculi erueren-
 tur.

to. 5. Conc.
 p. 1714.
 Sup. Lib.
 XXXVII.
 §. 49.

§. LII.

Concilium Toletanum XI.

Victoria de seditiosis reportata Rex
 Wamba in exornanda Civitate To-
 letana, Metropoli sua, totus fuit, po-
 suitque in portis Sanctorum Virorum
 statuas arte singulari elaboratas, additis
 inscriptionibus, quibus Cives eorum Tu-
 telæ committebat. Regis ejusdem iussu
 Concilium Provinciæ Hispanicæ Car-
 thaginensis, quod inter Toletana unde-
 cimam numeratur, celebratum. Con-
 venere Patres in Ecclesia S. Virginis septi-
 mo die Nov. anno quarto Regni ejus,
 Jesu Christi 675. & imprimis quereban-
 tur, rarissime Concilia celebrari; Con-
 cilium enim Toletanum decimum anno
 656. fuerat congregatum, atque annis
 octode-

to. 6. Conc.
 p. 539.

Ibid. Pac.
 p. 8. 9.

octodecim nunquam Episcopi fuerant convocati. Deinde exponunt Fidei suæ Confessionem, cui examinandæ triduum impenderant, & jejunium servaverant. Sequuntur Canones sexdecim, in quorum primo præcipitur, ut in Conciliis servetur modestia & gravitas. Nemo tumultum excitet, aut excusse rideat. Non misceantur sermones inutiles, nemo obstinate disputet, vel in alterum convicia ingerat. Negligentia Episcoporum tam in discendo, quam docendo subditos, vituperatur. Præcipitur, ut Metropolitæ Episcopos, & hi commissum sibi gregem erudiant. In qualibet Provincia, omnibusque Ecclesiis Officium Divinum eo Ritu, quo in Ecclesia Metropolitana fit, peragatur. Quia Episcopi non nunquam mutuo odio longo tempore flagrabant, prohibetur, ne ad Altare audeant accedere, antequam fuerint reconciliati; & præscribitur, ut, si uno anno inimicitias aluissent, duobus annis poenitentiam subirent.

Haud diu ante illa tempora tam in Hispania, quam Gallia, Episcopos Barbarorum de Gente ordinare cœperant, quod ex eorum nominibus apparet; hinc multi eorum barbaros mores servabant. In hoc Concilio quidam Episcopi arguuntur, qui pravis affectibus in transversum acti sententiam in reos pronunciabant,

Hist. Eccles. Tom. IX.

Z qui

Sæculum VII
A.C. 675.

Sup. n. 21.

c. 1.

c. 2.

c. 3.

c. 4.

c. 5.

Sæculum VII qui rem alienam rapiebant, cædes com-
A. C. 675. mittebant, aut vi injusta miseros oppri-
 mebant. Quia vero juxta Barbarorum
 consuetudinem plurimorum criminum
 pœnæ pecunia redimebantur, etiam ab
 Episcopis nummi exigebantur, quos non
 sine Ærarii Ecclesiastici dispendio da-
 bant. Itaque statuitur, ut ejusmodi Pa-
 cta cum Episcopis iniri non possint, nec
 quidquam exigi, nisi Bona propria ha-
 beant, aut ea prius Ecclêsia donaverint.
 Quod spectat ad illos, qui nihil habent,
 cum præstantissima Episcoporum Digni-
 tas non permittat, ut in servitutem re-
 digantur more laicorum, multa mute-
 tur in Pœnitentiam Canonicam, atque
 viginti Pœnitentiæ dies decem solidis
 aureis, servata semper proportione, com-
 parentur. Si Episcopus alicujus Opti-
 matis Uxorem cognoverit, si filiam vel
 propinquam corruperit, si homicidium
 voluntarium commiserit, vel si Personæ
 nobili vel virilis vel alterius sexus gra-
 vem contumeliam intulerit, deponatur,
 relegetur, & non ante vitæ finem Com-
 munionem accipiat.

Ad eandem pœnam damnantur Epis-
 copi, qui in causa sanguinis judicia ex-
 ercent, id est, qui per se ipsos de crimi-
 nibus morte dignis pronunciant, & reos,
 sive Ecclesiarum suarum servi sint, sive
 alii, mutilari jubent.

Quidam

Quidam Episcopi usque adeo vindi-
 ctæ cupiditati indulgebant, ut eos, quos
 oderant, occultis artibus necarent, sub
 specie injungendæ pœnitentiæ; hinc
 Concilium præcipit, ut peccatores pu-
 blice, vel saltem duobus aut tribus te-
 stibus præsentibus corripiantur. Si quis
 Exilio vel carcere puniretur, sententia
 coram tribus testibus pronuncietur, &
 Episcopus sua manu subscribat. Ergo
 Episcopi jam illa ætate ejusmodi pœnas
 infligebant.

Sæculum VII
 A. C. 675.

c. 7.

In primo Concilio Toletano præce-
 ptum fuerat, ut ille, qui acceptam de
 manu Presbyteri Evcharistiam non con-
 sumpsisset, tanquam Sacrilegus ex Eccle-
 sia ejiceretur; in isto autem declaratur,
 illum Canonem de iis solummodo intel-
 ligi debere, qui contemptus causa id fa-
 cerent, at non de illis, qui ob naturalem
 infirmitatem Evcharistiam consumere ne-
 queunt. *Vidimus enim, inquit Patres,
 a quibusdam morti proximis Evchari-
 stiam ex ore rejici, quod eorum ita aveant
 fauces, ut Hostiam (*) nisi simul Sacrum
 Z 2 Calicem*

c. 14. Sup. L.
 XX. n. 48.

c. 11.

(*) Ex his liquido constat, jam illa ætate
 Evcharistiam sub sola panis specie ad moribun-
 dos sine Sacrilegii metu fuisse delatam. Nulla
 ergo causa fuit, cur Protestantes Consuetudi-
 nem Ecclesiæ antiquissimam & rationabilem re-
 jicerent.

Sæculum VII *Calicem bibant, deglutire non possint.* l.
A.C. 675. taque moribundi sub sola panis specie
 communicabant.

c. 12.

Pœnitentes, si in periculo mortis ex-
 istant, statim reconcilientur, & si mo-
 riantur, antequam reconciliati fuerint,
 in Ecclesia tamen pro iis oretur, & Obla-
 tio ipsorum nomine facta acceptetur.
 Providetur casui, quo Sacerdos subito
 morbo corripitur, vel mentis impos fit,
 & præcipitur, ut ille qui cantat, officium
 celebrat, vel Sanctum Sacrificium offert,
 semper penes se habeat alterum, ejus-
 dem secum Ordinis, ut, si ipse improvi-
 so collaberetur, ille omnia perficiat.

c. 14.

Sup. Lib.
XXXVIII.

S. 43.
Conc. VII.

c. 2.

Id in ejusmodi casu faciendum, jam an-
 te Concilium Toletanum septimum de-
 creverat. Tandem statuitur, ut singulis
 annis in Metropoli, die, quam Princeps
 vel Metropolitæ præstituerit, Synodus
 convocetur.

Conc. XI.

c. 15.

Concilio huic subscripserunt Episco-
 pi septendecim, & primus ponitur Qui-
 ricius Toletanus, Diaconi duo, Episcopo-
 rum absentium Delegati, Abbates sex,
 & Archidiaconus Toletanus. Ferunt,
 in hoc Concilio Divisionem Cathedra-
 rum Episcopaliæ in Hispania factam
 fuisse; cum enim Rex Wamba Resge-
 stas Antecessorum suorum sibi prælegi
 jussisset, cuilibet Diœcesi sub Ecclesiis
 Metropolitanis terminos posuit, nempe
 Diœcesi

Luc. Tud.
Lib. 3.

Dicecesi Toletanæ, Hispalensi, Emerita-^{Sæculum VII}
 næ, Bracarenfi, Tarraconensi, Narbo-^{A. C. 675.}
 nensi, & duabus Ecclesiis Legionensi, &
 Lucensi, quæ nulli Ecclesiæ Metropoli-
 ticæ suberant.

§. LIII.

Concilium Bracarense quartum.

Eodem anno 675. Wamba anno Regni
 sui quarto convocari iussit Conci-
 lium, quod inter Bracarenfia quartum nu-
 meratur. Querelæ contra quorundam
 Episcoporum crudelitatem, sicut in Con-^{to. 6. Conc.}
 cilio Toletano, allatæ, quod viros specta-^{p. 561.}
 tissimos tanquam latrones haberent, at-
 que jubere auderent, ut Presbyteri, Ab-
 bates, Diaconi flagris conciderentur.
 Hæc sub pœna Excommunicationis &
 Exilii prohibentur. ^{can. 7.}

Item quorundam Episcoporum fa-
 ctus corripitur, qui in Festis Martyrum
 cum Reliquiis, quas e collo dependen-^{c. 6.}
 tes gestabant, se manibus Diaconorum
 Albis indutorum in Sede magna cir-
 cumferri, magna Fidelium turba comi-
 tante, sinerent. Præcipitur, ut Diaconi
 Reliquias thecis inclusas humeris suis
 gestent. Rursus, arguuntur Episcopi, qui
 Bona sua propria non sine damno Eccle-^{c. 9.}
 siarum augebant. Presbyteri Missam
 non celebrent, aut Communionem ac-
 cipiant, nisi Orarium, id est, Stolum ab hu-
 meris

Sæculum VII
A. C. 675.

c. 4.

c. 3.

c. 2.

meris pendentem & in pectore decussatam gestent. Prohibetur, ne quis ad bibendum vel edendum in conviviis profanis Vasis Sacris utatur, quod sacrilege fieri dicitur. Nemo ad usus profanos adhibeat, vendat, vel donet vela aut alia Ornamenta Ecclesiæ. Nemo in Sacrificio offerat pro vino lac, aut uvam; (*) nec Evcharistia in vinum intincta Fidelibus præbeatur, quia id, dicunt Patres, est contra Institutionem, in qua Dominus Noster panem & vinum separatim præ-

(*) Concilii verba Edit. Paris. sunt: *Audivimus enim quosdam schismatica ambitione detentos, contra Divinos Ordines, & Apostolicas Institutiones, lac pro vino in Divinis Sacrificiis dedicare: Alios quoque intinctam Evcharistiam populis pro complemento Communionis porrigere: Quosdam etiam non expressum vinum in Sacramento Dominici Calicis offerre, sed oblatis uvis populos communicare. Et in fine: De cetero aliter quam præceptum est faciens tandiu a sacrificando cessabit, quamdiu legitima pœnitentiæ satisfactione correctus ad gradus sui Officium redeat. Et in §. III. Et tenim quod & auditui horribile & visui execrabile judicatur, relatum est nobis, quod quidam Sacerdotum sacrilega temeritate præcipientes vasa Domini in proprio usus assumant. . . quod malum & obstupentes deflemus. &c.*

Ceterum istud Concilium Bracarense in Antiquis Concil. non IV. sed III. dicitur.

præbuit. (*) Ergo prohibitum est quidquam aliud nisi panem & vinum in Sacrificio offerre secundum antiquorum Conciliorum Decisionem.

Sæculum VII
A. C. 675.

Concilio Bracarenſi Episcopi octo subscripserunt.

§. LIV.

Martyrium S. Aigulphi.

Ad idem fere tempus refertur Martyrium S. Aigulphi Abbatis Lerinensis. Is, Blesis natus, in vita Monastica Magistrum habuit S. Mommulum Abbatem Floriacensem ad Ligerim, qui, ut supra retuli, S. Benedicti Reliquias illo tranſtulit. Cum in Monasterio Lerinensi, Vincentio Abbate defuncto, Disciplinae rigor fuisset solutus, Monachi a Rege petierunt, ut sibi daret Abbatem, qui collapsam Disciplinam restitueret. Rex ad eos regendos misit Aigulphum, qui, ubi advenit, honorifice exceptus, non inutil-

vit. to. 2. Act.
p. 656.
Sup. Lib.
XXXVIII.
§. 60.

Z 4 lem

(*) Quando Fideles sub utraque specie communicabant, Jesu Christi Institutioni magis consentaneum videbatur, sub utraque specie separata Corpus & Sanguinem Christi iis præbere; quamvis legamus † in Conciliis, Panem sacrum in Sanguinem sacrum fuisse intinctum & Fidelibus datum, quod etiam ex parte in Missa fit. At etiam sacrum Corpus sub una tantum specie ad ægrotos fuisse delatum, supra ex Concilio Toletano vidimus.

Sæculum VII lem operam reformandis moribus im-
A. C. 677. pendit. Animi reconciliati, Monachi,
 qui inde discesserant, redierunt, & om-
 nia, quæ populo scandali occasio fue-
 rant, sublata. Verum duo Monachi Ar-
 cadius & Columbus novi Abbatis aspe-
 ritatem averfati, & in Virum Sanctum
 conjurantes, eum, & omnes viros pro-
 bos illius Monasterii latrocinio e vivis
 tollendi consilium ceperunt. Ceteris
 ad Ecclesiam S. Joannis fugientibus, S. Ai-
 gulphus Rebellibus facinoris, quod au-
 debant, turpitudinem exprobravit. Hi
 veniam petierunt, & nihil ultra moliti
 sunt.

Postea vero veriti, ne tantæ audaciæ
 factum vulgaretur, & ad aures Regis
 perveniret, Arcadius e Monasterio exiit,
 ut in Sæculo sibi Patronum quæreret,
 Columbus vero remansit, ut intus sedi-
 tiones foveret. Porro cum Arcadio ad
 Monasterium redire volenti & pœniten-
 tem animum simulanti S. Abbas claustra
 objecisset, virum in illa regione poten-
 tem adiit, cui nomen Mommulus, sug-
 gessitque consilium, ut in Abbatiam Le-
 rinensem expeditionem moveret, ubi in-
 gentem rerum pretiosarum vim occupa-
 re posset. Venit ille, & ab Abbate, cui
 non erat ignotus, humanissime exceptus
 est. Interim quidam Episcopus, cui no-
 men Audoënus, hominem miserat, qui
 S. Ai-

S. Aigulpho indicaret, conjuratos vitæ e-
 jus insidiari. Is S. Audoënus Rothoma-
 gensis fuisse creditur, qui anno Adeoda-
 ti Papæ quarto seu 677. iter Romam su-
 scipit. Ceterum, quæ indicaverat, ve-
 rissima erant; quippe S. Aigulpho cum
 Mommulo mensæ accumbente intrat Ar-
 cadius satellitibus stipatus, Abbatem
 comprehendit, & fustibus crudelem in
 modum diverberatum, unacum Mona-
 chis ipsi addictissimis in carcerem de-
 trudit.

Altero die Arcadius captivos invisit,
 & mentitus, se mali, quod paterentur,
 Auctorem neutiquam esse, cibos inferri
 jubet. Quia vero hora diei erat tertia,
 & dies jejunii, quod usque ad horam no-
 nam sustineri solebat, noluerunt come-
 dere. Mommulus, qui interea recesser-
 rat, post triduum rediens, ex singulis Mo-
 nachis quæsit, in quo loco pecuniam
 haberent repositam; omnibus responden-
 tibus, ab Abbate suo sibi prohibitum, ne
 rem quamcunque, ne quidem volunta-
 tem suam in potestate haberent, de Bo-
 nis communibus Monasterii, quantum
 potuit, diripi jussit. Postquam S. Aigul-
 phus ejusque Discipuli decem diebus in
 carcere fuissent, eos Arcadius & Colum-
 bus mutilatis linguis & erutis oculis cen-
 tonibus semitectos navi imponunt, &
 mari tunc forte procellosissimo com-
 mit-

Sæculum VII
 A. C. 677.

Sæculum VII mittunt. In parvam deinde Insulam
A. C. 677. haud procul Sardinia delati contrucidan-
 tur. Interfectorum corpora postea Ri-
 gomeri Abbatis, S. Aigulphi Successoris,
 cura Lerinum translata, Disciplina resti-
 tuta, crevit Monachorum numerus, &
 Lerinense Monasterium præ cæteris flo-
 ruit. S. Aigulphi, & Sociorum ejus Mar-
 tyrum Festum tertio Sept. celebratur,
 & ipse vulgari illius populi lingua San-
 ctus *Ayoul* vocatur.

Mart. Rom.
 3. Sept.

§. LV.

Privilegium S. Martini Turonensis.

Agiricius Presbyter & Abbas S. Martini
 Turonensis Romam profectus, ut li-
 mina Apostolorum veneraretur, Privile-
 gium Chrodoberti seu Roberti Archie-
 piscopi Turonensis huic Monasterio con-
 cessum Adeodato Papæ obtulit, petit-
 que, ut illud confirmaret. Ægre eo
 adduci potuit Papa, ut faceret; nam Ec-
 clesia Romana Monasteria Episcoporum
 curæ subtrahere non solebat. Cum ve-
 ro videret, hoc Privilegium non solum
 ab Archiepiscopo fuisse concessum, sed
 etiam plures alios Galliarum Episcopos
 subscripsisse, sua quoque Auctoritate da-
 tis Litteris accessit. Hæ litteræ nihil
 continent præter consuetas illa ætate
 Clausulas, quæ in Marculfo leguntur.
 Nempe ut conservaretur Monachis liber-
 tas

to. 6. Conc. p.
 532.
 Coint. an.
 674. n. 99.
 Sup. n. 28.

tas vivendi secundum Regulam sine præ-
 iudicio Jurisdictionis Episcopi Diœcesani
 quoad Ordinationes. Sæculum VII
 A. C. 677.

Inde autem dispicitur, Congregatio-
 nem ad Sepulchrum S. Martini funda-
 tam verum fuisse Monasterium, in quo
 Disciplina Regularis vigebat.

§. LVI.

Adeodatus obit. Donus Papa.

Adeodatus Papa anno 677. decessit. U-
 na Ordinatione mense Dec. Presby-
 teros quatuordecim, Diaconos duos, &
 aliis temporibus per diversa loca Epis-
 copos quadraginta sex creaverat. Se-
 pultus est ad S. Petrum 26. Jun. vaca-
 vitque S. Sedes mensibus quatuor & di-
 midio. Tum electus est Donus seu Do-
 mnus, Romanus, Mauritiï filius, qui an-
 num unum menses quinque & sex dies
 sedit. Is aream, quam porticus qua-
 tuor ambiebant, ante Ecclesiam S. Petri
 marmore quadrato stravit. Ecclesiam
 quoque Apostolorum via Ostiensi repa-
 ravit, eamque sicut etiam Ecclesiam
 S. Euphemie via Appia consecravit.
 Cum Romæ in Monasterio, quod Boëtii
 dicebatur, invenisset Monachos Syros,
 Nestorianos, illis in diversa Monasteria
 sparsis, in Boëtii Monasterium Monachos
 Romanos immisit. Domno S. Sedem
 tenen-

Anast.

Sæculum VII tenente Ecclesia Ravennatensis, quæ ab
A. C. 677. Ecclesia Romana secesserat, obtendens,
 se nulli esse subjectam, ad obedientiam
 rediit, illisque diebus Episcopus Repara-
 tus mortem oppetiit. Constantinopoli
 Joanne Patriarcha anno 677. vita functo,
 successit Constantinus Diaconus, Ærario
 præfectus, & œconomus, seditque an-
 num unum & octo menses.

§. LVII.

*S. Leodegarius persecutionem
 patitur.*

*vit. S. Leod.
 per Anon.
 to. 2. Act.
 Ben. p. 686.
 s. 8.*

In Francia necdum turbarum finis. Tor-
 quebat Ebroinum fortuna Leudesii,
 quem Dignitate Majoris Domus exorna-
 verant; igitur abjecta veste Monachi,
 iterum uxori jungitur, milites conducit,
 & in Regem Theodoricum movet. Leu-
 desium spe pacis deceptum in casses per-
 traxit, & interfici jussit. Tum duobus
 Episcopis ob nota flagitia depositis Deli-
 derato, cognomento Diddone, Cabillo-
 nensi, & Abbone seu Bobone, Valenti-
 no, in scelerum societatem adscitis, ad-
 esse Regis Clotarii III. filium, quem Clo-
 doveum appellabat, commentus est,
 sparsitque in vulgus, Theodoricum diem
 oppetiisse. Ipse deinde, quasi novum
 Regem populis exhibiturus, in Neu-
 striam duxit exercitum, duobus Episco-
 pis

pis cum Vaimaro Campaniæ Duce in Burgundiam missis. Hi iter Augustodunum instituerunt, S. Leodegarium occu-

Sæculum VII
A. C. 677.

c. 9.

paturi, qui ad tollendos abusus, qui se absente in Ecclesiam irrepserant, incumbabat. Amici & Clerici ejus monebant, ut fugeret, & thesauros, quos con-gesserat, auferens hostes adempta spe prædæ averteret. Sed ipse respondit: *Cur probrose mecum trabam, quæ Cælo inferre non possum? præstat ea pauperibus dari.* Ergo vasa sua argentea, quorum magnam vim habebat, produci, & malleis confringi jubet, per manus viro-rum fidelium distribuenda, illis servatis, quæ ad usum Ecclesiarum destinata e-rant.

Ista pecunia Monasteriis virorum fœ-minarumque magno subsidio fuit. Postea S. Episcopus indicto jejunio tridua-no & publica omnium in sua Diœcesi fidelium supplicatione indicta, in qua Crux & Sanctorum Reliquiæ circa mu-ros Civitatis circum ferebantur, sub qualibet porta prosternebatur, & inter lacrymas a Deo postulabat, ut, si se ad Martyrii palmam vocaret, gregem suum in captivitatem abstrahi non permitte-ret. Hostium adventu perterriti popu-li undique in Civitatem confluxerant, clausæ portæ, & omnia ad repellendam vim

vim

Sæculum VII vim parabantur. Tunc S. Episcopus, Fi.
A. C. 677. delibus ad Ecclesiam convocatis, ve-
 niam sibi concedi ab iis expetiit, quos
 forte justo acerbius increpasset.

S. Leodega-
 rio eruuntur
 oculi.

Haud multo post tempore advenere
 hostes, & civibus muros strenue tuenti-
 bus usque ad noctem pugnatum est.
 At S. Leodegarius intelligens, quantis
 periculis se offerrent, dixit: *Cives! no-
 lo, ut iterum pugnetis. Si ad me capien-
 dum venerunt, ultro me dedam. Mit-
 tamus ex Fratribus nostris unum, qui
 ex ipsis resciat, quid sibi velint.* Qui-
 dam Abbas, nomine Meroaldus urbe e-
 gressus Diddonem adiit, qui respondit:
 Arma se non posituros, priusquam si-
 bi traditus fuisset Leodegarius, & ci-
 ves Regi Clodoveo fidem jurassent,
 affirmans jurejurando, Theodoricum lu-
 ce non frui. Postquam hoc Responsum
 ad S. Leodegarium relatum, publice e-
 dixit; se potius mortem subiturum,
 quam fidem Principi juratam frangeret,
 cumque hostes igne ferroque Civitatem
 aggrederentur, omnibus fratribus vale
 ultimum dixit. Mox sumpta sancta Com-
 munionem intrepide ad portam procedit,
 aperiri jubet, & inimicis se tradit, qui
 S. Viro oculos eruerunt. Ipse sævientes
 non ligatis manibus fortiter sustinuit,
 Psalms recitans. Nec ullum gemitum
 acer-

acerbissimi supplicii genus expressit. **Sæculum VII**
 Vaimarus & Diddo Boboni Cathedram **A. C. 677.**
 Augustodunensem dederunt, amissi Episcopatus Valentini, ex quo ejectus fuerat, solatium, eumque populus, ut captivitatem effugeret, recepit. Itaque nemo quidem abstractus in vincula, sed quinque millia solidorum aureorum ex aërio Ecclesiæ, præter ea, quæ Cives pendere compulsi sunt, rapuerunt.

Vaimaro S. Leodegarium secum in Campaniam deducente, Diddo & Bobo cum Adalrico, quem in Provincia Patrium præfecturi erant, iter ingressi sunt. In via S. Genesium Archiepiscopum Lugdunensem capere animus erat; sed populo undique concurrente, & vastissimam urbem tuente, re infecta recedere coacti sunt. Archiepiscopus haud diu post, primo Nov. anno 677. vita functus Successorem habuit S. Lambertum, qui post S. Vanderillum Abbatiam Fontanellensem rexit. Ejus viri, priusquam Institutum Monasticum amplecteretur, in Aula Regis Clotarii III. magna fuerat Auctoritas. S. Lamberto in Abbacia Fontanellensi successit S. Ansbertus, tertius ibidem Abbas juxta Vaticanum S. Vanderilli, qui duos post se Successores nominaverat.

Præce-

Sæculum VII

A.C. 677.*vit. Leod.**Anon. n. 14.*

S. Gairinus.

*Anonym. n.**12. Ursin.**n. 10.*

Præceperat Ebroinus, ut Leodegarius in abditissimam Silvam deductus defereretur, ubi fame periret, & spargeretur in vulgus, ipsum in aquas prolapsum fuisse & extinctum. Verum postquam diu famem tulisset, Vaimarus commiseratione motus eum in domum suam jussit adduci; imo Sancti Viri sermonibus conversus pecunias, Ecclesiæ Augustodunensi ablatas, ei restituit, quas S. Leodegarius pauperibus dandas illo remisit. Postea Ebroini artibus effectum, ut Vaimarus Episcopus Trecentis ordinaretur, verisimiliter quod ejus potentiam reformidaret. S. Leodegarius vero in quoddam Monasterium missus ibi annos duos egit. Interim cum Ebroinus Auctoritatem Majoris Domus in Regia Theodorici sibi rapuisset, atque in Neustria & Burgundia solus dominaretur, fingens se parricidii in Regem Childericum commissi Auctores ulturum, S. Leodegarium & Gairinum ipsius fratrem tanti facinoris accusavit. Ergo in conspectum Regis & Procerum producuntur, atque S. Leodegarius Ebroino necem Regis sibi vehementissime exprobranti respondit: *Tanto fastu extolleris, ut in Francia neminem tibi æqualem ferre jam possis; sed brevi Dignitatem amittes, qua indignus es.* Tunc jussu Ebroini separantur,

tur, & prior Gairinus abstrahitur, patibu-
 lo alligatur, & lapidibus obrutus neca-
 tur. In hoc supplicio dicebat: *Domine*
Jesu! qui non venisti vocare justos sed
peccatores, suscipe animam servi tui, cui
mortem Martyrum morti similem, con-
cedere dignatus es! sic orans expiravit.

Sæculum VII
 A. C. 677.

§. LVIII.

S. Leodegarii Martyrium.

Sancti Leodegarii inimicis necdum eum
 vita privare ausis, quod ab Episcopis
 depositus non fuisset, per lacum tamen
 raptatur, in quo, cum lapillos auctissi-
 mos calcare cogeret, plantæ pedum e-
 jus cruenta dilaceratæ. Ademptis jam
 pridem oculis S. Viri labia quoque & lin-
 guam præscindunt, quo eum ad despera-
 tionem impellerent. Mox probrose ve-
 stibus spoliant, & nudum per lutum pla-
 tearum raptatum tandem strigoso equo
 imponunt, & Comiti Varingo custodien-
 dum tradunt. Ermenario ad S. Sympho-
 rianum Augustoduni Abbate ejus curam
 gerente, sanatæ sunt plagæ atque etiam
 posthac S. Episcopus loqui & verba pro-
 nunciare valuit, quod miraculum ab om-
 nibus habitum. Eum deinde Comes
 Varingus in patriam deductum tanquam
 Martyrem coluit, & in Monasterium Fes-
 canense misit, ubi duos annos commo-

Sup. n. 30.

Hist. Ecclesiast. Lib. IX. A a ra-

Sæculum VII raturus, obducta vulneribus cicatrice, Mo-
 A. C. 677. niales erudiebat, singulis diebus Sanctum
 Sacrificium offerebat, & sine intermis-
 sione orabat.

*to. 2. Act.
 p. 707.*

*vit. per A-
 non. 14.*

Inde S. Leodegarius scripsit Episto-
 lam consolatoriam ad Sigradam Matrem
 suam, quæ in Monasterio Dominæ No-
 stræ Sueffione habitum Monasticum in-
 duerat. In ea cum primis hortatur, ut
 inimicis ignoscat, & cum ipsi Fescani de-
 genti relatum fuisset, aliquos ex perfe-
 cutoribus suis criminum pœnas dedisse,
 tantum abfuit, ut lætaretur, ut potius la-
 crymas funderet, quod sine pœnitentia
 decessissent. Nam jussu Regis Theodo-
 rici & Ebroini, coacto multorum Episco-
 porum Concilio, aliqui Episcopi fuere
 condemnati. Diddoni, olim Episcopo
 Cabillonensi, caput rasum est, quod De-
 gradationis signum erat. Proscriptus
 deinde est, & tandem morte punitus.
 Vaimarus Dux Campaniæ, & postea Epis-
 copus Trecensis, cum Ebroini gratia ex-
 cidisset, diu cruciatus, postremo suspen-
 sus in patibulo crepuit.

Tandem jubente Ebroino S. Leode-
 garius ad Regiam deductus; quippe eum
 in judicio Episcoporum deponi volebat,
 ut ipsi deinceps Sanctum Sacrificium of-
 ferre non liceret. Accusatoribus iterum
 instantibus, ut se necis Regi Childerico
 illatæ reum fateretur, negavit constan-
 ter,

ter, Deum innocentiae suae testem invocans. Tum tunicam Sancti Episcopi a ^{Saeculum VII} A. C. 677. ^{S. Leodegarius necatur,} suprema parte usque ad infimam scindunt, quod etiam inter ceteras Depositionis Cæremonias fieri solebat, eumque manibus Chrodoberti, Comitis Palatii, tradunt cum mandato eum interficiendi. Ebroinus facile prævidens fore, ut Leodegarius inter Martyres coleretur, iussit, in Silvæ imperviæ latebris puteum investigari, in quem projiceretur, & corpus occisi ita occultari, ut inveniri non posset. Verum Chrodobertus commotus exhortationibus Viri Sancti, qui suis Virtutibus omnium hominum amorem & venerationem sibi conciliabat, non sustinuit morientem conspicerere, sed famulis quatuor in mandatis dedit, ut imperata facerent. Comitis Uxorem lacrymas diffluentem solabatur S. Leodegarius, promittens, futurum, ut Cœlestem Benedictionem in se attraheret, si sepulturæ suæ curam in se fusciperet.

Ergo quatuor satellites Episcopum in Silvam perducunt, & cum puteum nullum invenissent, tandem gradum sistunt, & tres pedibus ejus advolvuntur, veniam facti petentes. Vir Sanctus pro eis, in orationem se dedit, tum signo, ut convenerat, accepto, quartus orantis caput amputat. Percussor haud

Sæculum VII diu post a Dæmone obsessus, in ignem
 A. C. 677. infiliisse, & concrematus fuisse fertur.
 Chrodoberti Comitis Uxor Virum Sanctum in parvo Oratorio, loco, qui Sarcina dicebatur in Artesia, sepeliri curavit, unde postea ad Monasterium S. Maxentii in territorio Pictaviensi, ubi Abbas fuerat, translatus est.

Silva, in qua occisus est, prius Aquilina seu Ivelina dicta a multis Sæculis Leodegarii Nomen tenet, multæ etiam Ecclesiæ ad ejus honorem ædificatæ, & plurima patrata apud ejus sepulchrum referuntur miracula, ita ut pauci Viri Sancti in Francia Sanctum Leodegarium Nominis celebritate superent. Ecclesia eundem secundo die Octobr. inter Sanctos Martyres colit, atque anno 678. passus creditur.

v. Mabill.
 not. p. 705.

